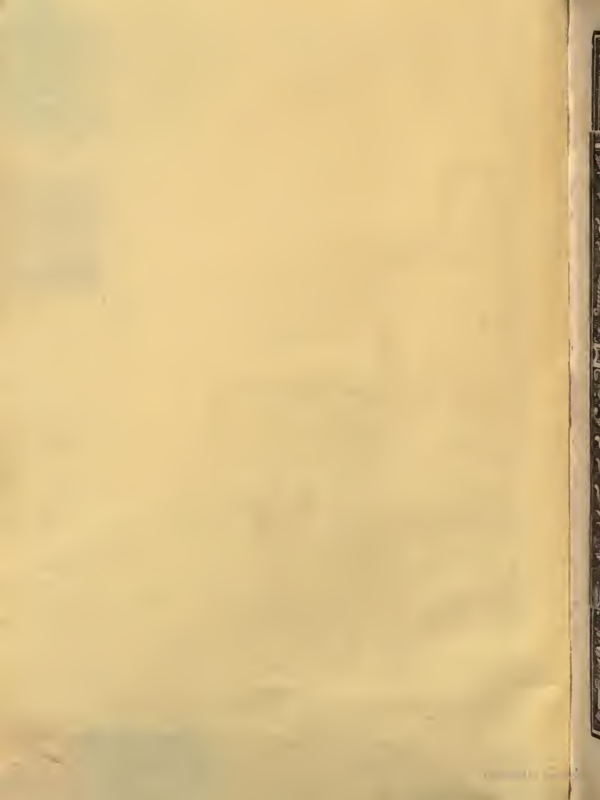

CHRISTOPHORI MARCEL LI PATRITII VENETI AR CHIEPISCOPI CORCYRAE EXERCITATIONES IN SEPTEM PRIMIS PSALMIS.

P. Cursii. C. Romani.

Quæ cecinit pastor uelato carmina sensu
Nunc tandē a Veneto prꝗsule lumē habent.
Innumeri hæc fateor uoluerunt mystica lector,
Sed bona pars sensus non habuere suos.
Ast nunc is psalmis nitor, ut tua perfida corda
Ad pia iam possis uertere uota Luther.

AD SANCTISS. AC CLEMENTISS. DOMINVM.N.D. ADRIANVM DIVINA PROVIDENTIA PAPAM. VI. CHRISTOPHORI MARCELLI PATRITII VENETI ARCHIEPISCOPI CORCYRAE SERVI HVMILLIMI IN EXERCITATIONES IN PSALMIS PRAEFATIO.

ARSENSIS Ille Paulus beatissime Pater (vt diuinę attestantur Historię) se beatum dixit, q͡ aduersus cōplures Iudeorum calumnias apud Cęsareā esset Agrippę Regis iudicium subiturus. Ita me in hac in psalmos editiōe magnis vndiq; difficultatibus actū, dū censurā tuā sanctissimā, & protectionē pariter subeo, non felicē dicam, sed tutū. Quem dignum etiā eius authorē ad cōmunem hominum vtilitatem pia sententia indicasti. Quum.n. nescio quo spiritu ductus in Psalmum de beatitudine superiori anno me exercuerim, forteq; sua contigerit, vt eo tēpore incredibili Patrū consensu in summū christiani orbis Principem creareris, factū est, vt quo ipse ad osculādos pedes tuos in Hispaniā. s. proficisci nō possem, in tuas ille potuerit manus castissimas deuenisse. Inuitabat me & tēporis, & dignitatis tuę, & rei, de qua agebatur, occasio tanta, q͡ta vix alias vnq͡ obtingere potuisset, vt te dominum meū optimum, & Christiani cœtus maximū Pontificem eo munusculo salutarē. Quod quidē indignū licet, satisq; tenue fuerit, ea tñ gratia suscepisti: vt id tibi summopere placuisse testatus sis, & me ad alioȝ psalmorum cōmentationem

sæpius incitaueris, inquiens vere me tibi rem gratã facturum, & Deo in primis, si tam laudabilẽ prouinciã suscepissem. Hinc motus ego, qui sanctitati tuæ in omnibus me auditurũ spopondi, cogitare cepi q̃tum pro viribus possem non rei magnitudini, sed eius monitis facere satis. Non.n. ex vna, amplissimæ eruditionis tuę, ac sapientiæ iudicium dãnandum esse videbatur. Ex alia vero me imbecillem satis, tantoq; oneri imparẽ conspicatus rei huius exitũ pertimescebã, pręsertim, ꝙ plęriq; alij tã veteres, q̃ recentiores in vtraq; lingua doctissimi hoc in celebri negocio elaborauerint. Non subterfugiens igitur imperata, neq; (vt par erat) de meipso confisus deniq; spem omnẽ meam in Dño posiui, & hac in re vlterius meas exercere vires constitui.

AD QVOD quidem eo propensius me accinxi, ꝙ tam præclara, tãq; concinna est, atq; homini conueniens psalmorũ materia, vt ad animi voluptatẽ, & in Deum optimũ erectionem illi cõuenientior esse non posset. Hi etenim in se diuina omnia cõtinent, vtriusq; legis mysteria cõplectuntur, & quę Deus ipse in secretissimo bonitatis suæ thesauro collocauit, explicant, & ostendunt. Adde, ꝙ peculiari quadam suauitate, harmonicoq; concentu ita legentiũ animos leniunt, atq; demulcent, vt cuiq;, si sincero fuerit animo, inter diuina numina constitui videatur. Tota.n. naturæ moles, mundanũq; opificium ex quadam constat harmonia, vt veteres academici perhibẽt. Ipsamq; rationalẽ animam, quæ sola vere est anima, consonantissimam omnium harmoniam esse dixerunt, ꝙ non alia quidem in vniuerso res sit, quæ ex maiori disparitate consistat, aut quæ admirabilius cœlestia, & terrena cõciliet. quis deinde inficiari poterit mira quadam proportione elementa sibi inuicem adeo inimica intra fines suos consistere? Temperata ratione cœlos moueri vt præcipuo eorum motori, & authori complaceant? quis beatissimos illos spiritus absq; concinno, atq; composito motus, & intelligentiæ ornamento se habere putauerit? Ipse rerum omnium opifex licet ex veterum sententia, ꝙ maxime vnus sit, ea reat harmonia, ea tamẽ. vsq; adeo gaudere illum affirmant,

vt non alia magis re sese intelligi, flecti, ac exorari permittat. Nostra vero pietas, sanctaq; Religio cum summa Dei simplicitate admirabilem indiuiduæ trinitatis consonantiam copulauit. Qua ratione fit, vt per hosce harmonicos, spiritaliq; suauitate repletos hymnos facilius Dei gratiam inire, & ad cœlestia ascendere valeamus. Hac eadem causa Orpheus, Museus, Tamiras, Empedocles, & pleriq; alij ex priscis philosophantibus hymnis, & carminibus secretiora Dei, & naturæ mysteria tradiderunt. Quo etiam factum est, vt libentius me meum ingeniolum in Psalmorum consideratione tuo iussu experiri voluerim. Nanq; illos interpretari vsque adeo difficile semper existimaui, vt diuinum potius, quam humanum id negocij fuisse crediderim. Ex quibus, licet centum quinquaginta numero constet, circa nonnullos tamen hactenus elaboraui, & ex his paucos, qui mihi policiores visi sunt, & necessarij magis vna cum vigilijs meis tibi Theologorũ omniũ maximo nuncupatos edidi, vt facilius & haberi, & legi possent ab omnibus (si qui tamẽ sunt) quicunq; hoc desiderio detinerentur. Vtinam sic illis satisfactum intelligam, quemadmodũ opto, & ipsi a me id præstari posse animo conceperunt.

EO Autem ordine septem hi, quos recinere volui, instituti sunt Psalmi, quo nihil profecto sit ad Catholicam attinens pietatem, quin in eis facile reperiatur. Primus enim de beatitudine tractat, quam omnes cupiunt, & veluti scopum habent, in quem cunctæ vitæ suæ dirigant actiones. Secundus seruatoris Iesu, qui Dei viui filius esset, passionem cõmemorat. Tertius sacratissimæ resurrectionis mysterium pandit, vt quæcũq; ad fidei integritatem facerent, pro consequenda beatitudine ponerẽtur. quid enim Beatissima trinitate, Christiq; passione, & resurrectione admissa amplius superest ad credendum, quod ex his veluti principijs agnosci non possit? Et quoniam fides sola, quæ si perfecta est, sola esse non potest, pro finis consecutione non sufficit, addenda erant opera pietatis, cohibendæ iræ, fugiendæ voluptates, iustitiæ facienda sacra, perpetua anhelanda bo

na.pax, & quies optanda. Quæ omnia (si recte consideretur) quartus Psalmus enumerat. quintus orationis medium nobis. proponit. Quo, si puro corde fuerimus, de felici in diuinam do mum introitu, deq; summa illa in edit issimo Dei templo adora tione spem maximam habere poterimus. Et quia perfecte orare aut sperare homo non potest, nisi geminos sibi datos hostes re formidet, & superet (quorum alter est carnis infirmitas, alter malignus spiritus) pugnam, & victoriam cum priore sextus, cum sequenti vero septimus Psalmus contexuit.

NEQVE Ab re fore censui septem numero tantū exer citationes has edere voluisse: Quod septenarius non ignobilis quidem, sed magnæ nobilitatis sit numerus. Eo nanq; omnia tempora numerantur: & mundi fabrica, adiecta septimi diei quiete, describitur. Septem errantia in Cœlo sidera. Septuagin ta Danielis ebdomadæ. Septem virtutes. Septem sancti spiritus nobis data sunt munera. Ad totidem ecclesias scribit in Apo calypsi Ioannes. Vbi septem angelos, septem fialas, septem cā delabra, septem tubas, septem oculos, & sigilla connumerat. Mitto complura tam in homine, quam in cæteris animantibus hoc ipso numero naturæ opera celebrata, quæ a physiolo gis referuntur. Id solum de septenario prætcrire non possum, si numerorum dignitas potissimum in hoc vno consistat, vt vnus sit simplicior alio, & coniunctas magis partes obtineat, hunc ipsum esse, etiam senario, quem adeo magnificāt, fortasse nume ro perfectiorem. quippe quum omnes numeri accidentia quidē sint a substantia, & magnitudine velut ab exemplaribus qui busdam suam debent dignitatem accipere. Substantiæ uero, & magnitudines aliis præstant, quę magis simplices sunt, ceu ani ma corpori, & circulus trigono. Itaq; eodem modo de nume ris est iudicandum. Quum insuper ex vera aut imaginaria cō tinui diuisione numerus prodeat, ipsumq; continuum eiusmo di sit, quia partes omnes in communem quendam earum ter minum coeant, qui punctus est, sola numeri simplicitas ad maiorem eius dignitatem non sufficit, sed opus est, vt medium

vinculum habeat, quod cõnectat extrema. Hoc ternarius habet, atq; ideo præstat binario, & videtur numerorum omniũ præstantissimus. Qua ratione trino sacrificiorum cultu Deum venerabantur Pithagorici, vt meminit Aristoteles. Et christiana veritas diuinarum personarum altissimam posuit trinitatem. Ab hoc præstantior senarius iudicabitur, ꝙ geminos, ex quibus cõstat, ternarios habeat. qui quum indiuidua, quæ connectantur, careant vnitate, quam septenarius obtinet, forsitam dicendum esset septenarium numerum esse senario præstantiorem. Licet enim maxima senarij dignitas (vt aiunt) sit, ꝙ ex suis omnibus partibus (quas aliquotas vocant) ordine positis constet ad vnguem, raroq; eius conditionis numerus reperiatur, hoc tamẽ illi detrahitur. ꝙ solutos ternarios habeat. quicquid sit, si septenarius non est senario dignior, videbitur tamen in proximo illi nobilitatis ordine collocãdus. Hæc de numeris attigi, vt hæc quoq; ex parte lucubrationes hæ sibiipsis defuisse minime videantur.

NON Est *mihi hoc in loco insuper omittendum primum, & secundum Psalmum, aut a se inuicẽ non esse distinctos, quoniam in apostolorum actis. xiiij. capite ea verba. Filius meus es tu, ego hodie genui te, legantur primo constitui: quæ tamen iuxta communem vsum secundo habentur Psalmo: aut primum ꝙ veluti Psalmorum prohemium quoddam sit, nequaquam inter psalmos enumerari debere: quicũq; illius fuerit author. Nonnulli enim sunt, qui Esdræ illum attribuunt. quidam vero vt Basilius, Gregorius nissenus, Cyrillus, Chrysostomus, Athanasius, & alij David illum esse dixerunt. Sine titulo autem describuntur ambo, ꝙ in vtrisq; vniuersalis psalmorum materia continetur, cui ob id, aut sola dignitatis ratiõe, certus nullus titulus competere videbatur. Quum tamen de beatitudine in lege Domini posita primus, & de Christi passione secundus (vt videre est) clarissimam faciat mentionem. Ego autem communem legendi vsum secutus & primum a secundo distinctum, & vtrumq; psalmum appellare cõstitui.*

HAEC Præfari libuit Pater sancte antequam ad meas, qualescunq; sint, psalmodias deuenirem. Quas si pro tua in me pietate læto susceperis animo, certe quammaxime gaudebo & fiet, vt non modo ꝙ tuo natus sim tempore, a me Deo optimo maximo habendæ sint gratiæ immortales (quemadmodum Philippus Rex de Alexandro ad Aristotelem scripsisse legitur) verumetiam ꝙ dignitatis, & sapientiæ culmine præditus, me, meosq; labores, & vigilias tantifacere, ac plurimum exornare videberis. Neq; solum mihi gaudendum putabo, sed tua hac immensæ pietatis aura, & benignissimo afflatu fieri posse sperãdum, vt inceptum psalmorum negocium prosequar, & meliora in dies Domino coadiuuante conficiam. Id vero dabitur nunquam, nisi a diuini ingenij tui Alis (vt verbis Ezechielis vtar) meæ infimæ, & imbecilles excitentur plumæ. quibus cœlestia sublimius valeam contẽplari, & abdita sacrarum literarũ sensa perquirere. Quod, vt mihi tua benignitate præstes assidue, te supplex oro, obsecro, & obtestor. Nanq; in tanto rerumpublicarum discrimine id mihi vnicum solamen erit, & singulare præsidium.

c

IN PSALMVM PRIMVM BEATVS VIR, QVI EST SINE TITVLO:

I miser ego, & infelix sum Domine, Qui ne minimũ quidem tuæ beatitudinis attigi, Quomodo de beatitudine loquar? si mille circumuentus erroribus, Limpidam proferam ueritatē? Si caligantibus oculis solis lucem intueor, supercęlestis gloriæ Diuinitatem ascendam? Immensiq; splendoris tui radios hauriam, aut feram? Non poteſt quæ non intelligit homo, uerbis exprimere. Nãq; in conſpectu tuo deficit omnis uiuens. Non eſt intellectus, aut ratio, quæ non perturbetur. Non eſt lingua, quæ non obmuteſcat, dum cogitauerit animus, aut ſe ad cogitandum accinxerit quomodo in tui uultus lumine beari queat. Quum ſeipſum ignoret homo, cœli altitudinem metiri non poterit. Si cœlum attigerit, id quomodo penetra-

bit? ad beatorumq; spirituum ordines deueniet? & angelorum? Si eousq; caput extulerit, quo pacto ineffabilem pulchritudinem intuebitur? de qua ualeat habere sermonem? Mutus.n.& surdus, qui uocem tuam non audit, Qui in peccatorum fece permanserit, in disciplina tua nequaquam proficiet. Qui de terra est, de terrenis, ac infimis loquitur. Non potest nostra infirmitas ad tantum Maiestatis tuæ fastigium eleuari. Summa, & incredibilis puritas non patitur cum nostra hac impuritate cõiungi. Mundanæ, & tenebrosæ sordes a candore lucis æternæ maxime separantur. Ima.n. Domine summa fieri, & imbecillia fortia reddi: Mala in optima commutari, & mortalia in sempiterna: Amara in dulcia, & arida in pinguia euadere solus ipse, qui Deus es, facis, & noscis. Non nobis Domine, non nobis ita nostræ suppetunt uires, ut de te sermones congruos habeamus. Neq; de splendore oris tui, quem dedisti nobis, ab initio satis accepit homo, nisi eodem lumine denuo illustretur, ac felici rore tuo sicca eius madefiant eloquia: Vt seipsum quantus sit, noscat, deq; sua beatitudine te Duce, & authore loquatur. Omnia sapientia tua fecisti, & quamadmirabili conditione mundum creasti. Tui sunt Cœli, tua est Terra, Tuũ

est mare, & omnia, quæ in eis sunt. Tuus homo,
Quem formasti, & ad tui imaginem procreatum
supra terræ faciem cõstituisti: Animantibus im
perare, seipsum noscere, Cœli ambitum contem
plari, immortalem fieri uoluisti. Sed nisi tua
eruditione proficiat, amittit omnia, & tanquam
ouis perdita relictis superioribus pascuis ad in-
feriora declinat. Tu igitur sis ipse Domine, Qui
tuæ sapientiæ calamo mihi in mente mea descri
bat: & oris mei labia aperiat, Quibus humanæ
beatitudinis speciem paucis non dicam absolue
re, sed degustando ualeam explicare. Quam te
esse semper in auribus meis intonuit: Et sæpius
exclamaui Domine Deus meus es tu, in quo spe
raui. Infunde itaq; spiritum tuum, & renouabis
animam meam: ut si nomen tuum sæpius inuo-
cauerim, te agnoscere uidear, & agnoscendo co-
lere, & colendo ad tuas illas Beatissimas sedes in
genio penetrare. Sic. n. Quænam mea, aut homi
nis erit beatitudo, balbutiens potero balbutire:
Notumq; in iudea (quæ confessio, & gloriæ di-
stributio interpretatur) Deum asserere audebo.
Sed prius inde canere incipiam, unde me iam
diuinitus afflari persentio, & uniuersa Patrum
series sacra, atq; concinna inchoauit eloquia,
Dicens:

BEATVS VIR, QVI NON ABIIT IN CONSILIO IMPIORVM, ET IN VIA PECCATORVM NON STETIT, ET IN CATHEDRA PESTILENTIAE NON SEDIT.

HIC.n.ad tuam gloriam,& splendorem non suis meritis, sed pietate tua poterit peruenire. Nanq; hac in terrena plaga constitutus est mortalis,& peregrinus homo, Habitaculū firmum & perpetuum habens in Cœlis. Vbi hominis, cui legitur data fuisse terra, desiit esse filius, & Cœlestis Regni factus est particeps. Sub peccato.n.omnia conclusisti, ut feliciori palma uictoriæ donarentur,& in purgatissima deniq; patria perpetuis sęculis habitarent. Bonus,& admirabilis ideo uocatus es Deus, q̧ bonitate tua immensa liberas filiorum mentes, & errori obnoxias condere uoluisti, ut propositum eis ab æterno brauium mererentur. Non fuissent ulla operatione gloriæ tuæ participes, si ille ipse esses, solo cuius beneficio per naturam illis inditam ad tuum sublime solium efferrētur. Miseratione tua a principio antequam ulla eorum conciperes merita, illis perpetuam felicitatem parasti. Et suis nihilominus, liberisq; uirtutum actionibus cum Dignitatis gradum eosdem attingere

uoluisti. Non erant huius sæculi actiones di-
gnæ, ut alterius uitæ beatitudine donarentur: nisi ille ipse esses, qui eas dignas efficeret, & cum immensæ tuæ benignitatis amplitudine compensaret. Inde ad hominem pius ille sermo dirigitur, quo dictum est. Qui te sine tuo auxilio fecit, teipsum sine te seruare minime uoluit. Dei perfecta sunt opera, canitur, atque ideo cœlum, & terra nobilissimis artibus exornata: Diuina terrenis optimo nexu coniuncta, mortalia immortalibus copulata: Et quæ sua cōditione facile dissoluta fuissent, statis quibusdam, instar medicaminum, obseruandis præceptis sunt perpetua stabilitate donata. Cecidit de supremo spirituum ordine lucifer in Draconem sua culpa mutatus. De quo scriptum Dei digito legitur. Quomodo cecidisti lucifer, qui mane oriebaris? Neque ipse solus ob illatam altissimo contumeliam est ad ima depulsus: Sed complures comites habuit, ex quibus factus est exercitus impiorum. Qui humanas semper actiones peruertere satagit, & in suas partes trahere, si posset, summa desperationis miseria machinatur. Hæc omnia quum ab initio Claritatis tuæ oculo conspexeris Domine, in destitutas Angelorum sedes collocandos homines statuisti. Quos paulo minores illis con

dideras, ut gloria, & honore coronati: ac super opera manuum tuarum constituti superiores rebus aliis efficerentur. Canit propterea uniuersus orbis terrarum. Cantemus Domino Deo nostro, & explicatissimis uocibus iubilemus: Gloriose.n.& magnifice se habuit erga nos proiiciens equum, & Tumidum eius Domitorem in mare. Vbi una cum sequacibus perpetuis miseriarum fluctibus agitatus Diuinæ iustitię opera manifestet.

BEATVS ergo uir ille erit, & felix, qui consumato uitæ cursu Angelorum sedes adierit. Cui patescentibus cœlis non per speculum in enigmate, aut umbra: sed ut ipse a te cognitus est, ita te noscat, eiusq; ori os tuũ clarissime eluceat. Neq; est aliud (ut Diuinum testatur eloquium) ipsa æterna uita, nisi ut noscamus te Deum, & denudata facie conspiciamus. Viam, quæ ducit ad optatum finem, hac in peregrinatione anima meditatur. Et inter ambigua constituta mille cũ hostibus præliatur. Hinc Demone, mortisq; timore angitur. Inde caro spiritui, & spiritus carni repugnat. Sentimus.n. (ut scriptum est) legem aliam in membris, & aliam oppugnantem in mentibus nostris existere. Inde ipsa eadem anima ueluti magno in pelago sæuissima tempesta

Tentatores animę.

te acta nauis, sæpe malorum turbine conquassa-
ta ad scopulos uanitatis alliditur, & naufragium
facit: Sæpe tuo adiuta numine de profundo ip-
sius pelagi erepta, lacuq; miseriæ liberata uisa
est in salutis portum restitui. Data sunt illi abs
te sacratissima munera. Quibus tanquam malo,
uelis, & gubernaculo recta uirtutum mare ad
nauiget, uitiorum procellam effugiat, felici aura
tuæ pietatis affletur. Neq; illi est, aut esse potest,
dum in terris uersatur, uera beatitudo. Nulla
enim ei data est appetendi satietas/ nulla perfe-
cta quies/ nulla securitas. Et si uiuens in Cœlum
rapiatur homo, & amplissimæ Diuinitatis par
ticeps efficiatur, dum se perpetuo ibi non noue-
rit permansurum, felix esse nõ potest. Scriptum
est enim, & tu ipse, Quem alloquor, Domine
nosti, nisi indesinens gloria tua appareat animę,
spiritalibus alimentis illam satiari non posse:
sed irrequietam semper esse, nisi tuæ magnitudi
nis clauo affixa in te deniq; conquiescat.

BEATVS ergo erit homo, si ad ueram bea-
titudinem destinatus quo tendat, uideat, uiden
do credat, credendo speret, sperando amet. Ita. n.
nequaquam in cõsilia impiorum abibit: Quum
sibi a tuæ pietatis amplitudine præparatum fi-
nem intelliget, ipsum non impiorum, sed iusto-

rum more summopere uenerabitur. Non satis
est hominem ad suum cecis, aut clausis oculis,
quod petat, domicilium duci, nisi prius intelli-
gat, quibus conditionibus afficiatur. Si cum
Principe, aut Rege habitare desiderat, si eum co-
lere cupit, ac in conspectu eius suas preces effun-
dere, Quo nomine ipsum appellet, cuius præ-
cipue authoritatis fuerit, cognoscat necesse est.
Ne forte uelut ignarus in errorem aliquem, qui
facile posset occurrere, incidat. Fides ergo, quæ
substantia sperandarum rerum esse finitur, fun
damentum est promissæ nobis hæreditatis in
cœlo; Quæ tua erga nos pietate quibusdam si-
gnis, & sanctissimi tui eloquii uocibus, quũ tibi
placuit, est humano generi reuelata, ut consilia,
cogitationes, uanaq; impiorum dogmata fundi-
tus euerterentur. Ita Pater ille magnus, Deoq;
obsequentissimus Abraam quia credidit, ad sa-
lutem summa prouidentia destinatus legitur.
Credidit dum per angelos immensa tui luminis
claritas illi enũciaretur. Qui (ni fallor) in primis
mente concepit ineffabile mysterium trinitatis.
Scriptum est.n. Tres quum uidisset Abraam,
unum tantum summa cum reuerentia coluisse.
Hoc nesciebat impius Ethnicus, ignorabat He-
bræus, fallax mundi sapientia detestabatur. O

nasti omnia Domine principio, medio, & fine. Numero pondere, mēsura cuncta librasti. Essentia, potestate, & operatione constituisti. Vita, incremento, & generatione dotasti plantas. Sensu appetitu, imaginatione bruta signasti. Memoria, intellectu, & uoluntate hominem tibi simillimum condidisti. Atq; ideo scriptum legitur. Signatum est super me lumen uultus tui Domine, & faciem tuam semper inquiram. Non erat tua usquequaq; perfecta bonitas, nisi alicuius in seipsa fœcunditatis gloria perpetuo honestata fuisset. Non erat perfectum proli, & parenti solamen, nisi tertium quoddam lumen gemina illa beatissima lumina conspirarent: Atq; ideo triplici radio insignitum solem efficerent. Inde factum est, ut secunda legis traditione habeatur. Audi Israel, Quia Deus Deus tuus Deus unus est. Et in psalmis. Deus Deus Deus locutus est, & uocauit Terram. Et alibi. Generationem eius quis enarrabit? Verbo Domini cœli firmati sunt, & spiritu oris eius uirtus eorum. Emitte spiritum tuum, & creabūtur omnia, ac renouabis faciem terræ. Mille erant in sacris editionibus uoces, innumera Diuinissimæ huius Trinitatis in creatis rebus uestigia. Sed caligantibus oculis, & in cortice ea omnia inspicientes

tantæ pietatis nucleum ignorabamus, atq; in impiorum consilia abire quodammodo cogebamur. Patefecit hæc eadē unigenitus filius tuus, Qui est benedictus in sæcula. Patefecit inquam, & propria humanitate sumpta carne monstrauit. De quo ipse tu Pater omnipotens ais. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. Et ipse quoq; filius se unum tecum esse legitime attestatus est. Qui, ut testimonium perhiberet de lumine, cum nostris tenebris uoluit copulari, Et se Deū humani generis redemptorem exhibuit. Idq; diutius a maioribus nostris factitatum accepimus. Ecce uirgo cōcipiet, & pariet filium, uocabiturq; nomen eius Emanuel. i. nobiscum Deus. Puer etiam, qui nasciturus erat, iam natus fuisse legebatur: Isq; nobis Datus filius. Cuius imperium humero contineret, qui & Deus fortis, & admirabilis consiliarius, & Princeps pacis, & Pater futuri sæculi diceretur. Renouauit hic omnia, ueteris legis fermentum penitus expurgauit, & expectatissima ueritate consperxit. Huic, & eius operibus credere est ab impiorū consilio declinare, neq; cum eis pariter abire in profundissima tenebrarum, sed editissimo lumine illustratos primam & præcipuā nos nostræ beatitudinis partē attingere.

I

NEQVE fides sola Homini sat esse potest, ut beatus dici promereatur, nisi etiam quod fide conceperit, consequi posse speret, Ac in Diuinæ liberalitatis magnitudine ualde cõfidat. Ipsa.n. ueritas suadet, & quotidie a fidelibus canitur, Nos in Domino sperare debere, & bene agere, quum ipse ab iis, qui eum cupiunt, minime sub trahatur. Scriptum est etiam, inquire pacem, & persequere illam, Quoniã Deus iustus est. Item petentibus, & inuocantibus se Deum denegare non posse: ac si quis in eo recta animi propensione sperauerit, nequaquam in æternum confundi, Spes ergo uera est fidei comes: Quoniam sine illa intelligi, aut perfecta esse non potest. Quomodo autem finẽ nostrum attingere posse sperabimus? nisi eundem summa reuerentia ꝑtemus? Quomodo optare poterimus? nisi uehemẽter, & super omnia tanquã bonorum omniũ optimum diligamus? colamus? & ueneremur?

VLTRA spem est necessaria caritas, si in aliquo beatitudinis gradu uelit homo consistere. Quæ aliis uirtutibus præstare, atq; eminere dicitur, propterea ꝙ opus ipsum perficiat. Purgari, & illuminari per alias uanũ est, nisi istius perfectio, & cõsumatio adiiciatur, Triplex ergo funis est, quo beatitudinis nostræ principio col

ligemur. Sed unus tantum sufficiet, qui nos con
tineat in sempiternum, dum erimus tecum Do-
mine in patria constituti.

VERVM ab hoc gradu facile dimouebitur homo, nisi in uia uirtutis manserit: & in peccatis minime conquieuerit. Quid enim prodest semel impiorum cōsilia fugere, & detestari? Quid credere, sperare, & constitutum optare finem iuuabit? Si uirtutes, quibus in nostrum commune bonum ducimur, non prosequamur? Si in peccatis uersemur? nostraq; prorsus culpa in miseriarum Laqueis iaceamus? Septies in die cadit iustus, & si dicimus quia peccatū nō habemus, ipsi nos seducimus. Atq; ideo ingemiscens canebat ille. Ecce in iniquitatibus natus sum, & in peccatis concepit me mater mea. At in peccatis stare, & post casum ab eis non surgere, impiorum est: Et qui in uia hac detestabili perseuerauerit, Qui malum malo adiunxerit, Qui suo casu gaudet, & gloriatur, Qui continuis uanitatum laqueis irretitur, nec unquam nequitiæ uinculis liberatur, impius nō esse non potest: & erumnarum omniū pondere prægrauatus. Qui hunc secundum beatitudinis gradum non seruat, Quomodo in primo cōsistet? Amabit ne finem, qui fini contrarium operatur? Quomodo in te

credet Domine, aut in te ſperabit, qui oſtenſam uirtutũ uiam, qua ad te peruenire ualeat, aſpernatur? & per uitiorũ ſemitas impudẽter diſcurrit? Qui enim progreditur, non retrocedit, & qui aſcendere nititur, non ſtudet, ut deſcenſui præparetur. Vna, ſatiſq; arcta uia eſt, quæ ad ſalutem uſq; animas ducit. Qua ſiquis per uirtutes gradatim inceſſerit, ueluti per cathenam quandam ex annulis aureis contextam, ueram, & ſupercęleſtem beatitudinem admouebit. Felix certe nõ tantum qui uiam iſtam inuenerit, ſed etiã cuſtodierit, & ne minimum quidem ab ea diuerterit. Hæc eſt illa uia, Qua cęli Ianua patet, qua ſiquis recte ambulauerit, hoſtes non formidabit. Via quidem non inuia, ſed frequentius uſitata ab iis, qui uitam, ueritatem, & iuſtitiam diligunt. Qui mundo ſunt corde, neq; ueſpertinum ſacrificium offerunt, ſed holocauſtum laudis, & immaculatum. Qui uere nomen Domini inuocant. Via hæc ſalutaris, & fructuoſa, Quæ ex Aegypto homines in Terram promiſſionis deducit. Ex perturbatiõe, & inquietudine in pace, & quiete conſtituit. Via, quam ab ęterno electis ſuis, quos ad ſempiternam gloriam deſtinauit, Deus ipſe propoſuit. Viam hanc ſuo ſplẽdidiſſimo lumine illuſtrauit. Per quam filius eius uni

genitus sacratissimam primus choream duxit: Et Sanctorum Patrum animas, quæ parum ab ea declinauerant, ad superos reuocauit. Qui per hanc uiam insudant, colligunt sudoris sui, & laboris suauissimos fructus in Cęlis. Vbi neq; erugo, neq; tinea demolitur, neq; fures furantur: Qui ergo consilia impiorum cum peccatorum uia, & statu coniunxerit, multo miserior est, quam si fuerit impius.

AT si in cathedra quoq; pestilentiæ sederit, factus est non impius, sed omni impietate crudelior. Qui enim infidelis est, qui peccatis gaudet, Qui impietatem suam tanquam Venenum aspidum, & pestilentiam letalem effundit, implet omnes numeros iniquitatis. Sicut.n.non satis est homini bene agere, ut magnus sit, & uocetur in Regno Cęlorum, nisi quod agit, edoceat: Ita qui male operatur, si malus est, & iniquitates suas uerbo, & facto suadeat aliis, longe infelicior est, & tanquam pestis ab hominibus fugiendus. Qui uero benefecerit, & docuerit, hic magnus quidem in terris est, sed longe maior in Cęlo. Docuisti tu Benignissime fili, & prius quę docuisti, facere uoluisti. Docuisti non in mortalium rerum umbris, & uanitatibus tuam nosci debere pulchritudinem: Non in fallacis sapien-

tiæ fluctibus tuam perſpici Maieſtatem, Neq; in tenebroſo,& obſcuro ſtellarum,aut lunæ ſplē dore tuam coli Diuinitatem; Sed ab iis tanquā gradibus quibuſdam ad ſupremum tuæ amplitudinis ſolem annitendum eſſe monſtraſti. Vbi lumen Glorię tuę ampliſſimum,& quicquid eſt omni gloria, & amplitudine maius, attingat homo. Atq; ex infima hac,& caliginoſa Beatitudine ad ueram illam, & expectatiſſimam lucem aſcēdat. Parata nūc eſt uia tua Domine,& rectæ factæ ſunt ſemitę tuę. Doctrina tua ſanctiſſima, atq; optimo operum inſtituto factum eſt nobis propinquum Regnum tuum. Saluberrima Cathedræ Tuæ adminiſtratio, ſtatus ille,& ſeſſio glorioſa uniuerſum orbem terrarum protinus illuſtrauit, Cęlos aperuit, inſtabiles cōfirmauit, Diuina ad Terrena deflexit, Rurſus hęc eadem illis ſumma authoritate coniunxit, perpetuo fędere copulauit. Quare terq;, quaterq; Beatus eſt homo ille (ut ſcribitur) quem tu erudieris Domine, & qui admirabili diſciplina tua profecerit. Docebas in Templo, dum a parentibus quærebaris. Docebas in cena, dum diſcipulos admoneres, ut quotienſcunq; quod a te factum eſſet, agere uellent, id in tuam commemorationem eſſent acturi. Docebas dum te,& Patrem unum

esse dicebas, & neminem ipsum agnoscere, nisi filium,& eum,cui uoluisset filius reuelare. Docebas iniquissimam phariseorum turbam, quæ antiquæ probitatis, & scientiæ nomine gloriabatur.Sed tanq̃ in lapides Doctrinæ tuæ semina eorum culpa iecisti.Docebas,dum in matris utero formareris:dicente ipsa Angelo nuncianti illam fore deiparam(quod nunq̃ antea imaginari,nedum credere potuisset) se ancillam Domini esse,ac eius ipsius uolũtati in omnibus audituram.Docebas in ortu,quum cælestis angelorum exercitus frequentissimis laudibus tantæ natiuitatis tum primo notum mysterium prosequeretur. Docebas in præsepio dum ab oriente magi uenerunt,& tibi tanq̃ uero Deo,& uniuersorum Principi ad tuos prouoluti pedes gratissima munera obtulerunt. Docebas cum matre fugiens in Aegyptum,quando atrocissimi Regis dementiam detegi uoluisti,Docebas puer, docebas adultus, docebas edens,bibens,orans,ambulans,uiuens,moriens,semper docebas, Dum cecos illuminares,dum claudos erigeres,dũ mortuos suscitares,discipulos aduocares, præclarissima ederes instituta,docebas,ut non minus animo,quam corpore sanarentur infirmi, tuamq; uere in cibum carnem, & sanguinem in potum

assumerent

assumerent: ac ineffabilis deniq; Trinitatis gloriam, suamq; sibi paratam Beatitudinem cogitarent. Neq; tuis solum concionibus uera hæc, & præstantissima Documenta dedisti, sed etiam Diuinitatem tuam, ac Clarissimam Maiestatem, quam in supremum usq; Cęlum rapti intuerentur, moxq; aliis explicarent, pluribus ex tuis discipulis ostendisti. Aurea hæc, & beatissima non pestilētiæ, sed perennis incolumitatis cathedra, hoc splendidissimum solium, in quo sceptrum Maiestatis tuæ refulget, tam bene firmatum est, ut sit usq; ad Consumationem sęculi Duraturū.

BEATVS ergo, immo in ultimo beatitudinis gradu consistet, Qui non in cathedra huius tuæ sanctissime sedi opposita permanebit.

SED IN LEGE DOMINI VOLVNTAS EIVS, ET IN LEGE EIVS MEDITABITVR DIE, AC NOCTE.

SI enim in cathedra iniquitatis sedere homo noluerit, uoluntas eius in tua erit Domine lege firmata. Lex tua sancta, & immaculata conuertens animas. Lex legum, & Sapientia sapientiarum. In qua omne implementum iustitiæ est positum, uniuersus uirtutum habitus cōtinetur, humanarum actionum numerus consumatur. Lex sancta, quæ auersas animas ad sui cultum

conuertit, erigit, illuſtrat, perficit, & in longe fe liciorum ſortem commutat. Lex Domini ſuper naturæ legē. Quæ ſatis eſſe non poterat: ꝙ aliud explicandum eſſet, quā quod humana ratio con cipere potuiſſet. Lex inde ſcripta eſt, & Moſi Prophetarum Principi reuelata. In qua quum meditaretur homo, ſaluus facilius futurus erat, Quoniam ſacrarum inſtitutionum obſeruatio ne quid tuæ eſſet placitum uoluntati, cognoſce ret. At neq; lex iſta ſufficere uidebatur: ꝙ mul ta quidem omitteret, & latentia plurima conti neret, quæ ad ſalutem humani generis neceſſa ria eſſe uidebantur: neq; Lex ipſa erat, quæ pri mi parētis ita labem auferret, ut Cęleſtis Regni Ianua mortalibus aperiretur. Vera tua lex eſt Domine per unigenitum tuum hominibus de tecta, Quæ & naturæ legem extulit, & ſcriptam nobilitauit, & optatiſſimam ueritatem edocuit. Non eſt alia hæc lex, ſed legis ipſius explicatio, finis, perfectio. Quæ in ſe latenter cōtinebat illa, hæc patefecit, & clariſſimis indiciis comproba uit, Vna.n. uera eſt Lex ex utraq; parte cōtexta, una fides, una Religio, una Eccleſia, unum ca put, & unus Deus Dominus uniuerſorum, qui eſt benedictus in ſæcula.

BEATVS igitur uir, cuius uoluntas Diuinæ legi est, & ueritati obnoxia. In qua etiam meditabitur die, ac nocte. Est enim uoluntas, quæ meditationem assiduam parit, Quoniam in Regno animæ princeps est, & uiribus imperat uniuersis. Non una tantum potestate hominis beatitudo, sed uoluntate, & intellectu concipitur: uelut etiam illa ipsa est, Quæ beatis a Deo optimo maximo communicatur in Cęlis. Quis ergo erit Diuinæ legi uoluntate affixus, & illam die, ac nocte non meditabitur? Quis cęlestem ac flagrantissimam potest consequi caritatem, & fere immenso ac Clarissimo lumine non afficietur in mente? Mens est uoluntatis nostræ auriga, Voluntas princeps est mentis. Ostendit illa, ista prosequitur, suoq; imperio illam efficit solertiorem. Voluntas sancta, meditatio salutaris, Voluntas tuæ uoluntati conformis, & meditationi consona meditatio. Voluntas tua summa lex, Qua legis omne bonum sancitur. Voluntas nostra Domine uelut tuæ uoluntatis est umbra, ita nostra sanctio infirma in tui numinis aspiratione firmatur. Si ergo uoluntas in uoluntate, Lex in lege firmabitur: Si meditatio in meditatione figetur, & beatitudo beatitudini copulabitur. Statuisti prouidentiæ tuæ lege unicuiq; fines, &

terminos indidisti, Quos prætcrire non licet. Iugum tuum suaue, & modestissimum omnibus imposuisti, ac leuissimum æquoanimo ferenti onus sustinendum mandasti. Nostræ seruitutis obsequium magna libertas est, felixq; subiectio, qua tantus nobis Dominus comparatur. Felix inquam subiectio, qua dies, noctesq; felicissimas ducimus, fortunæ ludibria spernimus, uno, & eodem modo tam in prosperis, quam in aduersis nos semper habemus. fausta nimis atq; iucunda depressio, qua Pulsis tenebris appropinquantem lucem amplectimur, Et Dies nostros antiquos, cum recentiorum Dierum lumine commutamus. Lege hac si quis se ornatum agnouerit, ornatissimus quidem habebitur.

ET ERIT TANQVAM LIGNVM, QVOD PLANTATVM EST SECVS DECVRSVS AQVARVM, QVOD FRVCTVM SVVM DABIT IN TEMPORE SVO.

Lignum sine aquarum defluuio fructiferum esse non potest. Gaudet aquis arbos, & uita humore depascitur. Felices aquæ, quæ ex misericordiæ fonte proueniunt, felicia flumina salientia usq; in uitam æternam, Iustus homo aquarum istarum muneribus afficietur. Quas quum ac-

cesserit,etiam sine argenti precio bibere magnā cum lętitia poterit, & post laboriosissimum uitę cursum ardentissimam sitim extinguere. Non est actionum nostrarum argentum ullum paratum ad aquas gratiæ conquirendas. Sed hæ ex sola Dei liberalitate scatent, fluunt,irrigant patétissimos campos animarum nostratum. Auro Diuinum munus est similie. A quo hominis argentum, idest meritum (Siquid in eo est,quod eo nomine appellandum sit) uirtute, & precio maxime superatur. Non emuntur Dei optimi beneficia,neq; ullis humanis actionibus ęquari ualent: Sed gratis omnia condonantur, gratis accipiuntur. Salutaris aqua non abluit modo, sed etiam nutrit: Ab operibus ariditatem expellit,omnem expectationem implet, & satiat. Ad ligni similitudinem plantati iuxta aquas se beatus habebit, quasi sine illis uirere non posse intelligatur. Nanq; arboris nomine poterat appellari, quæ uiuit: Sed ideo dictus est lignum, q; nisi aquis Diuinæ gratiæ madeat, arescat & concidat. Viuet ergo iustus uita per gratiam, & nutrimento assiduo conseruabitur. Viuet in Ecclesiæ paradiso uelut Christus,qui ex uirginali utero prodiens humanæ Carni est insitus, & a nobis omnibus adoratur. Viuet, & souebitur lignū

si iuxta currentes aquas sit positum. Nanq; sta-
gna illi marcorem inferre solent, Et nisi cursu cō
tinuo Dei beneficia affluant, spiritalem, & Diui
nam uitam uiuere homo non potest. Lignum
erat in medio paradisi, uitæ, scientiæq; boni, &
mali Dictum, quod a quatuor fluminibus am-
biebatur. In medio humani cœtus cōstitutus est
iustus, Qui a uirtutibus quatuor enutritus Diui
nitatis efficitur particeps.

QVI Etiam uelut arbos delicatissima sua-
uissimos hac in terrena, & in alia, quæ Cęlestis
est, uita pariet fructus, suo Tempore iustitiæ
opera prosequetur. suo tēpore abstinebit a malo,
& operabitur bonum. suo tempore magno ani-
mo se habebit, & temperato, fortia aggredietur,
fastum contemnet, seipsum noscet, Et suo quoq;
tempore Deo coniunctus admirabilia, ac quæ
natura ipsa non potest, efficiet. Scriptū est enim
siquis habebit tantum fidei, quantum synapis
granum, montes illum uerbo transferre posse,
mortifera propulsare uenena, ab obitu ad uitam
homines reuocare. Vmbra petri sanabat infir-
mos, apostolorum preces mortuos suscitabant,
Qui fructus suo tempore dabant, quibus essent
Deo accepti, & humano cœtui saluberrimi. Ma-
gni sunt quidem fructus, Qui ex hac beatitudi-

ne colliguntur in terris, sed longe maiores, & sua uiores sunt, qui nos præstolantur in Cęlis. Tempus hi uarium atq; mutabile, quo ipsi quoq; proferuntur, & decidunt, habent. Illi uero nullo tempore mutabuntur, sed in perenni dulcedine, & suauitate consistent. Quando felix anima suos collectos cineres, inq; corpus, carnem, & ossa concertos felicius quam ante, suscipiet. Quãdo illis perpetuo, atq; indissolubili nexu coniuncta immortalitatis, amplissimiq; splendoris fructu depasta iuxta choros Angelorũ posita dulcissima illa ambrosia, & nectare satiabit. Tũc enim eiusmodi arbori (quæ in tipũ iusti uiri accepta est) nihil deesse conspicietur, Quod ad illius pulchritudinem faciat, & ornamentum. Nempe

ET FOLIVM EIVS NON DEFLVET, ET OMNIA QVAECVNQVE FACIET, PROSPERABVNTVR.

NON defluent folia, q̃ uentis nequaquam agitabuntur, aut imbribus. Sed suauissimo rore aspersa sese in perpetuum continebunt. folia hęc sunt in patria Beatorum spirituum corpora. felices uestes, felicia indumenta. Quæ cum induentibus immarcescibilem gloriam sunt assecuta. Folia hæc sunt splendidissimæ locutiones, Quibus beati altiss. supplicant, ab eo item responsa

capiunt,& humano generi suffragantur. Et ideo super mel dulcia facta eorum dici queunt eloquia. Cęlestib9 foliis terrena quoq; folia correspõdẽt, si beatitudinis uinculo colligentur. Sacra.n.sanctorum hominum uerba siue in Castigationem populi, siue in fidei documẽtum, siue in prophetiam sint ab eis prolata(sic permittẽte Deo)non effluunt, uanaq; esse nõ possunt. Qui Deo aguntur, sermonem Dei audiunt, & ipsius uerba pronunciant. Quibus idem loquitur inquiẽs. Non estis uos, qui loquimini, sed spiritus patris uestri, qui loquitur in uobis. Viuus autem est Domini sermo, efficax, & penetrabilior omni gladio. Gladius.n.usq; ad animam peruenire non potest, quum solum corpus Dolore, uel interitu afficiat. Neq; uiuus ille ipse est, neq; efficax, imo & uitæ,& fœcunditati cõtrarius. Non defluent uiri Eiusmodi folia, non aduersa fortuna ipsius afficientur opera. Omnia erunt in bono constituta,& bonis cogitationibus respondebunt acta ipsius. Quicquid aget, felici, faustoq; Diuinæ gratiæ sydere operabitur. Verba uerbis, opera operibus, Regio regioni, hic, & ibi ita cõueniet, ut siquis has, quæ Domini sunt, uias custodiat, supremam illam, & inuiolabilem subeat felicitatem.

I

NON SIC IMPII NON SIC, SED TAN QVAM PVLVIS, QVEM PROIICIT VENTVS A FACIE TERRAE.

QVVM.n.praua in cõsilia abierint, quum mandata Dei non custoderint, Quum prauas, erroneas, & detestabiles peccatorum uias non solum incesserint, sed etiam temerario ausu, & impudica fronte docuerint, non sic beati erunt, sed infelices, & miseri. Quoniam qui neq; legem Dei meditatur, neq; in ea suam constituit uoluntatẽ: sed Die, ac nocte in praua desideria, atq; inhonestas uoluptates prolabitur, est ueluti aridum lignũ, non iuxta Diuinæ misericordiæ aquas positum, aut tempore aliquo fructum daturum: Sed Neq; ullum, quo se tegere ualeat, folium obtinebit. Suaq; omnia dctõ, aut facto nec sibi, nec aliis neq; in hac, neq; in futura uita prospera fient: Sed tanquam puluis nullam habẽs soliditatem siccissimus, humore diuinæ gratiæ pęnitus uacans, uento agitatus, dispersus, Atq; ita a terræ superficie, caritatisque fundamento in auram uanitatis elatus, ut nusquam inueniatur, sed pereat ipse, & memoria eius cum sonitu. Fugiet Dei faciem, & nemo persequetur illum, dolebit, tristabitur, ignorabit, odio habebit, & quẽ odisse uoluerit, nesciet

Poeniones Impii

E

IDEO NON RESVRGVNT IMPII IN IVDICIO, NEQVE PECCATORES IN CONSILIO IVSTORVM.

IMPIVS Cadet,& non reſurget,& ſi reſurget,non immutabitur,ſed in ſua miſeria conſtitutus maiores cruciatus & pęnas dabit, quam dederit unquam, & nullum ſuarum actionum iudicium expectabit. Nullum quietis, affabilitatis, Clementiæ, iuſtitiæ fomentum recipiet. Neq; in aliquo iuſtorum cõſortio deputabitur.

QVONIAM NOVIT DOMINVS VIAM IVSTORVM, ET ITER IMPIORVM PERIBIT.

IVSTORVM uiam nouit Dñs, Quoniam bona, Quoniam ſancta, Quoniam in legis obſeruatione poſita. Nouit, & acceptauit, acceptauit, & ad perpetuam ſalutem direxit. Iter uero prauum, & iniquum, deteſtabile, & mille mortibus dignum, quod peragrarunt impii, atq; iniuſti cogitando, appetendo, agendo, perſeuerando Deo optimo erit ignotum. Non ignotum ſed deſpectum, ſed illi, & uoluntati eius cõtrarium. Ignotum erit, ꝙ ignobile, ꝙ infelix, ꝙ miſerum, ꝙ ab omni gratia, & iucunditate ſemotum. Neq; ipſorum impiorum uia, ſed iter dici promeruit. Solus.n. Chriſtus Rex magnus & Dominus ſe

uiam uoluit appellare, Quæ in uitam, & ueritatem homines duceret. Qui uero calle alio senticosas uitæ huius pertransierit semitas, non per uiam, quæ uera est uia, sed per deuium, & flexuosum iter, Quo deniq; ab editissimis, Diuinæ misericordiæ rupibus ꝑcipitet̃, dicit̃ incessisse.

IN TVA igitur uia constitue Nos Dñe, & constitutos conserua, ut te authore, cuius gratia facti, redemptiq; sumus, hymnum gloriæ Tuæ canamus, & tecum exuto mortali cortice perpetuo iubilemus: Veræq; beatitudinis compotes facti incessantibus uocibus proclamemus. Non est alius Deus nisi Deus nr̃. Cui Trino, & uno gloria, & imperium per infinita sęcula amen.

IN PSALMVM QVARE FRE- MVERVNT GENTES QVI SECVNDVS EST, ET SINE TITV- LO.

S Cio Ego Domine Te rerũ omnium cauſam eſſe, & nihil tuæ pietatis oculũ ſubterfugere. Scriptũ eſt enim omnia ſunt nuda, & aperta in conſpectu eius. Scio nõ noſtrum eſſe cauſarum ſeriem perſcrutari, aut ſacrorũ myſteriorum fines diſquirere: Quoniam corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam, cogitationeſq; noſtræ admodũ imbecilles, & timidæ efficiunt, ut imperfectum noſtrum minime cognoſcamus. Sed tui ipſi ſunt oculi, Qui debilitatis noſtræ miſerias intuentur, ac mortalium corda conſpiciunt. Quæ ſicuti ſingilatim tua ineffabilis prouidentia finxit, ita intelligit omnia opera eorum. Ipſe ſolus, qui ſit, diceris, ac tuo propterea infallibili teſtimonio, ꝙ ſacris literis, uatibus, ſignis, figuris, propria uoce ma-

ioribus nostris locutus es, Principium appellaris. Nos uero nequaquã principia sumus, immo neq; uere sumus: Et si sumus, in te omnia nostra sunt. In quo uiuimus, quiescimus, & mouemur. Quo itaq; pacto poterimus Diuina filii tui, Quem in mundum misisti, passionis mysteria pandere? Vanissimam gentium uanitatem exprimere? Insanas populorum in eum meditationes pro meritis explicare? Et si.n.magna res est de terrena, ac Cęlesti beatitudine exactam facere mentionem: De passione tamen Seruatoris nostri Iesu, Quæ pro salute hominum ab æterno instituta fuit, satis loqui non possumus. Hæc tanq̃ medium oportunum infirmitati, lapsuiq; nostro conueniens in illam, uelut in optimum, & desideratum finem dirigitur: ac ea potissimũ ratione se nobis offert, de cuius laudibus post eam te Duce, toto corde, & animo pauca commemoremus, atq; in hunc modum incipiamus.

QVARE FREMVERVNT GENTES, ET POPVLI MEDITATI SVNT INANIA?

Non possum ego, qui homuncio quidẽ sum, & tenebrarum harum caligine obumbratus, gentium ruditatem, aut immanitatem, neq; causam eius exprimere. Qua tot, & tanta aduersus

tuam Domine ueritatem locutæ sunt,& prurien
tibus auribus inania uerba profuderint. Tot
retro sęcula imbibitas impietates sic attestatæ
sunt,ut nō facile ab eis illæ dimoueri potuerint.
fremuerunt gentes antequam legis tuæ Patri-
bus nostris sacratissima rudimenta dedisti.Fre-
muerunt,dum naturæ institutis , quæ certe ne
gare non poterant,restiterunt.fremuerunt dum
superstitiosam , & nescio unde effluxam Deorū
multitudinem prędicarunt.Dum sacrificiorum
ritus,aruspiciorum leges,portentorum indicia,
Sibyllinos interpretes,idolorum cultus,& mille
insanias obseruarunt.Fremuerunt ore , & corde
a malis, tabidisq; sententiis ita commotæ sunt,
ut a recta, & naturæ , & tuæ ueritatis semita de
clinauerint.Fremuerunt gentes,quum tuam sta
tuisti legem hominibus pandere , populumq;
tibi,ac tuo sanctissimo nomini nuncupatum eli
gere.Prius.n.gentes erant , & si forte non nomi
ne gentium appellatæ.Quę sagacissimæ naturæ
præceptis , & delectis uirtutum moribus officie
bant. Gentes item a datæ legis obseruatoribus
mancipatæ , ita uocatæ sunt , q; communi quo
dam delirio,& naturæ,& Diuinæ iustitiæ essent
infensæ.Communiores dictæ sunt gētes,populi
selectiores.Quos dum & animo peruerso sese ue

ritati opposuerunt, & aduersus illam erroneas sententias promulgarunt, aporum, aut Leonum fremitum imitatos Diuina detestantur eloquia. Fremit aper pastus de silua exiens, & furore concitatus uiam, quam cępit, non deserit. Fremit, & rugit Leo latissimos ferarum campos circuens, ut ex illis quærat, quam deuoret. Scriptũ est enim super eum rugierunt Leones, & dederunt uocem suam: Libera me Domine a persequentibus me, ne quando rapiant, ut Leones animam meam, & non sit, qui me de manibus eorum eripiat. Aperte irascitur Leo, & totis uiribus concitatur in hostem: neq; solum irascitur, aut concitatur: sed præmisso rugitu, & gemitu furoris sui, quo accensus est, immanitatem declarat. Hæc sunt iniquorum hominum aduersus te Domine, & pietatem tuam apertissima prelia. Hæ mysteriorum tuorum publicæ prophanationes. Hi sunt, de quibus scriptum etiam legitur: Hi deuorant plebem meam sicut escam panis. Vorant animam meam, qui perdere illam, & in gehennam perennem mittere satagunt. Vorant, & perdunt, qui serratis dentibus piis ouibus, ut tabescant, acerbissimos morsus incutiunt. Quæ tamen tuo adiutę numine eorum fremitum non pertimescunt. Sed tabescentes illi in furore suo

deficiunt: & una cum suis desideriis perire co/ guntur. Fremuerunt ergo hi Leones, & apri ad/ uersus te Domine, quod sanctissima Trinitatis my/ steria non agnouerunt, aut moniti non admise/ runt. Fremuerunt, dum conditorē Cęli & Terræ inficiati sunt: Dum omnipotentiam tuam/tuam maiestatem nō adorarunt: ac in suis execrandis sententiis permanētes a te rerum omnium pro uidentiam sustulerunt.

SED Quare tanto tempore fremuerint gen/ tes, adeoque in suo fremitu perseuerauerint, expli/ care nequimus, nisi quod proprio arbitrio nullis ra tionibus motæ in reprobum datæ sunt sensum. Verum cur ita ipse, Qui scrutaris hominum re/ nes, & corda, in errorem illas incidere, aut diu/ tius ante legis institutionē perseuerare permise/ ris Domine, neque audeo, neque certe possum ęquis uerbis exprimere. Adhæret lingua mea ori meo, & exigua uox faucibus meis præcluditur. Im/ mensa tua sunt certe iudicia, & qui uias tuas in/ genio non dicam attingere, sed ne quidem cogi/ tare ualeat, datum est nemini. Non poterāt gen tes natiuo suo, & tenuissimo lumine quæ Dei sunt, agnoscere, neque liberius pensitare. Atque ideo cur tuam illis tamdiu ueritatem absconderis, eamque mox tuis paruulis reuelare uolueris, hoc

est, quod humanum angit, & cruciat animum. Quæcunq; uolueris, recta sunt Domine, sed cur uolueris, non est nostrum disquirere, aut modo aliquo cogitare. Summa es tu bonitas, immo bonitatum omnium fons, & origo. A qua omne datum optimum, & omne Donum perfectum manare perspicitur. Ideo recta sunt omnia, q eadē uelis. Non autem illa ipsa uis, quoniam recta sint. Dicam tamen balbutiens quæ mihi tuæ ineffabilis pietatis radio ostēdere uoluisti. Dicam quidem, sed non ad cordis, & animi satietatem, quod tibi tuæ prouidentiæ arcana mysteria reseruasti, Vt te Deum, & super choros Angelorū constitutum ostenderes: Diuinitatisq; tuę ueluti scintillis quibusdam demissis pro imbecilli eorum conditione (ita ornatu rerū ferente) ad fulgentiss. splendoris tui solem homines allicerētur.

ERAT a Principio suis innixa uiribus munita natura. Quæ cum sua culpa a tam felicibus primordiis defecisset, totam inde susceptam progeniem obcecauit. A quo tempore usq; ad legis gratiæ concessionem satis respirare non potuit. Sed ueluti per latebras quasdam incedens, aut potius in obscuro quodam Antro reuincta, modico affecta lumine, quæ sua essent, non tua Domine intelligere, credere, aut commemorare

F

ualebat. In detestationem Criminis id eis noxæ datum fuisse reor. Tu ipse, quem alloquor, uera, nec ne dico, declara, ea ipsa admitte, uel reiice: Purgatum est tanta mora delictum. Sed non ita certe purgatum, ut in iis, qui in lege gratiæ, legisq; consumatione sunt, eius fomites, & Reliquiæ nullatenus inueniantur. Naturæ defectui Lex ipsa successit, Legi uero consumatio ueritatis. Vt postquã a sua prętantia defecisset homo, triplici ordine se ad eam, unde recesserat, gratiã, & gloriã rediturum cognosceret. Ordine cuncta disponi, ac dispensari uoluit Deus: Eoq; numero celebrauit, qui suæ esset ingenuitati, & communicationi similior. Trinus ipse tria hominibus tempora, quibus ad se illos traheret, ordinauit. In quibus dum uellent, oportune ad salutem suam proficerẽt. Tribus interuallis eorum eiusmodi palestram distinxit, ut quam difficilius sit ad eum locũ redire, unde homo ceciderat, agnoscatur: quumq; ad temporis cõsumationem deuentum fuerit, longe magis Diuinæ pietatis opera desiderentur, & animæ iustorum proficiant. Hac ergo de causa gentes permissæ sunt in suo fremitu perdurare, & electi populi in meditationibus uanis consistere.

SED Quare fremuerint gentes aduersus

Dominum postquam lex ipsa, & legis imple-
mentum aduenerit, quum eis datum esset posse
attingere ueritatem: Cur aduenienti lumini ce-
cos oculos non exposuerint, interrogatæ se excu-
sare non poterunt. Non excusabitur Ethnicus,
quoniam salutaria uitæ remedia prosequenda
omni tempore Deus instituit. Non excusabitur
Hebræus, quia legis beneficio donatus non ore
fremere, nec corde meditari inania debuisset.
Non excusabitur Christianus, quum sub san-
ctissimo crucis uexillo de tenebris, de interitu,
de acerrimo demum hoste legitime triumphaue
rit, Duo.n. sunt Populi, quos tibi elegisti Domi-
ne ab æterno. Qui ueluti duo candelabra splen-
dentibus facibus ornata toti Terrarum Orbi
Clarissimam lucem dederunt. Quorum alter, &
subsequens præcedentis perfectio est; Alter uero
præcedens, eius, qui sequitur author, ac institu-
tor. Recessit uetus, & imperfectus est, nouus suc
cessit. Qui quod priori deerat, suppleuit. Neq;
duo tantum Candelabra hic duo dicti sunt po-
puli: sed duo etiam calathi. Quos bonis & malis
ficis repletos se ante templum Domini uidisse
meminit Hieremias. Super illum oculos tuos
ponere statuisti Domine. Et deduxisti eundem
in terram fluẽtem lac, & mel. Confirmasti eum,

erexisti, dedistiq; illi cor non lapideum quidem, sed carneum. Quo te nosceret, sicq; ad te rediret, ut tu illi in Deum fieres: Ipse uero a te in Carissimum populum haberetur. Hic uero non egrediens uetustatis fines in sua obstinatione marcescens inter blasphemais cōstitutus est, gladii, pestis, inediæ afflictione uexatus. In utroq; calatho non ita sunt ficus distinctæ, ut cum malis bonæ, & cum bonis malæ haud facile ualeant reperiri: Sed illæ solo nomine bonæ: hæ uero malę appellatæ sunt. In utroq; populo erant, qui inania contra Dominum meditarētur, & aduersus Christum eius suæ iniquitatis tela dirigerent. Ex iudeis reperti sunt, qui Deum ipsum crederent: Et qui tanquam hominem, non Deum eundem crucifigendum assererent. Erant, qui dicerent. Memento mei Domine, quum ueneris in regnum tuum. Et alii. Vere Dei filius erat iste. Non desunt ex christianis uiuo ablutis flumine, qui malis quotidie operibus Dominum crucifigant: Atq; mille errorū laqueis irretiti inania cogitent, suamq; denigrent, Quam semel a Deo gratis acceperant, pietatem.

CVR Ergo tam hi quam illi tot beneficiorum immemores ad eum ingrati animi gradum peruenerint, cogitent, & in hunc modū Diuino

afflante spiritu interroganti mihi respondeant: Populе Israel quid fecit tibi Deus tuus? Quid fecit, ut in eum insurgeres? Nonne ille ipse Deus est, Qui uos Aegyptiorum seruitutis iugo teterrimo liberauit? Qui manna in deserto de cęlo pluit? Qui pro muris ex utroq; latere aquas, ut per siccum rubri maris uester trāsiret exercitus, consistere fecit? Nonne ille ipse Deus est, qui uobis legis tabulas digito suo descriptas dedit? Qui facie ad faciem uobis locutus est? Ad quorum preces solis cursum firmasse legitur: Neq; solum firmasse: uerum etiā beneficii uestri causa a solita eius rotatione magno temporis spatio retrouertisse. Nonne ille ipse Deus est, Qui pro uobis tot mirabilia fecit? opes contulit, regnum dedit? Quos etiam Clarissimis uictoriis auctos incredibilis sapientiae felicitate donauit? Nonne (respondete mihi quaeso Iudei) ille ipse Deus est, quem sanctissimi maiores uestri, quibusdā signis, & imaginibus coluerunt? praedixerunt uates, optarunt populi, ac ut ab eo salutem acciperent, expectarūt? Cur ergo aduersus illum inania meditati a legibus, a prophetis, a signis, ab imaginibus, a ueritate, a uobis ipsis deniq; recessistis? Nonne toties exclamastis? Non est alius Deus, nisi Deus noster, qui faceret mirabilia so-

lus, qui redempturus eſſet Iſrael de manibus inimicorum ſuorum. Qui uobis pacem perennẽ & perpetuam animi tranquillitatem adduceret.

SED Et uos, Qui eſtis ueritatis lumine illuſtrati, de quibus ſcriptum eſt. Lux orta eſt eis, quos filiolos Ioannes uocat, arrigite aures, & attendite. Cur contra Dominum inania potius, quam uera, & proficua meditamini. Dum in peccatis ueſtris quotidie emoriẽtes, illum, & mandata eius deſpicitis. Dum uitam in uobis, & fidem indies extenuatis. Meditamini inania quum ſenſuũ laqueis prępediti nõ ambulatis in uia iuſtitię, & ueritatis. Meditamini inania, quũ dimiſſis propriis, quæritis aliena, & animas ueſtras nequaquã habetis in manibus ueſtris. Sed in malignorum ſpirituum poteſtate relinquitis. Pro uobis homo factus eſt Deus, pro uobis inter hominũ ergaſtula cõuerſatus. Pro uobis paſſus, acriterq; cruci inter duos Latrones affixus. Pro uobis ardẽtiſſimæ Caritatis igne accẽſus ſuã animã poſuit. Peccata uſa, uſa ſcelera, ueſtras iniquitates ęquo animo pertulit, Sanguinem fudit, & tanquã ouis ad occiſionẽ ducta uitã cum morte acerbiſſima cõmutauit. Vos autẽ inania, & quæ mundi ſunt, cogitantes, illiſq; totis uiribus inhærentes eum ipſum ſpernitis authorem ueſtrum

patrẽ, & instauratorem negligitis, immo labiis uestris, & cordibus quotidie laceratis, & crudelius, quã iudei, cruci cõfigitis. De quibus scriptũ est (ut ipse bone Iesu per prophetarum oracula meministi) filios enutriui, ipsi autẽ spreuerunt me. Enutriuit uos Dominus spiritu, & Diuinitate. Enutriuit moribus, & disciplina, Enutriuit sanguine, afflictione, cruce, interitu, Atq; ita tuũ hunc populum nouũ Dñe enutriuisti, ut sacerdotale genus, gentẽ sanctam, Regiã prosapiam illũ appellare uolueris. Quẽ itẽ sic incredibili pietate tua fouisti, ut e baratro inferni, de inferiore lacu, de miseriarũ meandris ereptus tecum omnibus sæculis habitaret. Cur ergo inania mediteť hic, ac ille iampridẽ cogitauerit populus, qua rõne tanta impudẽtia innumera bñficia recompẽset, quas gratias egerit, hẽat, aut referat hic, uel ille retulerit, tu quęso Dñe inspicias, simul & cures, ut qñq; in melius erecti seipos uelint agnoscere. Non solũ aũt gẽtes, & populi, quomodo se habuerint hesitandũ: Sed de aliis etiã, unde suũ fomentũ acciperẽt, inquirendũ his uerbis. Quare ASTITERVNT REGES TERRAE, ET PRINCIPES CONVENERVNT IN VNVM ADVERSVS DOMINVM, ET ADVERSVS CHRISTVM EIVS.

NON Satis erat populis in uiam, ueritatem,& uitã execrandis suis consiliis conspirasse, nisi Reges terræ,& Principes illis etiam assentirent? Quibus iniquissimas manus dederunt, ut lapidem illum pariter reprobarent, qui mox caput anguli factus est. Cœperũt ne Populi (bone Deus) & Principes secuti sunt illos? an potius Reges Terræ cęperunt? a quibus Populi omnẽ uitæ rationẽ accipiunt? Cautiores sunt illi (mihi respondere uideris) hi uero mutationi magis obnoxii. Illi Regni priuationem pertimescebant. Hi nouarum rerum admiratione confundebantur. Audiunt isti primum, & commouentur intus, mox statim Regibus uisa,& audita denunciant. Reges delata accipiunt, commouentur, ac præ aliis uana, frustratoriaq; consilia in Dominum moliuntur. Astiterunt igitur Reges terræ animo in primis, deinde operibus astiterunt, & simul inutiles facti sunt. Conuenerunt. n. Quoniã prorsus Diuinitatis expertes, ut Terræ dicti sunt Principes, ita una,& eadem ratione terrena solummodo cogitantes ad cęlestia caput tollere noluerunt. Poterant. n. & rationibus,& apertissimis signis, quæ fecerat Dominus, eis animo hærere, ac fide, testante diuino eloquio. Si mihi non creditis, saltem operibus credite. Poterant

Reges, & Principes & præstantissimo rerum ordine Dei singularitatem, & Principatum suspicere: Ex principatu, optimaq; eius natura summam in eo prouidentiam, & libertatem coniicere: Et ex utraq; illius infinitudinem, & mundi creationem admittere: Sed ad sensum, & terrena semper intenti decepti sunt, ac cum uanissimis gentibus in cassum aduersus Dominum conspirarunt. Ne forte a terreno eiusmodi, falsoq; creditæ ueritatis Principatu deciderent. Sed ueritatem ipsam obtegere nequiuerunt. Poterant naturæ legem seruare, & in uanissima desideria, ac machinationes nequaquam abire. Poterant iudeorum Principes, & Pharisei christi Seruatoris originem inspexisse: non ad Terrenam solum ditionem, & imperium oculum habuisse. Poterãt eum ipsum inspicere, quod cecos illuminasset, claudos erexisset, mortuos suscitasset. Poterant eius admirabilem sapientiam, & Diuinas conciones imbibere: Deq; seipso loquentem, quod legem minime soluturus uenisset, audire. Poterant eius innocẽtiam, sanctitatem, Diuinitatem innumeris comprobatam operibus noscere. Sed ad Cęlestia oculos erigere noluerunt. Id maxime uos Reges terræ, & Principes agere decuisset. Quoniam Rex ille uerus est, & Princeps, qui

uirtute, & sapientia cęteris antecellit. Qui aliis iustitiæ, & ueritatis lumen effundit. Quid uestro ambitu nulla ne dicam legitima, sed ne probabili quidem ratione commoti in eum Principes consurrexistis? Quid uestra inuidia, & iniquitate, quum nulla in eo sanguinis, mortisue causa reperta esset, alter alteri iniquissimum iudicium demandastis? Negat hic se de sanguine iudicare debere, asserit tamen expedire, ut unus pro populo moriatur, ne tota gens pereat. Nullam mortis causam inuenit iste, & tamen populo secundum legem iudicandum, atque interimendum illum condonat. Timebatis Principes, & Pharisei Romanos uobis ablaturos imperium, si permisissetis uiuere, quem, se iudeorum Regem dixisse causabamini. An nesciebatis non esse consilium contra Dominum? Si.n. (ut ex uestris locutus est alius) ex Deo erat ea Christi Seruatoris professio, utique dissolui non poterat. Si uero ex Deo non erat, non oportebat dubitare illam diutius duraturam. Unde itaque tanta rabies animorum? unde furor? unde immanitas? Credebatis o Principes uestra Deũ latere corda? aut illi uestrã absconditam impietatem? Quãdo ab eo interficiendo homine uestras manus subtrahere simulabatis. Quando mortis iudicium

ſubterfugere uidebamini. Quãdo uerba menti, atq; opera uerbis cõtraria licebat inſpicere. Sunt ne iſti Principes illi? de quibus ſcriptum eſt. Super cathedrã Moſeos ſedebunt ſcribæ, & phariſei iudicãtes duodecim tribus Iſrael? Sunt quidem, ſed quomodo ſcribæ, & Phariſei Principes habebantur? Scribebant leges illi. Hi uero ſecundum leges iudicia proferebant. Atq; ita propria authoritate ſcribere poterant, ut illi ipſi, qui iudicarent, etiã principes eſſe uiderentur. O phariſei nonne illi eſtis, qui & ſanctiſſimum uitæ nomen, & ab aliis diſtinctum habitum ferebatis? Qui non ſolum legis pręcepta obſeruare, aut ſcripta aliorum more intelligere uidebamini. Sed etiam Legi, uitæ acrimoniam iniungebatis, & iudicio ueſtro ſcrutabamini altiſſima ſacrarũ editionum ſecreta? Nonne modo, quando conueniſtis in unum, & in chriſtum Dominum cõſpiraſtis, iidem eſtis: Qui olim ſumma innocentia, ſumma animi puritate ſine fuco, ſine concupiſcentia oculorum, & carnis humillimam uitam agentes eratis tanquam Dii ab omnibus celebrati? Si illi ipſi eſtis, unde hæc dominandi libido? Vnde hæc tam Dira, tam iniuſta aduerſus optimum, ac Diuiniſſimum hominem, & ſubita conſpiratio? Non audiebatis illum dicen

tem se totis uiribus ad legis implementum ue-
nisse? Nonne quot, & quanta iustitiæ opera edi-
disset, erat inspicere? Nõne uobis ille ipse palam
ante ora uestra locutus est? Inquiens, multa qui-
dem coram egi, propter quod nam eorum me
quæritis interficere? Regem se iudeorum facie-
bat. Nonne audiuistis Regnum suum non esse
mundi huius asserẽtem illum, Vosq; ipm̃ Regẽ
dicere uestris astubus respondentẽ? Rex quippe
erat, & Dominus, ac Regũ omnium Princeps.
Sed quia ex mundo, non ex Deo eratis, Principa
tum eius, & Regnum uestra inscitia, iniquitate,
liuore agnoscere non poteratis. Venient Roma-
ni, & Regnum nostrum accipient (dicebatis)
si illum dimiseris. Quem, quod non dimisistis,
uenerunt certe Romani, & a uobis sublatum
Regnum funditus euerterunt. Venerunt, ac ita
uos, urbemq; uestrã Hierosolimam obsederunt,
ut inedia pereuntes coacti sitis obstinatissimam
uestram superstitionem deponere. Venerunt in
quam, & ob impietatem uestram uos subiuga-
runt Romani: Nomẽq; uestrum, & sinagogam,
& templũ, & reliqua omnia destruxerunt. Nõne
audiuistis pientissimum seruatorem Iesum, quũ
tanquam agnus mactandus extra Hierosolimã
duceretur, casum, & ruinam uestram obortis la-

chrimis deplorantem:& dicẽtem: Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis prophetas, ueh tibi. Veniet.n.tempus, quum super lapidem non erit erectus lapis. Nonne audiuistis o infelices sacer dotum Principes, & Pharisei, quum eo ipso tempore complures mulieres eius acerbissimã passio nem flentes inuenerit, eundem talia proferentem: filiæ Hierusalem nolite flere super me, sed flete potius super uos, & super filios uestros. In tuebatur progeniei uestræ ruinam Iesus ob peccata uestra, & sęuissimam in eum impietatem. Inspiciebat maximam, & incredibilem fortunarum omnium uestrarum, & imperii euersionẽ. Et non solum id, uerum etiam uestram dispersionem, miseriam, fugam, dissipationem prospiciens indolebat. Audiuistis hæc omnia, sed non aduertistis. Quoniam infrenes in illius exitium tendebatis, Vestroq; tabidissimo ambitu obcecati, quæ Dei essent, non poteratis mente concipere. Eratis tunc omnino iidem seruato nomine, & habitu, qui quandoq; puritate uitæ, & sanctissimis moribus cæteris exemplo, & admirationi fuistis. Sed commutata professio effecit, ut impietates eiusmodi exerceretis, ac sine ulla ęquitatis, aut uestri nominis ratione quæ mundi essent, solummodo curaretis. Iam uestra causa ad

id obprobrii deueneratis, ut onera insupportabilia aliis iniungeretis: Quæ tamen uos, ne digito quidem contingere uolebatis. Vestra hæc insania, quæ populari aura pascebatur, Christum, in quem uestra iacula direxistis, uobis ignotum reddidit. Nanq; scriptum est a spiritus sancti precone, si Regem gloriæ agnouissent iudei, nequaquam christum Dominum crucifixissent.

CHRISTVS erat, & Dominus, quod in Regiæ maiestatis signum eidem unctio capitis debebatur. Vnctus capite Iesus, quoniam potestas, & imperiũ super humerum eius. Vnctus spiritu, quod super omnes gentes sua ineffabili pietate mitissimus. Vnctus Diuinitate, quia Dei filius idem patri substantia crederetur, & esset, ut suo Clarissimo manifestauit eloquio. Vnctus sapientia, quæ iudeos passim confunderet, & æterni patris gloriam demonstraret. Vnctus caritate, ob id, quod animam suam posuit pro ouibus suis. Pro quarum etiam salute ferre non dubitauit extremum uitæ supplicium. Vnctus eloquio, quoniã non est inuentus dolus in ore eius. Totus unctus, & sanctissimis operibus redolẽs, uerbaq; uitæ æternæ habens ineffabilis fragrantiæ, & Diuinitatis monumenta reliquit.

HAEC ad Reges terræ, ad Principes huius

sęculi,& sacerdotes peruenire nō possunt:Quod uanitate sua nō solum bonarū actionum gustu, sed etiam olfactu priuati sunt. Hi persecuti sunt Dominum,& animas suas. Hi sunt,qui nouissimis etiam temporibus cum insipientia, odiis, furoribus pariter, & immanissimo ambitu coinquinati sanctissimam Christi tunicam scindūt, & lacerant. Hi sunt, qui atrocissimis bellis miserorum populorum sanguinem quotidie effundendum procurant. Hi sunt, qui noua indies dogmata, noua machinamēta in ecclesiam Dei, in Christum eius & sincerissima sacramēta confingunt. Hi sunt,qui facies suas lauant,ut ab hominibus conspiciantur,digitoq; monstrati simulationis meritam mercedem recipiunt. Hi sunt, qui suis confisi uiribus,& sapientia se cęlum rapere arbitrantur. Et quoniam in sublimi cogitatu sunt positi, merito decidunt in profundum. Scriptum est.n. perdam sapientiam sapientum, & eorum consilia reprobabo. Hi omnes sunt,& eiusmodi alii,qui sua culpa decepti uanis, & leuissimis cogitatiōibus acti sunt,Et se Deos mundi huius, atq; perpetuos credunt, insurgentes contra Domini potestatem, & Christi sanctissima instituta. Quorum artes,quoniam despectæ sunt,& fere pęnitus uiluerunt, quod reliquum

est deceptionis, impetus, & uanitatis a nostris humeris excutientes dicamus.

DIRRVMPAMVS VINCVLA EORVM, ET A NOBIS PROIICIAMVS IVGVM IPSORVM:

SVNT .n. nobis dirrumpendi laquei innumeri diabolicæ seruitutis, quam quisque propria culpa subire conspectus est, rumpendi itaque, ac penitus si fieri posset, tollendi, ut lucis filii efficiamur, qui eramus in uanitate nostra aliquādo tenebræ. Dirrupit Deus Tumidissimarum gentium ruditatem, elatissima earum, quæ Demonibus subiecta erant, imperia desolauit, Naturæ uincula soluit, & arctis eam ligaminibus compaginauit. Superstitiosa legis fundamenta dirrupit, & literæ iugum sensu spiritali disiecit. Legis caliginem, non ipsam legem dissoluit, immo infirmitate, qua diu affecta fuerat, liberauit. Purgauit Deus, quæ sordibus erant immixta. Purgauit, & tanquam aurum igne examinatum in delitiis habuit. Dirrupit Deus uanissima iudeorum consilia, Execrandas conspirationes confregit. Aeternæ mortis morsus, & inferni uincula scidit. Laceratam nostræ imbecillitatis compaginem solidauit, Difficillima iuga a miseris mortalibus sustulit, Sanguine suo iniquitates nostras

a nostris humeris propulsauit. Solutis parētum uinculis nostræ originis defectum suppleuit. Maiorum nostrorum compedes fregit, ac eosdē e carceribus tetris eduxit. Cęli ianuam aperuit: Nos pro durissima seruitute perpetua ingenuitate donauit. Lapsus nostros non meminisse constituit, Claudicationes nostras in uiam ueritatis erexit. Nostra, quæ quotidie fiunt, naufragia dum uelimus, instaurat. Salutis portū ostendit, ac malarum meditationum pondus a nobis procul abducit. Fallax sensus, fallax opinio, fallax omnis cogitatio nostra sine te Domine. Fallax Demon, & piarum animarum Tyrānus. Quem formasti ad illudendum ei. Fallax & mendax homo, qui in uia uirtutis tuæ non ambulauerit: Solus tu uerax es. Tu sapiens solus. Qui ut uis, nosq; parati sumus, ita cordibus nostris aspiras. Sin uero inepti fuerimus, & imparati, de nobis proculdubio ueluti sentiendum, ita etiam dicendum credimus.

QVI HABITAT IN CAELIS IRRIDEBIT EOS, ET DOMINVS SVBSANABIT EOS.

TVNC.n.erimus sicut ii, qui aduersus te locuti, aut meditati sunt iniqua. Irriserunt te, & mouerunt caput, manibus percusserunt dicen-

tes uah prophetiza quis te percussit? si filius Dei es, fac te ut Deorsum e cruce mittas. Alios saluos fecit, seipsum conseruare non potuit. Tu irrides illos, quod terreni quidem sunt, & Cęlestem ueritatem sua induratione scādere noluerunt. Irrides, quoniam spernis, & in peccatis suis emori sine tua culpa permittis. Irrides, quod seipsos in uanis desideriis enutriti deceperint. Irrides, non quia eorum fraude, & deceptionibus gaudeas, Sed irrides, quoniam irridendi sunt ob uanos eorum in nomen tuum, & pietatem consensus. Decentissima quidem tua in eos erat irrisio Domine, ut iustitiæ opera manifestares. Non. n. qui seipsum derelinquit, amplecteris, & qui leuissima semper iactatur aura, in gratia tua esse, aut confirmari non potest. Dum peccant homines, & in suis iniquitatibus perseuerāt, licet irrideas, ac ut sese colligant, percuncteris, non tamen noscunt tuam in eos irrisionem. Nanq; si illam perciperent, in posterum a te minime irriderentur. At quum tempus perpetuæ, & irreuocabilis irrisionis aduenerit, quando non ipse solus eris, qui illos irrideat: Sed omnes pariter iustorū animæ una cum Angelis irridebunt, tunc errores suos, & causas irrisionis agnoscent. Quando certe (ut reor) noluissent te, legemq; tuam sanctissimam

omisisse, sed in obseruatione mandatorum tuorum dum uiuerent, permansisse. Vere inquam, & iuste tunc irridebis eos, ac tanquam uerus, iustusque Dominus subsanabis. Non.n. satis pro eorum uituperio erit irrisio, sed subsanatio subiungetur, qua uideant non esse apud te amplius misericordiæ locum, sed in miseria constituti desperent. Subsanabis eos, & ab eisdem oculos tuos auertes, subsanabis, naribusque corrugatis ostendes, quoniam indigni fuerint, ut uirtutis tuæ digitis demonstrarentur. Dei.n. digitus sancti spiritus uis interpretatur. Qua, quum inique gentes, & populi naturam, legem, Dominum, & Christum eius neglexerint, agentes, & cogitantes inania, sunt in perpetuum cedituri. Quocirca de te ipso, qui es Dominus uniuersorum, dici legitime potest.

TVNC LOQVETVR AD EOS IN IRA SVA, ET IN FVRORE SVO CONTVRBABIT EOS.

IRA Tua, & furor tuus in eos erit, quoniam spreuerunt te, conturbabuntur, quia cogitare nō poterunt, quo pacto te Dominum tot signis, & prophetarum oraculis non agnouerunt. Neque solum non agnouerunt, sed etiam acriter persecuti sunt usque ad mortem, mortem autem crucis. Nō

Non erit eiusmodi ira tua,quæ te mutabilem faciat,aut furor,qui mentē tuam inficiat.Sapientiæ.n.& uirtutum tuarum non est finis, aut numerus.Sed irę,& furoris nostri ea similitudo est, qua irreuocabilis iustitiæ opera manifestentur. Quibus miseri mortales acerrimis cruciatibus acti,& de salute diffisi furoris, & sæuitiæ signa dare uideantur.Loquetur eis Dominus , quum illos adiudicādos aduenerit.Loquetur, & dicet. Dereliquisti uenam aquarum uiuentium,& bibistis amaritudines dolorum,& conscientiarum uestrarum.Loquetur , & sentētiam iustissimam dabit , qua uos ad æternum ignem destinet, & mittat,quando nulla secundum naturam,aut leges in eum,& filios eius exercuistis opera pietatis. Audietis sermonem durissimum , & lingua eius tanquam acutus gladius uestras turbulentissimas animas penetrabit.Loquetur,& respondere non audebitis , quoniam iustus Dominus iustitiæ suæ nullam patitur exceptionem . Dedit.n.uobis leges,& sanctissima rudimenta proposuit.Dedit prophetas , seipsum deniq; dedit, quem & uiuum , & mortuum lacerastis , irrisistis , innumeris cōtumeliis affecistis.Quid ergo pro uestra impietate , pro summa , & incredibili impudentia coram eo in sede maiestatis po

sito in uestram excusationem respondere pote/
ritis? Scriptum est enim consurgant, & ascen/
dant gentes in uallem, quam Iosaphat.i.iu/
dicii locum appellant. Quoniam ibi sedebo, ut
in circuitu iudicem omnes gentes. Deq; Syon
rugiet Dominus, & de Hierusalem dabit uocem
suam, & Dicet.

EGO AVTEM CONSTITV/
TVS SVM REX AB EO SV/
PER SYON MONTEM SAN
CTVM EIVS PRAEDICANS
PRAECEPTVM EIVS.

NON Eram o iniqui, & insipientes iudei homo solum, quando uobiscum uersabar in Hierusalem, non homo inquam solum, sed etiam Deus. Non eram seruus, sed Princeps, quando etiam per irrisionem me Regem iu/deorum appellare non dubitastis. Atque id pro causa, qua cruci demandatus fuissem, supra caput inscribere uoluistis. Vere & iudeorum Rex, & gentium, & Populorum omnium Prin/ceps dici merebar. Quoniam sum, & a Patre meo non solum super uniuersam terram constitutus fueram princeps, & Dominus, uerum etiam su/per uniuersos cęlos. Scriptũ est enim. Verbo do/mini Cęli firmati sunt, & gloria eiu. manet in

sæculum sæculi. Neq; ea modo suæ Potestatis, & imperii uerba loquetur Dominus, uerum etiam se diuinam legem, & sanctissima pręcepta uobis dedisse cõmemorabit. Quibus in uia ueritatis, & iustitiæ ambulare possetis. In monte enim Syon (qui in Hierosolima est positus, & exacerbationis tentatio, aut speculatio interpretatur) Diuinissimas suas habuit conciones. Ex quo loco per uniuersum terrarum orbem pietatem catholicã diuulgarunt apostoli. Vbi etiam qui cum aliis ex centum, & uiginti numerum conficiebant, Sancti spiritus numine afflati sunt. Et pędicante Petro ex omnibus fere nationibus congregatę gentes ad distributionem linguarum commotæ sunt. Et ex iis, qui aderant, circiter tria milia hominum conuersa in Dominum crediderunt. Hic similiter locus est. De quo scriptum etiam legitur. De syon exibit lex, & uerbum Domini de Hierusalem. & alibi. mons syon latera aquilonis ciuitas Regis magni, quam Deus fundauit in ęternũ. Item qui confidunt in Domino sicuti Mons syon, non commouebitur in perpetuum. Exacerbationis uero tentatio exponitur, q; inde ex promulgatis sanctissimis institutis miseri, & infelices iudei tentati sunt, cõmoti sunt, tremor apphendit eos: Exacerbarũtq; (ut ita dixerimus)

corda sua, & animos, immo diris cruciatibus ex acerbarunt in Dominum, & aduersus Christum eius. Speculationis item locus iste merito nuncupatur. Nam in templo ibidem constituti potuerunt immanes, trucesq; iudei a Rege suo denunciatam ueritatem spectare, & agnoscere, atq; ipsis (ut aiunt) manibus retinere. Sacratissimus uere, & nunquam satis laudatus mons iste Syon Cęlestem patriam, & Regnum fidelibus pręfigurat. Est.n. Dei mons, & pinguis, unde gratiarum flumina exoriuntur, & totum terrarum orbem irrigant. Mons pinguis, & coagulatus, quia nulla quãuis magna diffusione minuitur: Sed in suæ quamadmirabilis concretionis magnitudine permanet. Super montem syon constitutus Dominus: Nos uero super eum, qui dicitur Syna. Et æterna tentatio, siue odiũ appellat, quia ad Terrenum attinet Principatum. Quem Seruator noster aspernatus est, inquiens. Regnum meum non est ex hoc mundo. Constitutus est ipse Rex a Patre super ecclesiam, ut ad beatæ uitæ habitaculum homines subleuaret. Quos uoluit ab æterno, nisi sua culpa deficerent, saluos futuros. Constituit Pater filium Regem, ut prædicaret Euãgelium ueritatis. At illi eidem in hunc modum uisus est loqui, mi

fili ego hodie genui te: ipseq; Beatissimus filius attestatur Dicens.

DOMINVS DIXIT AD ME. FILIVS MEVS ES TV. EGO HODIE GENVI TE.

VBI Magnum quidem, & admirandum suggeritur uerborum mysterium. Pater filium uocat, atq; illum hodie se genuisse cōmemorat. Si semper enim genuit, quomodo hodie? Si hodie, quomodo æterno patri coęuus, ac eiusdem substantiæ credetur, & appellabitur filius? Neq; .n. antequam ipsum genuerit, adduci possumus, ut credamus, ab eo filium uocatum esse, quod & ipse, a quo genitus est, tum pater, aut esse, aut appellari minime potuit. Quando insuper o bone, & admirabilis Deus, filium genuisti, tum in te ipso antequam gigneres (precor mentem meam illumina, tuaq; pietate recense) illum ne intelligebas, an potius id tibi euenerit, ut ipsum prӕter intentionem (ut ita dixerim) procreares? Hoc quidem nefandissimum dictu est, neq; de tantæ maiestatis numine cogitandum. In teipso igitur antequam illum gigneres, intelligebas, tumq; pater eras. Quo itaq; pacto (ut ipse nosti) fieri potuit, ut antequam filius genitus esset, filius appellaretur? Ex sua .n. generatione hoc ha

bet, ut sit, & filii nomine nuncupetur. Sunt hæc alta quidem, & profunda ualde tuæ Diuinitatis mysteria. Quæ mentis nostræ caligantes perturbant oculos. Qui tamen sola tua pietate liniti eorum quicquã uelut umbrã coniiciunt. Quis.n. tantæ aut eruditionis, aut eloquẽtiæ uir unquã fuit. Qui generationem filii tui exacte aut intelligere, aut explicare ualeret? Quocirca diuinus ille Vates, qui inter Euangelistas cõnumerari facile potest, exclamat. Deum quis unquam uidit, aut quis consiliarius eius fuit? Generationem eius quis enarrabit? Si de æterna, non temporanea procreatione locutus est Esaias, hęc quidem superat omnes cogitatus humanos. Quæ sane nisi illam intuentibus oculis raptus in Cęlum homo conspiciat, alioquin comprehendi non potest. Quando nõ suis uiribus, sed Diuina ope, & opera innixus Diuinitatis naturã induerit. Si uero de temporanea generatione Diuinus ille sermo audiatur, quum sine genitore ille ipse prodierit filius, solaq; uirgo mater illum ex utero procreauerit, mira quidem res est, & omni mentis captu longe superior. Dicam ergo tãta in re tuo fretus numine, quid me mea imbecillitas docuit: Ne seruus tuus uideatur tanquam mutus silere corã te, & tua super eum manus coarctata fuisse.

GENVISTI Ergo hodie filium Domine, quod nulla sit præteriti, aut futuri temporis ratio apud oculos maiestatis tuæ. Sed omnia ueluti præsentia sunt coram te. Atq; ideo sempiternam illam, atq; immutabilem filii tui generationem tuus ille magnificus explicat sermo. Qui quum præteriti temporis complicet uerbum, nullum certe generationis eius fuisse principiũ designatur. Quę tamen de pręsenti facta esse describitur. Quoniam ita nunc uigeat, unoq; ac eodem modo se habeat quemadmodum iuxta captum intellectus nostri fuit in sempiternum. Semper ergo Pater genuit filium, atq; eodem modo illum ipsum hodie genuit, quo ab æterno genitus est. Verum quam admirabilis illa æternitatis mensura ob id quod pręsentis temporis ratione melius explicatur, hinc factum est, ut ex ore tuo Domine acceptum sit pro nostro beneficio te hodie tuum unius, & eiusdem substantiæ, coęuumq; filium genuisse. Nunquam uero ante ipse pater fuisti, quam filius eo nomine describeretur. Eo. n. quod genitus est, filius appellatur: & quod ipse illum genueris, genitor factus es, ac ab omnibus sub eo genitoris nomine ueneraris. Ipse quoq; o fecundissime rerum omnium pater, & opifex non preter intentionem

(quod quidem horresco referens) sed maximo proposito, & intelligentia tuum filium genuisti. Nec unquam uerum fuit, antequam illum gigneres, ut ipm gignendum in teipso cōspiceres. Quoniam neq; ante, neq; post, neq; ulla tēporis differentia admirabilem illam tuam operationē distinguere potuit. Siq; forsam teipsum solum contemplari uolueris, fieri, nec ne possit, Sanctissime genitor hesitauerimus, pietate tua confisi a te audire sperabimus id quidē fieri posse, ob id, quod reipsa a filio tuo distingueris: Verū temetipsum tunc nō ut genitorem: sed ut Deum mente concipere. Ad te quoq; me uerto sapientissima soboles a parente tuo hodie genita, me inquam uerto, & tuo adiutus numine uidere uideor te una tantum generatione nunc, quando factus es homo, & ab æterno Patris tui filium appellari debere. Mater n tua Virgo sanctissima queadmodū sola fuit, quæ te peperit hodie, ita etiam genuit, ac sibi soli in filium noua generatione suscepit. Te igitur hodie & æterna, & temporanea, quæ Patris respectu una, & eadem est, Pater ipse tuus generatione progenuit. Parce precor si de te, tuoq; sanctissimo genitore impure loquor, ac minus digna uerba pronuncio. Meum tibi cor patet, tibi mea loquitur lingua.

Tu in hunc sermonem mea labia dirigere uoluisti: Tuaque immensa bonitate dum gentium uanitatem, populorum insaniam, iudeorum impietatem, & illusionem commemoro, mecum uisus es loqui, ac dicere Dominus dixit ad me filius meus es tu, ego hodie genui te.

POSTVLA A ME, ET DABO TIBI GENTES HAEREDITATEM TVAM, ET POSSESSIONEM TVAM TERMINOS TERRAE.

SED Cur ad postulandam hæreditatem a Patre filius inuitatur? Nonne ingenui officium est, & genitoris præcipue absque postulatione, quod iustum, & honestum est, liberis cōdonare? Nonne ipse omnium Pater, & Princeps te filium ex memoria eius fecunda quamliberalissime genuit? nihil inde retributionis expectans, extra suam hypostasim actione illa præstantissima teipsum constituens? Quæ quidem (ut reor, & tu pater omnipotēs nosti) nō adeo perfecta fuisset, nisi tanta cum liberalitate manasset. Si ergo liberalissime tua est genita proles, cur etiam absque postulatione illi eius hæreditatem non condonasti? Finxisti ergo filii tui postulationem, aut ad postulandum illum potius inuitasti, ut quod ipsi merito fuerat tribuendū, ab æterno utriusque

cōſilio uenturum hominibus ſignificares. Non inuitaſti, ut peteret, quū tibi ſit natura par, neq; precibus, aut muneribus inflectaris, ut ſibi debitam hęreditatē conquireret. Sola. n. mente fiunt inter uos ueſtra colloquia o beatiſſimæ hypoſtaſes. Atq; ideo ſumma illa ſoboles, Quæ gratiſſimæ infirmitatis noſtræ naturam aſſumpſit, uolente patre, a quo ſuam quoq; originem habuit, ut inuitata fuit, ita etiam libēter illam ſuſcepit. Poſtulauit filius gentium hæreditatem, quum genitus eſt, poſtulauit, quum humanam carnē aſſumpſit. Poſtulauit, ac illam ipſam ſuo iure obtinuit. Quippe decentiſſimum erat qui eſſet dei uiui filius, ex homine etiam naſciturus, eiuſdem filius diceretur. Obtinuit gentium omnium hæreditatem. Quam, niſi ſeipſam perdere uoluiſſet, non ſolum cura, & ſtudio, ſed etiam firma poſſeſſione obtinuiſſet in Cęlis. Gentes etiam pro ſingulari hæreditate habuit filius, immo non gentes ſolum: ſed etiam nationes, & populos uniuerſos. Scriptū eſt. n. Deus uult omnes homines ſaluos fieri. Qui neq; perſonarū exceptor eſt, aut eſſe conſtituit. Magna quidem hæreditas ab immenſa æterni patris uoluntate proueniens. Maxima, & feliciſſima hæreditatis cōditio, quæ tantum hæredem potuerit promereri. Non erat ſa-

tis Dei uiui filio ſua in Cęlis, & Diuiniſſima quidem hæreditas, qua æterni patris, & ſancti ſpiritus gloria frueretur. Quod in terris aliã quoque ſibi aſciſcere uoluit hæreditatem. Non egebat ſane Deus ipſe quũ eſſet, terrena hac, & uili admodum hęreditate. Sed ipſa infirma, ac imbecillis hæreditas tanto hæredis ſplendore egere maxime uidebatur. Amauit eam, atq; ideo illam ſuſcepit. Amauit, ut illam erigeret. Suſcepit, ut cuſtodiret. Cuſtodiuit, ut ſaluam faceret, & ſuo ſanctiſſimo numini cõſecraret. Ingrata quidem, & infelix hęreditas ſi ſe tanto heredi maxime debere non nouerit, ſi amore mutuo, ſummaq; obſeruantia, & pietate illum non proſequať. Qui ut illam ipſam ſibi ſuſciperet, ſua Diuinitate uacuus fieri uiſus eſt, formã ſerui accipiens. Serua eras, & domina facta es. Ipẽ uero Dominus erat: & formam ſerui ſuſcepit. Poterat te unico nutu ad ſuas eleuare ſedes, ſed ſumma pietate motus ea de cauſa uenit ad te: ita ſane humilis factus, ut ad crucis mortem, & ſupplicium duci uoluerit. Non enim aliter bonitate ſua, & miſericordia ſuſcitare te uoluit, quę iam perieras, & ab iniquitatis ſpiritu poſſidebaris. Perieras felix, & Deo grata hæreditas. Perieras, & inuenta es. occupabaris ab hoſtibus, & redempta es precio ſan

guinis: Ac a Deo tuo, & Domino ab ortu solis usq; ad occasum per omnes fines terræ possessa. Ad quos altissimi Dei rumor, & felicissima penetrarunt eloquia. Penetrarunt actu, & si non per homines (quod forsam quædã nunc, & non amplius uisæ, terrarũ partes inuentæ sint) tñ per spiritus sancti uocem loca omnia compleuerunt. Scriptũ est.n. Spiritus Domini repleuit totum orbem terrarum, & hoc quod continet omnia, scientiam uocis obtinuit. Compleuit omnia spiritus, ut postulata hæc hæreditas uniuersum humanum genus complecteretur. At perditissimæ gentes, & populi se ab illa temere subtraxerunt. Quo factum est, ut ille ipse æternus pater, & Dominus Sanctissimo filio dixerit. Qui se ab hac tua felicissima hæreditate subtraxerint.

REGES ILLOS IN VIRGA FERREA, ET TANQVAM VAS FIGVLI CONFRINGES EOS.

VT .s. errores in primis suos agnoscant, & ad uitæ rectitudinem redeant. Deinde nisi redire uoluerint, temporaneo prius, & Demum æterno supplicio puniantur. Misericors.n. & pius quemadmodum fuit, ita etiã hominibus uisus est Deus, Sed propterea summã suam, ac ineffa-

bilē iustitiā nō derelinquit,quinimmo illa ipsa manet(ut canitur)& perseuerat in sęculū sęculi. Regi data est uirga, quæ recta sit ad obseruandam iustitiæ rectitudinem. Ad castigationem ferrea data est. Quod si facile hinc inde flectatᵉ, inflictionis merita non coęquabit.Scriptū est.n. delicti quanta fuerit magnitudo, tanta esse debet afflictio:ut ubi in malum sit factus excessus, inde ad bonū reditus per oppositum fieri cōspiciatur.Qui corrigi non uult, & a iustitiæ semita declinauerit,ferrea uirga percutiendus est,& ad ima pellendus, ne uideat faciem Domini:sed in profundo tenebrarum maneat in sempiternum. Virga ferrea usus est filius, Dum diaboli potestatem diminuit. Quæ passim per uniuersum hominum cętum,& absq; ullo discrimine debacchabatur.Dedit.n.per aduentum suum sanctissimum sacra illis remedia, quibus communis hostis iacula reiicerentur: Et lorica fortitudinis, galeaq; sapientiæ,ac Diuinæ pietatis Clypeo armati letales amplius ictus non pertimescerent. Virga ferrea usus est Dei filius dum obstinatissimam gentium mentem uariis cruciatibus,& tormentis afflixit.Toties ob idolorum cultum inuersa Roma,ob uanitates innumeras conflicta ta italia,Miser hic,aut ille mortuus imperator.

Toties concremata hæc, aut illa ciuitas, uastati agri, Desolatæ urbes, ut uere dici potuerit Deus optimus uirgam uirtutis suæ constantissime exercuisse. Virga ferrea percussi sunt infelices iudei, dum durissima obsidione afflicti, coacti sunt inedia deperire. Virga ferrea percussi sunt, quum maximum paterentur incendium, & amisso templo, sacrificio, imperio, libertate, intolerabilem modo hinc inde fusi seruiunt seruitutē. Virga ferrea, & inflexibili iniquorum animas Domine percussisti, & una cum corporibus in tremēdo iudicii die percuties, ut ultio, & uindicta, quam tibi seruasti, suum locum obtineat. Virga es tu, quam ex syon Emittendam decantari percepimus, ut regnares in medio inimicorum tuorum. Regnares, & te magnum Regem, & terribilem illis ostenderes, ac de tuis hostibus inuictissime triumphares. Virgam, nō dormientem Te uidit alius uates, uidit, & uigilantissimam appellauit, quod rectissimus, & perspicacissimus quidem sit tuæ prouidētiæ oculus. Qui quod suum est pro meritis unicuiq; distribuit. Virgam peccatorum super sortem iustorum relinquere noluisti, ne iusti ad iniquitatem manus suas extēderent. Virga tua, quam de radice iesse prodiisse letamur, & baculus tuus me con-

solatus est,& docebit quo nam a facie tua aufu-
giam. Virga Moseos in colubrum facile uerteba
tur, ut ulciscentis iustitiæ mortalibus daretur
exemplum. Coluber in uirgam denuo mutaba-
tur, ut in ultione nunquam a rectitudine rece-
dendum esse demonstraretur. Vltus es Domine
in hunc modũ peccata populi tui. Vltus es paſ-
sionem tuam acertimam,& ab inimicis tuis illa-
tam iniuriam superasti. Rexisti eos in uirga fer-
rea, atq; ita rexisti, ut tanquã uasa fictilia unde
quaq; confringeres. Non est consilium, aut po-
tentia aduersus Dominum. Fractæ sunt gentes,
& populi, fractus Demõ, fracta, atq; mentita est
iniquitas sibi. Atq; ideo nobis, quibus data est
potestas seruandi Domini hæreditatem, & in
eius uinea laborandi modus concessus est, excla
mare licet.

ET NVNC REGES INTELLI
GITE, ERVDIMINI, QVI IVDI
CATIS TERRAM.

QVVM Enim diu aduersus Dominum
fremueritis, quum mãdata eius,& instituta san
ctissima neglexeritis, iam tẽpus est ut audiatis,
& intelligatis quæ Dei sunt abiicientes opera te
nebrarum. Hactenus inania, friuola, fallacia me
ditati non fidem, non caritatem, non uestras ani

mas colere uoluiſtis.Quum nondū occaſio abie-
rit,qua poſſitis agere hæc omnia:intelligite uer
bum Dei. Nec intelligatis ſolum neceſſe eſt:Ve
rum etiam diſcatis illi obtemperare,& infallibi-
libus eius obedire mandatis.Quid enim prodeſt
homini ſi libenter audiat,& quod audiuerit,ope
rari nō diſcat? Vere audit,& intelligit,qui quod
ſuum eſt,operatur.Qui integram Dei ueritatem
in corde ſuo non atramenti, ſed ſanguinis cara-
cteribus deſcriptam conſeruat. Qui dei manum
ut uult,ſcribentem omnia in anima ſua non im-
pediuerit:ſed in eius fidem, & pietatem exarſe-
rit, Hic uere ſermonem Dei audit, & audiendo
intelligit,& intelligēdo ſemper obſeruat.Nunc
ergo Reges (ad uos Diuinus ſermo cōuertitur)
dum tempus eſt acceptabile,Dum in nauigatio-
ne eſtis,quæ ad ſalutis portum directa eſt: Qua
erratorum ueſtrorum, & inſaniarum ueniam,
atq; emēdationem poteſtis ſuſcipere, Intelligite
Dei uocem clamantem, & dicentem. O Reges
erudimini,quoniā eſtis rudes, inſani, & miſeri.
Erudimini, qui iudicatis terram. Non.n.ſuper
terram recta eſſe queunt ueſtra iudicia ſine Di-
uina eruditione, Sine ſpiritu quomodo in ſpiri-
tu iudicare poteſtis? Qui.n.recte iudicat,in ſpi-
ritu iudicat, & qui recte loquitur, in ſpiritu lo-

quitur. Quoniã scriptum est. Non estis uos, qui loquimini, sed spiritus patris uestri, qui loquitur in uobis. Falsa erunt, quæ dabitis in terris sine eruditione iudicia, Nanq; erronea quoque sunt ea, quæ intrinsecus in peccatis uestris quotidie celebratis. Ex immundo corde mundum aliquid exire non potest. Et quod diu emarcuit, in putredinem erumpere opus est. Erudimini igitur Reges, & terram postea iudicate. Terra.n. sancta est, & iudicia iniqua diutius ferre non potest. Sancta est terra, quoniam sanctus Dominus. Qui eam in mũdi medio pro hominum, qui sancti essent, habitaculo collocauit. In medio sita est terra, ut qui illam iudicare uoluerit, intelligat inter extrema uirtutem ęqua lance consistere: Et in qua seipsum prius, deinde alios iudicet. Docuit enim nos & uitæ, & salutis nostræ optimus institutor Iesus facere prius, & postea alios edocere. Exẽplum (inquiens) dedi uobis, ut quemadmodum ego feci, ita & uos faciatis. Terra etiam sancta est, quod prima luce una cum Cęlo creata conditoris sui bonitatem, & potestatem edocuit. Quæ item una cum cęlo creata est, ut ex terra cęlum fieri posse homo concipiat, si recta iudicia dare uoluerit, & in sanctissima eruditione permanserit. Ad uos Reges

pro omnibus Diuinus sermo conuertitur. Vos eosdem ut erudiamini hortatur, & prouocat. Quoniam illi ipsi estis, qui iniustitiam præ aliis colitis, qui durissimis bellis, & innumeris impietatibus manus datis. Vos uocat, & enixe precatur Deus, ut duritiem insipientiæ uestræ, & iniquitatū furores a uobis procul abiiciatis, Enim uero authoritate uestra malis omnibus completa sunt omnia. Et ab eo multum hæreditatis subtrahitur. Pro qua se moribundū offerre uoluit, ac in maxime laudis sacrificio ueluti saluberrimam hostiam immolauit. Erudiamini primum oportet, ut deinde gentes, & populi resipiscant, & una uobiscum Domino in timore deseruiant. Quocirca.

SERVITE DOMINO IN TIMORE, ET EXVLTATE ILLI CVM TREMORE.

SERVITE Illi primum, ut ipsi postea uerissimam, atq; gratissimam seruiant seruitutē. Seruite Domino, quoniam felix est ea seruitus, cui præparatum est Regnum in cęlis. Felix seruitus, quæ suauissimū iugum imponit, & leuissima onera perpetuæ iucunditatis adducit. Id seruire est cæteris imperare, uitia depellere, carnem domare, malignos calcare spiritus; innumeras

mundi sordes abiicere, cęlos scandere, & coram Diuinæ maiestatis throno sese statuere in sempiternũ. Cum timore est Domino inseruiendũ. Quoniam timor ab amore, & ueneratione suum capit exordium. Bonus, sanctusq; Dei timor, quem propheta sapientiæ initium appellauit, est cum desiderio, & spe salutis coniunctus, omnenq; dubietatem, & męrorem ab animo procul abducit. Neq; coactæ, aut miseræ seruitutis est iste timor, sed amoris, & uoluntatis, sed iucunditatis, & gratiæ. Timẽdum ergo est, ut uehementius Deum amemus. Timẽdum ne forte quum minus illum non timendo colamus, eius in nos gratia, & pietas minuatur. Felix timor, qui uero, & expectatissimo gaudio iungitur. Felix pauor, qui in sanctissima dum adest, se nouit seruitute gestire. Deo inseruiunt Angeli, & summo illi uenerationis obsequio subministrant. Seruiunt, timent, gaudent, Dominantur sua sorte cõtenti, & altissimo de acceptis beneficiis immortales gratias agunt. Atq; ideo uos iidẽ Reges, & Principes, neq; uos ipsi solum, uerumetiam uniuersæ hominum nationes, & populi seruite Domino, illi obsequimini, illi obtemperate, Dominum colite, & suprema uenerationis formidine prosequimini. Nãq; timor iste exultationis esse dicet.

Et cum tremore peccatorum Diuinæq; ultionis exultatio erit admixta. Tremit peccator, quoniã iam Deum offendisse cognoscit. Tremit iustus, ne peccatis Deum sibi iratum, aut infensum reddat. Exultat, uero quũ nouerit eius obedire mandatis. Non ita tamen exultat, ut non debeat semper orare, suisq; precibus illum pro erratis ad pietatẽ deflectere. Quoniam nemo adeo iustus est, quin quotidie iniustitiæ laqueis capiatur. Atq; ideo scriptum est. Qui se stare cognouerit, uideat ne cadat. Modesta esse debet exultatio nostra, si in peccatis, quæ ad mortem sunt, nos nõ esse perpendimus, aut coniectamus. Quum nemo sane tutus sit, dum in hac mortali uita peregrinatur, aut intelligat, dignus ne sit ira, uel odio. Timor ergo in Deum suum eleuat caput, tremor ad Dei uindictam, & peccata ne admittantur, dirigitur. Cum ueneratione summa, & obedictia iunctus est ille. Hic uero cũ moderata exultatione actionum bonarum.

QVAMOBREM Nos hac in seruitute positi, hoc gaudio, & exultatione affecti, hoc timore, ac tremore compuncti uocamur a Domino, & ad capiendam eius disciplinam assidue incitamur. Inquit. n.

APPREHENDITE DISCIPLI-NAM NE, QVANDO IRASCA TVR DOMINVS, ET PEREA TIS DE VIA IVSTA.

APPREHENDITE Diſciplinam inquit, non ut ſciamus tantum, ſed etiam ut quæ ipſe cum prophetis, ac legibus iuſſerit, obſeruemus. Ex ſeruitutis obſequio timor, ex timore gaudium, & exultatio, ab hac autem diſciplinæ apprehenſio eſt ſubſecuta. Qui enim recte Domino inſeruit, timet illum, & ſummopere ueneratur. Qui uero eum ueneratur, & colit, certe non gaudere, aut exultare nõ poteſt. Qui autem gaudet, & exultat in Domino iam perfectæ eius diſciplinæ, & ſapientiæ factus eſt capax. Quæ præparauerunt illa, hæc ipſa complet, & optatum finem inducit. Non. n. ſtatim in ſeruitutis initio capit homo domini diſciplinam, ſed multorum Dierum labore, & ſtudio opus eſt, antequam ad eius perfectionis gradum perueniat, qui etiam dum gradatim ad lumen ueritatis accedit, meretur magis, & ſtabilius in propoſito permanet. Diſciplina hæc ſancta, & immaculata, Ad quam capiendam, immo apprehendendam uiua Domini uoce ſedulo inuitamur, eſt, ut credamus, amemuſq;, & iuſtitiæ opera exequa

mur: Vt abiiciamus cordium nostrorum fremi-
tus, & detestandos affectus: Vt erroribus (siqui
sunt) & impietatibus eliminatis, pientissima
lux ueritatis appareat: Vt deniq; pace sancta, &
lętissima animi quiete iter fideles cōposita, Deo
uiuamus, non Demoni: Amicis, non hostibus
opitulemur. Apprehendamus disciplinam hanc
ipse Dei filius, qui patris est non discipulus, sed
disciplina, nos ita quidem hortatur. Nanq; plus
satis apprehendere est, quam capiendi modus
ostendat.

APPREHENDAMVS Itaq; disciplinā,
sed prius erudiamur, quod implementum sapiē
tiæ esse non potest, nisi eadem tanquam fructus
lectissimus post maximam agriculturam in ani
mo recipiatur. Apprehendamus igitur hanc di-
sciplinam, ut post fructuosos, saluberrimosq; la-
bores Dei uiui filium, qui uera est disciplina, &
sapientia patris, deosculemur. Tunc.n.id perfe-
cte erimus assecuti, quando non amplius inania
meditati uitæ huius ambages, & miserias despi
ciemus. Quando erimus tecum Domine in tua
celeberrima, & decātatissima, quę nos expectat,
patria cōstituti. Nunc uero ueluti in caligine te-
nebrarum immersi cęcutientibus oculis illū ex-
osculari non possumus. Non.n. nostra impuri-

tas patitur, ut cum tantæ ſinceritatis lumine cõiungamur. Oſculabimur filium tuum Domine ſi recte, & pro tui uoluntate uixerimus. Oſculabimur, ac perpetuæ cum eo futuræ pacis illi dabimus ſigna: poſteaquam erimus & ſenſuum, & malignorum ſpirituum, & perfidorum hoſtium pugna, atq; periculo liberati. Oſculabimur filiũ, & puris cordibus, mentibusq; ſinceris adorare poterimus, quẽ modo ſuſpicimus, & tanquam per tenebroſum ſpeculum eius imaginem ueneramur. Apprehendamus itaq; illum, & diſciplinam eius exoſculemur, ac ſinceriſſime in præſenti uita (ut poſſumus) adoremus: ut uera eius poſſeſſio, uera coniunctio, uera adoratio in alia deniq; ſubſequatur.

NE FORTE Si noſtra ignauia, torpore, iniquitatibus diutius deſipiamus, nobis iraſcatur Dominus, & e iuſtiſſima rectitudinis uia in profundum barathrum præcipitemur. Iuſtus eſt enim Deus, & iuſtitiæ ſuæ illum non pœnitebit. Quam quotieſcunq; acriter pro ſcelerum magnitudine exequitur, iraſci, aut indignari deſcribitur. Si igitur diſciplinam Domini conſequemur, in p̃mium nobis propoſitum eſt diuinę Maieſtatis oſculum ſempiternum. Si uero noſtra culpa (quod neq; ſecus fieri poteſt) uolue

rimus illam apprehendere, nos manet sine fine supplicium. Quod quandocunq; pro demeritis nostris eueniet, breuissimo interiectio tempore euenisse dicetur. Idq; erit omnino.

QVVM EXARXERIT IN BREVI IRA EIVS. BEATI OMNES QVI CONFIDVNT IN EO.

TVNC Enim ira Domini exardescet, & ad summum indignationis gradum cito peruenisse uidebitur, quoniam celer, atq; nimium uelox est, quantumcunq; retardauerit irreparabilis perditio animarum. Breui post futurum est seruatoris nostri iudicium, quo una cum corporibus animæ æternis suppliciis demandabuntur. Breui inquam futurum est, quod nunquam a miseris expectatum: & respectu sempiternæ miseriæ ea temporis dilatio nulla est. Breuis est etiam omnis temporis magnitudo ad Dei oculum comparata. Nanq; (ut scriptum est) mille anni sunt in conspectu eius tanquam dies externa, quæ præteriit. Beati ergo illi, qui cōfidunt in eo. Qui confisi prius ita demum confidentiæ opera exercebunt, ut neq; gētium fremitus, neq; populorum uanissimæ cogitationes, neq; Regū consilia, neque Principum authoritates, neque arma, neq; uis ulla inde illos unquā abduxerit.

SIC TV Domine, qui unigenitum tuum hodie, quem genuiſti, allocutus es, & ſuper ſanctam tuam eccleſiam Regem cõſtituiſti, ut ſibi promiſſam hæreditatem ſanguine compararet, fac quæſo, & obſecro, ut poſt noſtram toto animo tibi oblatam, ac præſtitam ſeruitutem, ſuauiſſima eiuſdem filii tui oſcula capiamus in Cœlis. Vbi tecum uiuit, & regnat Deus cum ſancto etiam ſpiritu per ſæculorum omnium ſæcula. Amen.

IN PSALMVM: DOMINE QVID MVLTIPLICATI SVNT. QVI FVGA DAVID A FACIE ABSALONIS FILII SVI INSCRIBITVR. ET EST. III.

D Onne fatuus, & insanus sum ego Domine, si credã te uero nomine appellare dum tua pietate me sinis tecum loqui hoc incarnis ergastulo cõstitutum? Dũ te Dominum, aut Regem Regum, & Altissimum uoco, dum te rerum omnium cõditorem, Deum optimum Maximum esse commemoro? Nonne quum mentis inops, & pauperrimus sim, qui uias tuas inscrutabiles esse percipio, & diuitiarum tuarum altitudinem metiri non possum, temere audebo uelle impura, quæ concipio, tibi nomina imponere? Magnum .n. illud est, Sanctum, atque terribile (ut scribitur) quod quotidie magnificamus, suspicimus, & super omne nomen esse fatemur. In quo etiam spes nostræ

sitæ sunt omnes, & ante solem permanet. Neq; illucere unquam poterit, nisi in diebus eius iusti tia, & abundantia pacis appareat, propulsata a nobis Lunæ opacitate. Quæ assidue nobis impe dimēto est, dum in uitæ huius carceribus immo ramur. Sunt. n. de te omnes nostrę cogitationes, & nomina ab operibus tuis accepta, Quæ quidē tua magnitudine adeo excellis, ut id inuestigari nō possit. Serui tui sumus, atq; ideo te Dominū appellamus, creasti nos, & creatorem uocamus. Sed hæc omnia indigna sunt Maiestate tua, lō geq; magis aliena, quam ut credamus tibi ple nis significationibus conuenire. Quattuor litte rarum, & sane Sacratissimum nomē tuum He bræi summopere uenerantur, quo te unum esse, & omnia explicent. Sed neq; illud est, quod im mēsam tuam amplitudinē ęquare possit. Immo & sincerissima singularitate, & præstantissimo rerum omnium complexu diuinius quoddam es, quod neq; mente attingere possumus, neque lingua proferre. Quocirca arcana Dei, quæ uide rat diuinissimus Paulus, homini explicare non licuisse dicebat. Parce igitur Sol omnium splēdi dissime si a tuo lumine appellationes nostrę defi ciunt. Satq; tibi sit te, quod nō es, nostris nomi nibus uocitari. Simul etiā inclina aures tuas ad

preces noſtras,atq; ita nos precor exaudi,ut quũ de paſſione filii tui ,& populorũ in eum cõſpiratione dixerimus,ſanctiſſimam eiuſdem reſurrectionem cum propheta enarrare poſſimus,& cogitare quantum mortalium perſecutiones indoleas . Quas tanquam Magnus ille Citharedus Dauid filium Abſalonem(qui patris luctus,aut gemitus interpretatur) aufugere uiſus es.Dicebat igitur ſapientiſſimus Dei filius.

DOMINE QVID MVLTIPLICATI SVNT QVI TRIBVLANT ME? MVLTI ENIM CONSVRGVNT ADVERSVM ME.

QVID Inquã illud ſit , declara Domine , Non mihi , qui omnia tecum intelligo , & ab æterno minutiſſime accepi,ſed iis,qui hæc ſcire cupiunt,& deſiderant aduentum meum.Declara inquam Pater optime,& mentibus eorum infige,ut deteſtãdam iudeorum impietatem quotieſcunq; meminerint,noſcant a ſe ſuas erratorũ miſerias propulſare:& nequaquam cum multitudine abeãt(multi.n.uocati ſunt, ut ſcribitur) ſed electorum paucitate lętentur . Qua arctam, & anguſtam uiam Domini,quæ ad ſalutem ducit,inueniant.Declara Pater benigniſſime ſi malignorum hominum perditionem doleas,& in-

gemiscas, & de unius tantum pœnitentia maiorem, quam de plurium iustitia lętitiam capias, quid in causa fuerit, quod permisisti eorum numerum adeo augeri, ut non esset, qui bene ageret, aut de te bene sentiret, & fortasse ne quidem usq; ad unũ. Declara pater, & aperi populis tuis secretum antiquissimę uoluntatis tuæ, & reuela oculos eorum, ut intelligant se sua culpa, & maligno spiritu periisse, qui iam iustissimo tuo iudicio perierũt. Qui uero sunt in pereundi periculo constituti, pedem referant a lapsu, & ad te uiuum, & uerum Deum propria ora cõuertant.

DECLARAVIT Deus per naturam prius mortales suo conditos fuisse arbitrio. Quo quicquid mallent, prosequerentur, & cuperent. Declarauit per prophetarum oracula uenturum uerbum Dei. Id iam uenisse confirmarunt Apostoli. Et opera eius in primis celeberrima docuerunt. Scriptum est. n. si mihi non creditis, saltem operibus credite. Habenda erat fides operibus, quod scriptis tãtum, & sermonibus assentiri noluerint. Quæ tamen eorum animos non commouerunt, ut crederent. Sed accumulatis odiis ad eam sane multitudinem deuenerunt, ut innumeri, & sine ordine positi in seruatorem truces (si potuissent) manus iniicere uoluissent. Mul-

tiplicẽs etiã facti sunt inimici tui Domine post/quam immundę eorum manus tuo innocentissimo sanguine maduerunt. Atq; ita eorum est adauctus numerus, ut mirũ certe sit, unde amisso imperio, Templis, & sacrificiis, profugi, ac per totum terrarum orbem dispersi plures, quã credere par sit, fuerint propagati. Id certe non alia ex causa factum esse coniicimus, quam ut in peccatis uiuentes erumnas augeant suas, & tanti perpetrati sceleris conscii denique resipiscant. Scriptum est.n. multiplices fecisti gentes, & non auxisti lętitiam.

LOQVEBATVR Cum patre æterno filius ac eum Dominum uocitabat, quoniam pater. Cui uenerationis nomẽ debetur: licet uterque fuerit in summa æqualitate consistens. Dominũ appellabat, quatenus esset futurus homo, ac eo ipso satis natura inferior. Cum eo inquam loquebatur, ac in modum iustæ quærimoniæ uerba huiuscemodi proferebat. Conquærebatur multitudinem miserationum nostrarum, & sese iniquitates nostras laturum ingemiscere uidebatur. Indolebat animarum, quas cõditurus esset, perditionem, & declinantium a ueritate numerum expauescebat. Cõquęrebatur plenã luctus, & miseriæ futuram Hierusalem, Et quæ Domi

mina gentium appellaretur, in teterrimam ser-
uitutem lapsuram. Lamentabatur funesta, ac
innumera impiorum arma sibi a sceleratis ma-
nibus inferenda. Ac ipse idem dum in humanis
esset, & passioni propinquus, ea de re quamma-
xime lamentabatur. Inquiens si fieri potest, Pa-
ter optime, abeat a me Calix iste, & acerrimum
amaritudinis poculum transeat: sed tamen fiat
uoluntas tua. Non horrebat hostium multitudi
nem æque ac illorum errorem. Non atrocē adeo
afflictionem (si fieri potuisset) euitare habebat
in animo, ut magnum quidem numerum perdi
torum. Infestatio hæc illi maxima fuit, & pertur
batio, quod sapientia sua spectaret omnia, & bo
nitate pulchra, ac perfecta eadem fieri uoluisset.
Fugiebat pie quantum in eo erat cruciatum fu-
turum, & causam eius maxime fugiebat. Fugie-
bat Pater filii luctum & gemitū, filius acerrimū
iustitiæ exitum ægreferebat Sed nostra fuit
īniquitas, & quo accensi ambo erant in nos ar-
dentissimus amor, qui eos ad huiusce miseratio-
nis assensum induxerit. Quum enim flagrantis-
sima caritate humanum genus Deus ipse dilige
ret, æterni patris filius animam posuit pro ami-
cis suis. Et pro eis quidem amicis, qui illum to-
ties infestarunt, qui animis, linguis, opetibus

agminatim consurrexerunt in eum. Infestarunt illum, ac maxime perturbarunt iudei, antequã ueniret in mundum. Sed postquam uenisset, nõ solum infestarunt, uerumetiam multiplici ingenio quæsiuerunt Regnum, authoritatem, & nomen eius inuertere. Infestant quoq; miserrimi sacerdotes, qui pientissimum eius, & diuturnum dogma scindere satagunt: deq; innouatione sæculi hoc tempore maxime gloriantur. Neq; ipsi solum, sed etiam innumeri iniquitatis filii eorũ contagio propagati debacchantur in eum, & aduersus illius pietatem armati castra ponere uisi sunt, non cum hominibus, sed cum eo ipso dogmatis authore decertaturi. Quocirca in sanctissimo, quod sæpenumero habuit cum Patre colloquio, conquæstus dicere consueuit.

MVLTI DICVNT ANIMAE MEAE, NON EST SALVS IPSI IN DEO EIVS.

NQN Satis enim erat perfidis, & iniquis iudeorum cohortibus in tui necem fili optime conspirasse, te alapis percussisse, uinxisse, flagellasse, Caput, manus, pedes, latus acerrime trãsfodisse, Totum corpus in crucis aram crudeliter distendisse, nisi tuæ etiam animæ sanctissimæ insultarent, & dicerẽt. Non est salus ipsi in Deo.

eius,Cogitabant.n.te ideo Deum non esse,quod ea uis animæ nō appareret,quæ indissolubilem corporis compaginem continuisset. Aut.n.(ut Saducci) hominum animas una cum corporibus interire putabant, Aut si anima superesset, tibi illam non fuisse Diuinam. Arbitrabantur miseri, & infœlices se inuitum exitio tradidisse: Putabant diuinæ animæ uim ita corpori (si Deus esses) fuisse coniunctam,ut per quācunq; ei illatam iniuriam dissolui non posset.Non poterāt crassa sua mineruа,ac terreno nimium spiritu contemplari quod moribundum esset,Diuinitatis uinculo fuisse connexum. Non poterant inquam illud agnoscere,quoniam dictis eius,factis,professioni,præceptis, institutis, uitæ se in primis obiicerent.Non agit Deus,nisi ubi actionis suæ paratam sedem inuenerit.Non effundit Sol lumen suum,ubi ad alterius arbitrium tenebræ continentur. Non illustratur domus, aut specus,quæ sit ita undecunq; conclusa,ut Astri radius illam penetrare non possit, Se reddiderunt infensos Diuino corpori scelerati,& immundi iudei.Et propterea animæ non detrectarunt offensam. Illi.n.una cum corpore iniuriam intulisse arbitrabantur, Quam etiam si abiunctam à corpore persequi maleficio potuissent,

utiq; persecuti fuissent. Tanta.n.erat apud eos non hominum, sed ferarum rabies, liuor, iniquitas, ut non corpori solum, quod cruci affigendū unanimes statuere, sed etiam animæ maxime inuiderent. Atq; ideo scriptum est, & non pepercerunt animæ meę. Non pepercerunt, quoniam fortasse rumor erat in populo Te uerum Deum esse, & postridie resurrecturum, quod dixisses templum ubi destructum esset, te Trium dierum spacio instauraturum. Dicebant ergo non est salus ipsi in Deo eius, quoniam de salute, quam proposueras populis, formidabant, ob id solum ne. s. ab eis imperfecti ritus, & cerimonię, leges, & imperium auferretur. Dicebant tibi nō esse salutem in deo tuo, quoniam ita futurum cu perent. Tibiq; non tantum, aut animæ tuæ hāc obloquendi, & dirius sentiendi iniuriam intulerunt, ut quam non possent, salutem adimerent: Sed etiam in deo tuo patre optimo tibi illam nō esse testatissimis uocibus significarunt. Dicebāt enim uah, qui destruis templum dei, & triduo illud instaurabis: Audiuerunt miseri pientissimam tuæ humanitatis uocem, dum animam agebas in cruce. Qua Deus Deus meus, cur me deseris, proclamabas. Et lamentationes illas ex utraq; tui partę tam Diuina, quam humana pro

latas intellexerunt, quod obcecati essent, & sua culpa in tenebris ambularent.

AT TE Precor Clemẽtissime fili cur dum huiuscemodi uerba obloquerentur iudei, tibi postea in Deo tuo salutem non esse illos dixisse cõmemoras? Nonne alius es tu, & alia est anima? Quis.n.est usq; adeo mentis inops, qui nesciat totum hominem ex duplici corporis.s.& animę constare natura? Quomodo igitur tibi non esse salutem dixerunt, si id de anima falsi sunt? Quẽ quum ita supplex interrogo, sentire uideor in meis auribus intonare. Verum,& interiorem hominem omne corpus excludere. Alius.n.(ait Diuinus sermo) interior homo ẽ, & exterior alius, quum igitur tuæ animæ salutem non esse commenti sunt, tibi etiam, qui tua es anima, illam cogitatu uisi sunt ademisse. In Deo tuo tibi, atq; animæ salutem nõ esse asserebat impietas, quod neq; post interitum, neq; dum uiueres quicquã tui aut cogitatu, aut operibus diuinitus actum fuisse crediderit. Neq; solum te Deum non esse ex aperto uoluit ostendisse, uerumetiam si simplex homo fuisses, Te Deo, quem tuum esse dicebas, infensum existere. Vere tuus erat ille, & nequaquam eorum Deus, Quoniam non agnouerunt illum, sed auerterunt oculos uanitatis a

pulchritudine,& decore ipsius. Deus tuus erat; immo unus,& idem tecum natura Deus,qui est beatus in sęcula. Quia non crediderunt impii,in ueritatis testimoniũ coacti sunt (sic te uolente) fateri. Et tu sapientissime fili ter eorum commemorata multitudine ineffabilis trinitatis in te relucentis Mysterium attigisti. Multi.n.in spiritum, In aquam Multi, Multi in sanguinẽ(quæ quidem tria unum sunt, & de ueritate tua testificantur in terris) impias iniecerunt manus: Multi primum, quoniam ignobiles, & imperfecti, Nanq; ideo es tu rerum omnium præstantissimus,quia solus Deus, & in summa simplicitate consistens. Multi, quia confusi. Multi,quoniam ingenio debiles, & spiritu imbecilles in multitudine sanguinis ædificati. At tu,qui præter uana eorum desideria,& blasphemias animę tuæ in Deo tuo,quam uere nunquam amisisti, salutẽ fueras assecutus,uisus es cum patre tuum cõtinuasse sermonem, & ad nostrã(ut scriptum est) eruditionem dixisse.

TT AVTEM DOMINE SVSCEPTOR MEVS ES; GLORIA MEA, ET EXALTANS CAPVT MEVM.

MENTITI Enim sunt in corde suo,qui

oppugnabant me gratis, & defraudati sunt, quo niã neq; corpori, neq; animæ meæ salus unquã, aut cõseruatio defuit. Quodq; periisse uisus sum illis, id factum est, quoniam uolui. Neque uere me periisse confiteor, Sed animam meam paucis horis a corpore propria uoluntate seiunxi, ut me Deum ostenderem. Seiunxi animam, & denuo illam cõiunxi, ut maius esse mihi, a te Deo meo collatum beneficium uideretur, quã si nullo unquam tempore ea utriusq; partis in me disiunctio facta fuisset. Susceptor. n. meus es tu, quod ab æterno, quem genueras, deseruisse non poteras. Susceptor, quod si in terrenum mundũ me miseris, in cęlũ sumpto humano cortice me faustissime reuocasti. Susceptor, quoniam gratissima omnia, quæ pro te egerim, fuere tibi meę seruitutis obsequia. Audita est enim uox illa tua dulcissima. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Susceptor meus es tu, quia & animæ, & corpori concessum numen nunquam te authore dimiserim. Susceptor, quia tecũ semper in cęlis eram, etiam postquam me in hunc mũdum misisti. Et quum ad te homo redierim, qui non eram prius, me hominem tibi pro tua in me pietate gratissimum suscepisti. In tua. n. gloria, qua semper maxime gloriatus sum, posui

gloriam meam: immo honos tuus, & gloria, mea est. Ipseq; (ut uerius dixerim) gloria mea semper fuisti: In qua ergo speraui. Vnde fortitudinē & constantiam aduersus eos, qui infestarunt me ueluti quodam uirtutis tuæ Clypeo protectus, accepi. Inde uictor factus, & mortem exuperans inferni Claustra reseraui. Opima animarum spolia retuli: Et coram solio Maiestatis tuæ magno liberatorū agmine de hoste infensissimo triumphaui.

QVO Etiam factum est Pater, ut caput meum, quod ex tuo prodiit capite, plurimum exaltares. Caput inquam illud, quod Corona spinea unquaq; cōfossum, & sanguineis riuulis madidum spectabatur: Caput fœdissime elatum in crucem: Cui non erat uox, neq; decor, neq; ullū a mortalibus beneficium, despectum, laceratū, iniquorum manibus subditum: Caput inquam illud te authore, qui es gloria mea, uisum est exaltari super choros angelorū ad Cœlestia regna: Tuoq; sanctissimo capiti propinquum factum ad tui dexteram collocasti. Quē quidem locum (ut scribi uoluisti) mihi paraueras, donec poneres hostes meos pro scabello pedum meorum. Fœlix capitis exaltatio, quæ tantam pedum elationem obtinere promeruit. Felices pedes, qui

tanto capiti tam magnificum, tam splendidum, tam gloriosum parauerunt ascẽsum. Fęlix triumphus, qui tanta patrum expectatione, & ineffabili trinitatis gaudio subsecutus est. Felices animæ in Triumpho ductæ tui Augustissimi capitis, Beatissimorum pedum, excelsæ Dexteræ tuę innumeras, ac perpetuas laudes decantantes. Non enim erant amplius squalore affectæ, aut tenebrarum caligine offuscatæ. Non angustia Terrarum præscriptæ, aut temporis molestia perturbatæ. Sed uiuaces, & splendidæ, liberæ, & in optatissimo beatitudinis termino constitutæ. Neq; minus felix caput in tui uicem a te relictum fuit in terris. Usq; adeo enim exaltatum est, ut illi pro tua in ipsum, & ecclesiam pietate, ligandi, atq; soluendi authoritatem concesseris. Quæ Regnum, & Imperium super omnes alios Reges continere conspecta est. Decentissime igitur subdere potes, & tuis uerbis sanctissimis attestari inquiens.

VOCE MEA AD DOMINVM CLAMAVI, ET EXAVDIVIT ME DE MONTE SANCTO SVO.

VOX Enim tua erat, qua ad Dominum, ut te pro humani generis salute exaudiret, Clamasti. Et uere tua, quoniam ea ipsa eras, quæ me

dium oportunum fuit,& maxime instaurationi nostræ conueniens. Vox inquam tua, immo uerbum ipsum es, per cuius incarnationem salui facti sumus, & exaudita est oratio tua, quam ab æterno in supremo trinitatis cōcilio proposuisti. Vbi tuus, qui tecum, & sancto spiritu idipsum precabatur, aderat Pater. Quem semper obedientiæ causa, qua in terras seruandas descensurus fueras, Dominum appellasti. Voce tua clamasti, dum inter homines uersatus preces fundebas altissimo, ut Post destinatum tibi uitæ exitum resurrectionis palmam concederet. Voce tua non ideo reuiuiscentiam exorasti, quod nescires, aut dubitares illam suborituram (Nanq; unus, & idem Deus ante carnē, & in carne semper fuisti, qui omnia nosceret, supremoq; Maiestatis imperio gubernaret) Verum ideo te clamasse, & exauditum esse memineris, quod nos perpendere uoluisti quantus erat tuus in mortales amor, & desiderium salutis eorum. Neq; uereor etiam profiteri dum in horto, aut in cruce uocē tuam ad Patrem misisti, qua homo eras, alterius conditionis, & summum quidem affectum, quo propterea detinebaris, te orantē ostendere uoluisse. Pro tuis enim persecutoribus pientissimæ auditæ sunt preces, at ꝓ illis, ut ignosceretur, orasti,

quoniam nesciirent quid facerent. Non egebat clamore tuo, aut precibus pater in Cęlis, quod & ipse perlustrans omnia id quod impetrasti, ab æterno futurum suis legibus statuisset. Verũ ad nostram eruditionem huiuscemodi commemorata sunt omnia, ut nos filios eius factos esse facilius agnosceremus. Et cum admirabili eiusdem exaltatione pariter attolleremur ad Cęlos. Clamasti igitur, & exauditus es a patre de mõte Sancto suo. Cuius quidem cacumen in Cęlum usq; elatum est, & amplitudinis eius mensura dari non potest. Mons.n. iste quid aliud nobis, quam summam, & infinitam Dei bonitatem significat? Qua creati sunt cęli, subsistunt Elementa, ac omnia, quæ in eis sunt cuiusq; generis animantia. Ab hoc monte tanquam a prętantissimo seminario omnia prodierunt: Ad quẽ item omnia enituntur, ut redeãt, quatenus in sua perfectione, & salute consistant. Ex hoc ipso sanctitatis Monte Dei filius exclamauit ad Patrem, & exauditus est. Quem ambo una cum sancto spiritu singulari authoritate, & faustissime quidem inhabitãt. Terrenum quoq; Principatum, qui patris etiam dici potest, quo Christus Pontifex futurorum bonorũ fuisse describitur, Mons iste sanctitatis declarat. Super quo fundati sunt

montes alii, qui successiuis temporibus supremam ligandi, & soluendi nacti sunt authoritatem, Pro quo etiam monte filius patrem orauit ne deficeret fides eius, sed una cum sanctissima eius ecclesia usq; ad consumationem sęculi perduraret. Quam supra eundem montem ueluti supra stabilem, & incōcussam Petram extruxit, ne aliquando aduersus illam prĕualerent inferorum hostium potestates. Extruxit moriens, & erexit resurgens, ut gloriosa eius esset uictoria, magnificusq; triumphus in conspectu omnium populorum. Quo factum est, ut idem de seipso dicat, quum se a Patre exauditum esse meminerit.

IACVI, ET DORMIVI, ET EXVRREXI, QVIA DOMINVS SVSTENTAVIT ME.

VBI Se hominem ostēdens aliorum more iacuisse commemorat, & dormiuisse, Sed alio quidem & feliciore modo a somno, Domini uirtute quæ sua etiam erat excitatum fuisse. Paucis gloriosissimus filius & casus, & erectionis suæ narrat historiam, ut quemadmodum nullo indiget ipse, aut pater eius, quo quæcunq; uoluerint, exequantur, ita etiam uno uerbo huiuscemodi resurrectionis Mysterium intelligatur.

Iacui (inquit) Dormiui,& exurrexi. Iacui, quo
niam uolui, ac ita quidem, ut mortis somno de-
tento mihi mea a corpore separata sit anima.
Nam si obdormire uoluerim, opus fuit, ut prius
meo arbitrio iacuissem. Vis enim mea, quæ
mihi erat peculiaris, & propria, uis Diuina, &
supremum mihi concessum numen, quod mor-
tis somno detineri debueram, iacuit, & permisit
humana, atq; mortalis conditio, ut natiuum suũ
cursum perageret. Si.n. obstitisset erecta, neq; ue-
luti iacens permisisset corpus in propria natura
persistere, certe nunquam obdormire, aut emori
potuisset. Iacuit etiam, & dormiuit Optimus fi-
lius, quoniam statim ab obitu non resurrexit,
Quum enim modico, ac tenui quis somno affe-
ctus paulopost expergiscitur, iacuisse potius di-
citur, quam dormiuisse. Obiit autem, neq; subi-
to a mortuis resurrexit. Sed tertio die resumpto
ab anima habitaculo, uisus est, quę deinceps per
petuæ forent, uigilias celebrasse. Somnum uero,
aut somni cuiusdam initium mortem ideo uo-
luit appellare, quod una cum corpore non inte-
rierit spiritus. Quemadmodum & mortales cun
cti emorientes obdormire dicuntur. Vis.n. quæ
intrinsecus corpus fouet, ac uiuidum facit, dum
recedente anima nequaquam extinguitur, uigi-

lat: Et corpus ipsum eadem priuatum obdormit. At uerior quidem, & admirabilior seruatoris appellandus est somnus. Quoniam superstes anima rediit, Et, quo pars utraq;, etiã disiuncta Diuinitatis uinculo detinebatur, nunquam soluta fuit, sed Augustissimo denuo illi consortio copulata. Felix casus, quo nos pariter tanto authore sumus erecti, Felix somnus, quo perpetuo uigilamus, Felicior resurrectio, qua æternis miseriarũ laqueis liberati tibi omnipotens fili iuges, & immortales gratias decantamus. Semel resurgere uoluisti, ut duplici nos resurrectione donares: Et sicut scriptum est, tanquam cęli sydera effecti tecũ in claritate perpetua habitaremus.

SVSTENTAVIT Te Dominus, ut suscitaret̃ uerus, ac bonus pastor, qui oues suas non amplius expoliaret, uoraretq;, sed custodiret, & spiritali pasceret cibo. sustentauit corpus, ne in putredinem facile erumperet, Non enim datum est sanctum tuum uidere corruptionem. Sustentauit, & paruo interiecto tempore ad Cęlestia una cum anima transtulit. Diebus tribus in sepulchro delituit, ut Beatissimæ Trinitatis numero felix illa requies honestaretur. Neq; tamen tres illi ab obitu integri connumerati sunt dies, Sed una cum dimidia luce, & duabus, nte

gris noctibus deſcribũtur. Quemadmodum ma iores noſtras eſſe tenebras, dum hac in uita ſumus, quam lucẽ uoluit explicare, ut eniteremur aſſidue quæ ſurſum ſunt ſapere, ſi una cum illo a peccatis noſtris conſurrexerimus, non quæ ſuper terram. Quadraginta etiam horarum ſpacio totum illud tempus diſtinguitur, ut ueluti quadraginta annis manſit Iſraeliticus populus in deſerto, ſic ipſe conſimili horarum numero donec ſanctos Patres ſecum abduceret, apud inferos extra corporis habitaculũ fuiſſe percipiatur. Eidem etiam numero conſecratum eſt ieiunii tempus, quo ipſe idem quadraginta diebus, & noctibus a cuiuſq; generis alimentis abſtinuit. Quadraginta quoque, ut a peccatis auerteretur, Niniue pro termino dati ſunt dies, Et antequã in Cęlum aſcendere uiſus eſt Dominus, quadraginta diebus eſt conuerſatus in terris. Quadragenario dierum numero purificationis tempus cõſueuit impleri, quo ad templum a puerperio mulieres (ut a beata uirgine obſeruatum legitur) legitime queant accedere. Sacer ergo hic numerus, & iam multiplici ex cauſa celebratus: non utiq; mirum eſt ſi reſurrectionis morę cõueniat.

SVSTENTAVIT Te igitur fili optime Dominus, atq; ſuſcepit, ut per tuam quoq;

operam, quam fundasti sanguine, sustentaretur ecclesia: Et a, peccatorum maculis, uariisq; iactationibus suscitata, quæ sæpenumero, & his potissimum temporibus fere mortua uisa, est tibi acceptum referat de recuperata salute. Non enim alio medio reuiuiscere potest, aut in pristinam salubritatem restitui. Felicibus tuis auspiciis eadem surget, & illuminabitur, quia gloria tua exorietur in ea, & instar Cęlestis Hierusalem preciosissimis, quibus pdita erit, lętabitur ornamētis. Surgemus omnes, te Authore, in Die illo Nouissimo, quoad Tubæ sonum fuerimus excitati. Surgemus, & incinerata corpora denuo suis eisdem partibus reformata constabunt: Etiam si ab obitu fuerint in mille rerum species transmutata. At si qua ex partibus plurium hominum per alimentum propria facta esse dicatur, potentia maiestatis tuæ supplebitur, quod defuerit alteri, & uni tantum corpori, pars illa conueniet. Surgemus inquam omnes, & non more tuo, a Domino sustentabimur, q; Diuinum extincto corpori nostro coniunctū numē non adsit: Neq; tātę diuinitatis culmine nostra, quæ satis obscura est, & imbecillis, afficitur anima. Surgemus inquā omnes, sed non omnes (ut scribitur) immutabimur: Quod tecum in legem mandatorum tuo

rum hac in uita resurgere noluerimus, sed ad te nebrosa loca, & quidem miserrime decidemus: Qui uero immutabuntur, in perennes lucis, & pacis uigilias suscitati uere surrexisse dicentur. Resurrectionis Nostræ sancte fili tua ab suauissimo sopore facta surrectio spes magna fuit, & comprobatum indicium. Si enim resurgere noluisses, aut te non surrexisse a mortuis nos docuisses, future nostræ resurrectionis spes ablata fuisset. Neq; ideo te semel oculis solum conspiciendum, sed etiam manibus sæpius attrectandum illis exhibuisti inquiens, palpate, & uidete, quia spiritus carnem, & ossa nō habet. Corporis nanq; tui intactam telam seruasti, quæ (ut scriptum est) precipitauit mortē in sempiternum: Cuius ob tenacissimam, indissolubilemq; texturam dicere legitime potuisti.

NON TIMEBO MILIA POPVLORVM PRAELIANTIVM, ET IN CIRCVITV POSITORVM ADVERSVM ME.

QVIS Enim est ita fortis, & potens sicut Tu, qui es Deus noster? Non timuisti corporis tui hostes acerrimos, qui ut id dilaniaretur, instantissime petierunt. Non timuisti impias mentes, & animos, qui adduci non poterant ad cre

dendum te maxima cum uictoriæ palmā resur-
recturum • Qui sanctorū patrum agminibus in
Cęlum ductis de interitu, & inferorum Princi-
pibus, qui millenario numero præ multitudine
describuntur, gloriosissime Triumphares. Non
erat tibi iusta ratione timendum, ne ab innume
ris populis circumstantibus ullatenus patereris:
Quoniam Deus, & Dominus uniuersorum, bel
lator fortis in prelio, Rex gloriæ nosceris, & ap-
pellaris. Qui attollendas Ditis ianuas imperasti,
cęliq; portas tuo Ductu & auspiciis mortalibus
aperuisti• Neq; tuæ erat ecclesiæ pertimescendū
ne ab eisdem hostibus frāgeretur: Qui tot annos
illam tam armis, quam impietatibus fere usque
ad excidium sunt persecuti• Sed tamen tua forti
tudine, admirabiliq; potentia adiuta perstitit, &
ad id incrementi deducta est, ut de Maiestatis
tuæ subsidio, & protectione magnopere glorie-
tur• Dixisti tunc•

EXVRGE DOMINE, ET SALVVM
ME FAC DEVS MEVS QVONIAM
PERCVSISTI OMNES ADVERSAN
TES MIHI SINE CAVSA, DENTES
PECCATORVM CONTRIVISTI.

TALIA Loquebaris, quod eras conscius
futuræ tuæ exaltationis debellatis atrocissimis

hostibus. Qui absq; ulla causa, sed solo ambitu, liuoreq; intimo ducti tibi dum uiueres, & ecclesiæ sunt totis uiribus aduersati. In maxilla percussi, & ad minutissimum usq; puluerem cõtriti sunt Dentes, quod mendacissimi facti sunt, & quam lacerare, ac inuertere procurarunt, ueritate detecta, eorum pœnitus omnia, una cum desideriis euanuerunt. Sed idipsum modo, quã amplificasti, gens sancta, tibiq; delectus populus decentius exclamaret. Exurge Domine, saluum me fac Deus meus. Quoniam quemadmodum antea meos hostes debitis ultionum ictibus percussisti, ita nunc, quũ denuo in me, pietatemq; tuam acerrime insurrexerint, aduersus eos insurge: Neq; tantum eorum maxillas, rabideq; dentium furores compesce, sed etiam intima uenenosorum cordiũ penetralia arce, disiice, disrumpe. Non enim uerentur temere hac tempestate Legem tuam sanctissimam, & cerimonias prophanare, mutare sacrificia, innouare ritus, auferre omnia, quæ ad rectum uiuẽdi cultum, & normam tanta cum sapientia, & mysterio sunt Diuinitus instituta. Etenim

DOMINI SALVS EST.

QVI Te filium suum unigenitũ ab omni illata iniuria saluum fieri uoluit, Et ipse nostra

es salus,& resurrectio, qua salui nos etiam facti sumus, & inexplicabilibus inuolucris liberati. Qua quidem ratione factum, est ut sit SVPER POPVLVM TVVM BENEDICTIO TVA.

IDEST Augustissima tuę uoluntatis sententia,atq; decretum,quo illum periturum nunquam ingenue statuisti. Quod sane iampridem Patribus, quibus loquebaris, & Abraę potissimum,legimus Dñum promisisse. Bñdicētur.n. (sacra hēt editio) de semine tuo filii propagati, & sicut stellæ Cęli numerabuntur: Quorum gloria, & dignitas manebit in sempiternum.

BENEDIC Igitur nobis Domine, ac in tua nos sic benedictione conserua, ut quum hodie resurrectioné tuam maximis(licet indignis) laudibus celebremus, tecum in extremo iudicii die in immortalitatem consurgere ualeamus. Qui uiuis, & regnas cum Patre,& Sancto flamine Deus per innumera sęcula sęculorū. Amen.

IN PSALMVM QVVM INVOCAREM, QVI VINCENTI IN CANTICIS INSCRIPTVS EST. ET QVARTVS ANNVMERATVR.

q Vum ſimplicitatẽ tuam conſideremus Domine, ac noſtram multitudinẽ, uariãq; naturam ſciamus nobis ſemper officere, in te, qui finis es omnium, uerumq; ſabbatum, melodiis erigimur tota Die: Et tuum ſaluberrimum auxilium inuocamus. Ad id inuitatur anima, quod eadẽ Harmonia, qua conditi ſunt, cęli mouentur: Tuæq; Maieſtati gloriam concinunt Angeli, ac in ſuo harmonico temperamẽto res omnes, quas creaſti, cõſiſtunt. Inuitat ad te Deus meus me anima mea, ut concentu pacis, & bonarum actionum ſuauiſſima conſonantia preces meas effundam. Inuitat ſeipſam anima, & ſe ad tui imaginem procreatam intelligit: ſuaq; cõſona diſparitate audet gradatim

per ſuos numeros ad ineffabilem tuam unitatē aſcendere. Vicit eam glorioſa filii tui compago, & admirabilis harmonia. A qua ſuperata aduerſus terreni corporis diſſonantiam magnam quidem uictoriam eſt aſſecuta. Atq; ideo dum ex temperatiſſimo corpore eiuſdē pius cruor efflueret, uniformem, & inuariabilē æternitatem ſibi datā potuit agnouiſſe. Iſta ſunt organa, & beneſonantia Tympana. Iſtæ ſunt Citharæ, quibus Magnus ille muſicus, & Propheta Dauid tuas ſæpius aures demulſit, ac utriuſq; Teſtamenti laudes cōplexus eſt. Inde Seruator noſter Ieſus, quum reſurrexiſſet a mortuis, & ſuo denuo corpori anima conſonaſſet, ſuauiſſimo uerborum concentu in hunc modum locutus eſt.

QVVM INVOCAREM EXAVDIVIT ME DEVS IVSTITIAE MEAE: IN TRIBVLATIONE DILATASTI MIHI.

INVOCAVIT Te Deus, ſępius, & orauit: quod magnæ quidem efficatiæ apud Maieſtatē tuam ſint hominum preces. Illis.n. tibi obediūt uniuerſi, ſe continent, atq; cuſtodiunt, cauentq; ne a uitiorum ſordibus inficiantur, & polluant ſanctum ſuum. Per orationem tuæ adhereſcunt uoluntati, & ſe immaculatos ſeruant in hoc ſæculo. Oratione ſapientiam tuam imbibunt, quæ

Dei ſunt, & conſiderare, & agere conſueſcunt. Oratione ſibi gratiam tuam, & benignitatem conciliant, Iracundiam mitigant, furorem extin gunt, peccatorum miſericordiā conſequuntur. Per orationem cor emundatur, niteſcit anima, ſpiritus expiatur. Per orationem in mentis ſin-ceritatem eleuantur ſenſus, deſtituitur corpus, colligitur animus, rapitur intellectus, mens Di-uinitus occupatur. Oratione tanquam tenaciſſi mo glutino Deo coniungimur, unum cum ipſo efficimur, nunquam ab eodem, ſi uolumus, ſepa ramur. Non enim noſtro lumine te Deus conſpi cere, aut inueſtigare ualemus. Sed per orationē tibi mentem noſtram, & animum, in quem in-fluas, læto corde ſubſternimus, & ſupplices te iu giter obſecramus, ut ſcintilla ignis tui ampliſſi-mi demiſſa, in nobis uelut in arundineto diſcur-rat. Et quoniam ex noſtra imbecillitate, & culpa ſicceſcimus, & facti ſumus ſicut terra ſine aqua tibi, gratiæ tuæ pluuiam imploramus. Qua item noſtrum uellus, ex quo infirmam, ac debilem uitæ telam conteximus, madeat, & tuæ ſanctiſſi-mæ liberalitatis rore pingueſcat. Orauit Abel & iuſti nomen promeruit. Orauit, & orationis eius oblatio, ſacrificiiq; fumus recto curſu in cę-lum tendere uiſus eſt. Orauit Abraam, uidit,

credidit,adorauit, & immortale iustitiæ benefi-
cium est assecutus. Orauit Isaac & a mactatio-
nis iniuria est preseruatus. Orauit Iacob, & sca-
lam, qua Cælum ascensurus erat, per somnium
cōspicatus est. Orauit Moses, & innumeris affe-
ctus muneribus mirabilia fecit. Orauit Iesue, &
Cęlum a suo cursu continuit. Orauit Ezechias,
& per solis reuocationem, ad longioris uitæ cur-
riculum est destinatus. Orauit puer Dauid, &
funda interfecto gollia, qui a tot millibus homi-
num superari non poterat, se, & Hierosolimę im
perium futura Tyrannide liberauit. Orauit Sa-
lomon, & summa sapientia pręditus Templum
extruxit. Orauit Daniel, & se a ferocissimis leoni
bus uindicauit. Orauit Iudit, & Olofernis ca-
put excidit. Orauit Susanna, & superata senum
iniquitate pudicitiā pariter, & uitam seruauit.
Orauit Helias, & igneo curru in cęlū euectus ē.
Orauit Heliseus, & puerū a mortuis suscitauit.
Orauerunt alii uates, & Vaticinii sunt authori-
tate donati. Orauerunt Apostoli, & quęcunq; in
Nomine filii tui petiuissent, feliciter sunt asse-
cuti. Orauit Paulus, & ad ineffabilis trinitatis
solium raptus est. Orauit Stephanus, & refera-
tos Cęlos aspexit. Orauit Petrus, & suis concio-
nibus die uno tria millia hominum baptizauit,

ac meritissime Seruatori in terreno Principatu successit. Orauit ipse seruator pro illo, ne aliquã do eius esset desitura fides. Pro seipso etiam, & in horto, & in monte, & in sacrificio te Patrem in uocare uoluit, ac exorauit, non solum ut illum, qui ut homo, Diuina quidem ope indigere uide batur, exaudires, sed etiam ut nõ esse maius uin culum inter mortales, & summum omnium cõ ditorem, quam orationem, precesq; purissimas edoceret.

SE Itaq; ad Orationem accinctum prius te inuocasse commemorat, quoniam orationis est initium inuocatio: Et illius sane, quæ in tuã pro xime, aut per internuncios dirigitur maiestatẽ. Non.n.dum alios nobis pares, aut inferiores ora mus, ita illos inuocare dicimur, aut ab eis auxi lium implorare. Sed nostro quodã iure ita illos eosdem rogamus, ut ipsis imperare quodammõ uideamur. Inuocatio sancta, quæ ex intimo pe ctore ad os usq; diffunditur: & formatam prius in corde uocem significat. Inuocatio felix, quã Diuinorum Ordinum intelligentia præparat, similitudo confirmat, contactus perficit, sacra tissima, & Diuina coniunctio sequitur. Felix ora tio, qua in Cęlum animæ reuocanẽ, Et in sancto rũ circuitu positæ sunt ita Diuinitatis tuæ factę

participes, ut perennem tecum gloriam ualeant promereri. Sūmus, & pius in te noster affectus est, quo te inuocare debemus. Sed sine tuo afflatu nihil est, quod aut dicere, aut cogitare possimus. Esaiæ Prophetæ, ubi Calculo ignito tetigeris, emundata sunt labia: Et eodem non inferior Hieremias, quem sanctum in matris utero procreasti, a a a (inquit) Pater, puer ego sum, & sine tuo auxilio loqui non possum.

INVOCAVIT Te igitur filius tuus, & pientissimis precibus pro resurrectione, pro salute humani cœtus orauit, Et se ob suam iustitiam exauditum esse commentus est. Iusta enim, si salutaris, esse debet oratio. Iusta, ut quod petitur iustum sit, ne quando nobis (data repulsa) dicatur, nescitis quid petatis. Iustæ quoque dictæ sunt preces, quæ non ab impio, & iniusto funduntur. Non. n. uerbis solū, sed ēt factis ita orandum est, ut impetrata gratia exaudiamur a Domino. Scriptum est nanq. non omnis, qui dixerit Domine Domine, sed qui uoluntatem patris mei fuerit executus, Regna Cœlestia ingredietur. Iusta etiam est, immo iustissima Oratio, qua prolata nos statim exaudiri percipimus. Quum enim iustus sit Deus, immo summa iustitiæ rectitudo, iustam a iusto effusam orationem exau

diendam differre non ſolet:etiam ſi effectus pręſentia differatur. Atq; ideo breuiſſimam debere fieri orationem Seruator inſtituit,dum quotieſcunque orare uoluerimus , inquit.Dicite.Pater noſter &c.quod nõ longo ſane orationis tenore, aut ullo uerborum lenocinio,ſed ſolo cordis affectu ſe exorari poſſe monſtrauerit.Quod quidem hiſce uerbis , dum ſe patrem inuocaſſe , & uoti compotem factum eſſe recenſuit, prætuliſſe conſpicitur.Non.n.quum peroraſſem (inquit) exauditus ſum,ſed quum inuocarem,.i.antequam orationis uerba profunderem , in ipſo orandi propoſito , quod peroptabam , obtinui propter iuſtitiam meam.

ET BONE Deus quęnam filii tui eiuſmodi iuſtitia fuit?Quum enim tecum eſſet unus,& idem Deus,nonne tua quoq; iuſtitia illa & putabatur,& erat?Iuſtum erat,immo iuſtiſſimum, ut quæ ab æterno illi deputata fuerant,cõſequeretur a Patre.Carnis corticem induit, Humana perpeti uoluit,obiit, reſurrexit, redemit Iſrael, clauſtra inferni confregit, hoſtibus terrorem incuſſit,Beatas Patrum animas liberauit, Triumphum ſpectatiſſimum in Cęlum duxit,atq; ideo ſuæ iuſtitiæ adeptus eſt præmium,& exauditus fuit a Patre.

DISCAMVS Nos inde iusta,atq; honesta petere, si statim uelimus quæcunq; petimus impetrare. Neq; iudeorũ more, quæ corporis sunt, aut fortunæ: sed quæ ad animum pertinent, quę Deus ipse pietate sua denegare nõ potest. Discamus inde quum innumeris esset, ac immẽsis uirtutibus præditus, se Christus ob nullam aliam, quam iustitiam exauditum dixisse, quod uirtus hæc aliarum omnium mater est, & Principi peculiari nota cõueniens. Nihil est enim, quod magis aures offendat, & animos, quam quum auditur in eo iniustitiam reperiri.

EXAVDITVS Ergo est post inuocationẽ filius tuus Domine, & subsecutę gratiæ signum commemorauit inquiens.

IN TRIBVLATIONE DILATASTI MIHI.

PRIVS Se a Deo, quem inuocasset, meminit exauditum fuisse: mox te illi Cor suum præ ingenti lętitia dilatasse subiunxit, ac si clariorem ibi uocem emitteret, qua gestientis animi ab eo darentur signa, & Maiestati tuæ gratias agere uideretur. In tribulatione dilatationem cordis accepit, quod eo, & naturali quidem indicio, aduenière etiam gaudio propulsatum esse mœrorem sentimus. Quod sane ex optatissimi euentus con

secutione accidere consueuit. Neq; ideo solum in aduersis casibus orandum esse docemur. Immo ea uera, integra, tutissimaq; extat oratio, quæ cũ lætitia, & prosperitate profunditur. Orant Angeli, qui sua iamdiu sunt desideria consecuti. Quos non pro aliis solum, sed etiam pro seipsis preces effundere credimus, ut in sua felicitate, & gaudio perseuerẽt, eo etiam addito, quod per enne illud fore, Deum intelligant statuisse. Pro eo.n. quod optant, licet obtineant, orare queunt. Et ea quidem pulchra extat oratio, quæ sine anxietate in conspectu tuo habetur.

AT NOBIS, Qui in peccatis concepti sumus, & uiuimus, est semper pro eisdẽ orandum, ut a te Domine tuæ bonitatis, & gratiæ aliquid accipiamus. Neque solum pro erratis nostris id muneris exercẽdum iubetur, sed etiam aliorum, quibus & naturæ, & pietatis officio natos nos esse cognoscimus. Hinc factum est, ut sacro eloquio moneamur pro nobis inuicem incessanter orare, ut salui efficiamur. Atque ita certe nobis orandum est, ut ex peccatis coacto cordi ea lętitię reseratio adueniat, qua tua imbibita gratia nunquã amplius (si fieri queat) occlusio subsequatur. Patescẽs.n. & mundũ Cor semper diligere uisus es, & tuæ patentissimæ obnoxiũ pietati.

NEQVE Sat esse uidebatur seruatorem nostrum dixisse facta Oratione ob summam innocentiam se exauditum fuisse, nisi etiam quibus uerbis illam composuerit, edocuisset. Subdit.n.
MISERERE MEI, ET EXAVDI ORATIONEM MEAM.

AC Si diceret. Is sane fuit meæ inuocationis contextus, quo a Patre uoti factus sum compos. Miserere mei, quoniam undique perturbationibus uitæ huius infestor. Carnem indoleo, indoleo uenturam mortem, & ut mortalis sum, opem, & misericordiam tuam imploro, atque ita enixe, ac ex animo illam efflagito, ut statim orationem meam exauditam intelligam, & sponte susceptο interitu resurgere ualeam, partisq; animarum tropheis ad te redeam, unde me discedere uoluisti.

PRO Seipso, & nobis seruator preces effudit, atq; ideo nostrum potius, quam sui ut misereretur, precatus est patrem. Quoniam ipse Deus est, Nos autem omni ex parte debiles, & infirmi egemus alterius auxilio. Orauit ergo & orandi modum nobis instituit, ut nō ex operibus nr̄is, sed ex Dei Optimi liberalitate nos saluos fieri posse credamus. Et tāto uerius ea nobis debetur oratio, quanto uere miseri sumus, obq; nostram

miſeriam Diuinum auxilium imploramus:

DISCAT Inde moribundus, & ſordidus homo ſe non amplius felicem uocare. Deſinat ia ctare diuitias, uires, formam, & uanam mundi huius ſapiẽtiam. Quibus deluſus in miſero uitæ ſtatu reponitur. Diſcat ſe miſerum appellare, etiã ſi toti imperaret orbi. Quoniam & ſe Dei miſericordia indigere Seruator noſter oſtendit, miſeriq; alioqui indignum nomen ſua humanitate ſubire non dubitauit. Non dixit ſuam interiorem pulchritudinem admiratus (quoniam Deus erat) more luciferi. Ponam ſedem meam ab aquilone, & ero ſimilis altiſſimo. Sed pientiſſime quidem patrem orauit, ut miſericordia affe ctus preces ſuas admitteret.

ATQVE Ideo emiſſa oratione, & impetrata ab eo gratia ad ſuos primum perſecutores, deinde ad alios ſuæ familię adſcriptos ſe amicabili uoce conuertit, inquiens.

FILII HOMINVM VSQVEQVO GRAVI CORDE, VT QVID DILIGITIS VANITATEM, ET QVAERITIS MENDACIVM?

SI ORAVI Patrem pro me, ut a mortuis ſurgerem, & exauditus ſum, quid amplius graui corde in me quotidie inſurgitis? mihique, &

nomini meo tanto iniquitatis pondere pręgra-
uati estis infensi? Filios hominum uos ideo ap-
pellare cōstitui, q Dei esse nō uultis. Potuissem
uocare uos (ut uere estis) Demonis filios: sed
honestiori uocabulo usus sum, ut intelligatis, li-
cet corda uestra grauissimo impietatis morbo la
borent, posse tamen (dum uelitis) ad hominis
officium reuocari. Poteratis, & merito uocari ser
ui, quoniā ego Dominus: Et seruitutis, quæ pec-
cati est, ignominiam uobiscum defertis: Volui
tamen uos uiri filios nuncupare, quoniam mei
filii estis, pro quibus & acerrimos pertuli cru-
ciatus, & nefandissimam mortem subiui, ponēs
item ex ea, qua maxime conflagrabam, charita-
te, animam meam pro uobis. Quos etiam meas
oues, quarum ego Pastor essem, pietatis causa no
minaui. Vir nanq, non homo solum extiti, quo-
niam fortis, & magnanimus uisus sum. Atq; ita
re ipsa præstiti, quod omnia miseriarum graua-
mina superauerim. Vos eosdē filios adhuc meos
appello, quos sanguine enutrire constitui, licet
me aspernati sitis, & gloriam meam cum exul-
tatione pariter obprobrio habeatis: immo uos ip
sos, & honorem uestrum cum salute uituperetis.
Vsq; quo igitur (inquit seruator Iesus) hac in
uestra pfidia perseuerabitis? Vos uoco, uos rogo,

Q

ac amantiſſima uoce, ut mihi reſpondeatis, compello. Quandonam erit illa dies, ut labantes pedes referatis ad uiam iuſtitiæ, & oretis, ut exaudiamini a Patre, ut promiſſa uobis hæreditas, ſalus, imperium ſubſequatur? Quando tempus aderit, quo doctrinam ſanam, & integram profiteamini? Quo fidem ſanctam, uitam ingenuam, actiones puras, & redolentes in conſpectu Domini proferatis? Tunc.n.uere filii Dei eritis, & merito uocabimini, reiecta procul, & impietatis, & Hoſtis acerrimi ſeruitute.

VOBIS Certe non ſolum mea hæc uerba pronũcio, Verumetiam, immo iis potiſſimum, qui meo ſunt nomine, & inſignibus præditi; Qui mea gloria, ſuoq; ſingulari beneficio plurimum gauiſi eſſe uidẽtur. Qui paſſim leges meas & documenta nequaquam ueriti ſunt profiteri. Qui etiam ſacrorum titulo utuntur, & primas in Eccleſia ſedes occupare cõſpecti ſunt. Ad hos me conuerto, & ardentiſſima uoce illos in hunc modum interrogo. Vſquequo in uanitatibus ueſtris, in imperfecta fide, in ſimulata iuſtitia, in cordium impuritate, in erratorũ ueſtrorum miſeria permanebitis? Non enim (ut decet) minus uobis afficior, qui ſemel felicia pietatis inſignia ſuſcepiſtis, quam illis, qui nunquam eadẽ

admittere uoluerunt. Et quanto magis uos dili- go, tanto maiore me contumelia afficitis. Eoque ueſtra eſt impudentia eorum negligētia maior, quo accepti iam beneficii deteſtanda eſt magis obliuio. Vani ſunt illi, uos uaniores. Mendaces illi, uos mendaciſſimi, quod a uanitate, & men- dacio ſemel recedentes denuo ad iniuſtitiæ inſa nias rediiſtis: Non credentes baptiſmati, reiicien tes ſuſcepta ſacra, renunciantes promiſſionibus, & uotis Deo iureiurando factis: Virtutem nul- lam, nullam animi integritatem ſeruantes. Quo uſq; igitur (inquit) in hunc modum animam meam tolletis? Quādo reſipiſcetis? & redeuntes ad cor uobis ipſis, fideiq; ueſtræ atteſtabimini? Vos uoco, uos expanſis manibus, & apertis bra- chiis prɇſtolor, ut ueniatis, & in ſinum meum re labamini, quos complexu foueam, & intellecta, quam ſemel admiſiſtis, ueritate, iuſtitiam exer- ceatis, uoſq; ideo ueros in filios habeam, & me in patrem optimum ſuſcipiatis.

NEQVE His ſolum contentus uerbis uſus eſt redemptor, ſed alia rationabiliora, & iucun- diora ſubiunxit.

ET SCITOTE QVONIAM MI RIFICAVIT DOMINVS SAN CTVM SVVM, EXAVDIET

ME DVM CLAMAVERO AD EVM.

SCITOTE, Quoniam scio, & uos uestra animi duritie dubitatis. Scitote, & non oculis solum, sed etiam manibus perpēdire, & contrectate resurrectionis mysterium cōsumatum fuisse; Nanq; dum se tangendum suis discipulis prebuisset, palpate (inquit) & uidete, quia spiritus carnem, & ossa non habet. Scitote, quod non est uobis amplius dubitandum. Nanq; admirabilem in eius resurrectione fecit Dominus sanctum suum. Admirabilem uobis, qui nunquam eiusmodi factum negocium credidistis, admirabilem iis, qui ab infidelitate se conuerterunt ad fidem. Admirabilem inferis potestatibus, quæ aduenientem illum ter quisnam esset adeo fortis, interrogantes (ut scribitur) obstupuerunt. Admirabilem superis, & uirtutibus Angelorū, quum nunquam alias conspicati sint hominem posse supra eorum triplici ordine distinctos choros diuinitus collocari. Admirabilem omnibus sæculis, omnibus nationibus gloriosum, & sanctum filium suum. Quem se esse immensa sua modestia præteriuit. Neq; sanctum, quem admirabilem fecerit Dominus, filium uoluit appellare, ne forte ab impiis arrogantiæ crimine accusa

retur. Sed sanctum suum admirabilem ait Dominum instituisse. Sanctum suum, quoniam æterna lege apud ineffabilis trinitatis cõcilium sancitum, atq; firmatum fuerat illum hominem futurum, & pro humano genere moriturum. Qui reuiuiscentiæ beneficio esset admiratione dignissimus.

I MODO Humana sordes, & prosapiam iacta, uanamq; tuorum stegmatum longo ordine nobilitatem quibusq; horis & momẽtis commemora. Quum optimus, & sanctissimus Dei filius se neq; admirabilem, neq; sanctum, neque Dei filium ausus sit appellare. Qui in hunc modum sermonem suum continuat.

EXAVDIET Me, quum clamauero ad eũ. Clamaui, & exaudiuit me, Quoniam resurrexi, & me admirabilem fecit super omnia opera manuum suarum. Exaudiuit inquam semel, quum eius clementiam, & misericordiam inuocarem. Atq; ideo si ad eundẽ clamauero, si preces meas in conspectu eius profudero, Scitote (quoniam certus sum) denuo imploratam gratiam impetrabo. Maior utiq; Clamor ille fuit, & inuocatio ardentior, qua totius humani generis salutẽ precatus aduersus ueteres inimicos magnam certe sum, & gloriosam uictoriam assecutus, Quo sit,

ut si tunc exaudiuerit me pater meus, quanto facilius, quum hæc, quæ intercedunt, ut pro uobis orem, petiero, mihi ille ipse concedat? Sunt enim longe minora, quæ pro conficiendo salutis uestræ beneficio uobis supersunt. Adimpletę sunt leges, consumata oracula, sacra exhibita, quibus potestis in uia iustitiæ, & ueritatis incedere. Nil ergo aliud extat ut orem pro uobis, nisi ut aspiret uobis Deus, piaq; uota uestra secũdet. Et quum aduersis fortunæ casibus agitabimini, uires prebeat, uoluntatem confirmet, neque ad dexteram, neq; ad sinistram uos flexos uelit; sed recto cursu ad summum bonum, & animi tranquillitatem conducat.

ANIMADVERTAT Huc impius ethnicus, consideret perfidus Hebræus, cogitet Christianus ingratus, menteq; sana reuoluet quanta sit benignitas seruatoris. Qui nõ semel tantum, & instantissime pro eorum redemptione orasse commemorat, sed denuo se paratum ostendit, ut pientissimas preces effundat. Quibus Dei leniat iram, furorem mitiget, differendam obtineat ultionem. Neq; ueretur ipse idẽ optimus Orator, ac nostri cuiusq; boni author Iesus se pro repetita oratione (nisi uestra obfuerit culpa) quęcunque libuerit, impetrare. Considerate, ac profun-

da mente perpendite quanta sit illius merces in cęlis: quem Thesaurum meritorum reliquerit: quas opes dederit, quas diuitias tulerit. Quibus ditiones sacræ, felicia Regna, munitissima imperia subsequentur. Neq; solum se orantem pro infirmitatibus nostris dum in cælo uiget, assidue pollicetur. Verumetiam antequā ad super cęlestem patrem ascenderet, Pontificem nobis dedit Diuina authoritate p̄ditum. Qui ligandi, soluendiq; iudicio fungeretur: Nec non huius, & alterius sæculi animas, quæ nondum ad sublimia euolauerint, pientissimis suffragiis adiuuaret. Qui tamen tot beneficiorum immemores, & ingrati quotidie illum negligimus, incultas facies, tenebrososq; oculos ad terrena conuertimus, impietate, iracundia, & iniquitate repleti. At ille ipse propterea nunquam desinit hortari nos, ut eius precibus digni efficiamur. Qui & si ob naturæ fragilitatem ad leuam interdum rationis deflectimus, non tamen insolentiæ, procacitatis, desperationisq; uitio labefactari debere nos admonet. Inquiens.

IRASCIMINI, ET NOLITE PECCARE, QVAE DICITIS IN CORDIBVS VESTRIS. ET IN CVBILIBVS VESTRIS COMPVNGIMINI.

NON Iubet Deus propterea, ut irascamur. Sed si quandoque nos irasci contigerit, cauete (inquit) ne in peccatum, quod animam occidit, incauti incidatis. Potest enim iracūdia sine magna Dei offensa locum habere. Quod primi animi motus nostræ nequaquam ita subiacent potestati, ut ne nobis insultent, prohibere possimus. Quos, ne progrediantur, facile cohibemus. Atq; ideo diuinarum litterarum monitis cautū est, ne eiusmodi, paruuli quum fuerint, adolescere permittamus, sed allidamus eos ad petram. Quæ seruator noster est Christus, bonarum omnium actionum stabile fundamentum. De iracundia ipse idem uoluit facere mētionem (licet defectuosa, imbecillisque natura sit ad malum in uniuersum prona) quoniam ad illam promptius, atq; facilius cōcitamur. Est enim effectus quidam, qui nos iusta semper de causa, & natiuo impetu rationis exagitare uidetur, quum in ultionem illatæ nobis iniuriæ promouemur, Non ita concupiscentiæ ratio est, quæ nos ad uoluptates eiusmodi concitatione compellat. Prohibentur iræ, ut facilius concupiscentias auferamus. Maiori est occurrendum incendio, ut minores cohibeantur flammæ, & æquabile temperamentum in anima reperiatur.

IIII

IRASCIMINI Igitur quãdoq;, sed aduer tite (inquit) idem Dominus, ne sol occidat su per iracundia uestra. Irascimini, & subitam ac censionem restinguite, ne trangressis fortasse na turæ impulsibus excusatione, & uenia carcatis. Poteratis iudei primas illas uestri in me accensi sanguinis arcere commotiones, & nullus fuisset uobis imputatus error. Potestis & modo quo ticscunq; aduersis fortunæ casibus agitamini, uetustissimum furorem uestrum, & insaniam obliterare: Corda uestra ad Pii seruatoris uocẽ, & benignitatem cõuertere. Et non amplius irę, odii, ac impietatis fouere partes. Quibus iam nõ in peccato solum assidue perseueratis, sed præ nimia cõsuetudine illo ipso Anima uestra fouet.

IRASCITVR quandoq; Deus, ut iusti tiæ opera exequatur: sed non eius ea est ira, qua homo se ualeat excusare, dum in ultionem accen sus illam prosequitur. Si.n. iustus est, mente im pediri non potest, quin quod suum est, pro uir tute agere ualeat. Nequaquam uera Dei est ira. Quoniam sapientissimus in seipso, aut actioni bus suis non concitatur. Gratificatur uere, & su pra hominũ merita illos eosdẽ amplectitur, sed neq; ueris iracundiæ stimulis agitatur, neq; ullis operibus appellationem huiusmodi illi tribuen

R

dam censemus. Non.n.ex his, quæ sunt nobis prohibita, licet aliquod nomen eius confingere: Sed ex illis tantum, in quibus magnopere laudamur. Siquidem omnis iracundia detestabilis est, licet aliqua eius eruptio ob infirmitatem nostram, quam ab ortu contraximus, bona nobis cum uenia permittatur.

NEQVE Solum cohibendam esse animi accensionem filius tuus iubet Domine, ut grata sit in conspectu tuo eius oratio: sed etiam antequã exterius prodeat, in cordibus nostris recto consilio extinguendam hortatur. Quum.n.quis se concitari persenserit, prius intus sua iura composuit, quibus paulopost prorumpendum esse legitime uideatur. Ideo quid dicat, quid sentiat, quibus rationibus moueatur, pensiculatius cogitet, antequam totum corpus excandeat, & iracundiæ opera prosequatur. Contremiscat Dei Potestatem, eius clementiam, & benignitatem suspiciat, Sileat, inq; cubili suo dum in hac cogitatione permanserit, & aliquãtisper quieuerit animus, compungatur totus, & non laxabit iracundiæ frena. Sed penitus qui iam inceperat, ex candescentiæ motum sedabit. Non perturbato animo, nequaquam corpus immutari conspicitur: Non flammescere oculi, nõ titubare lingua,

non os, aut mentum contremere, non anxium, anhelumue pectus reddi, non nigrescere labia, neque dentes fremere, neque facies, neque caput, aut manus, & pedes (ut iratis euenire solet) gestibus deturpari. Contremiscat igitur, qui se primo iracundiæ impetu percitum esse cognouit. Initium enim sapientiæ est Domini timor. Contremiscat, & se in conspectu tuo humiliet Domine, Tuamque immensam bonitatem consideret. Errata doleat, & ingemiscat, compungatur, sileat, & non prorumpet in popularem uocem. Silentium.n. (ut legitur) tua est laus. Et per quietem sensilium actionum, in quibus semper humanus iactatur sermo, Diuinitatem tuam agnoscimus, iustitiam celebramus, pietatem colimus, tibi ex immensa beneficiorum erga nos magnitudine obsequimur: ac omnem iracundiæ, & concupiscentiæ fomitem radicitus extirpamus.

NON His deinde monitis solum ut eius acceptæ sint preces nos seruator hortatus est. Quinimmo plenus amoris, & gratiæ legitur sub didisse.

SACRIFICATE SACRIFICIVM IVSTITIAE, ET SPERATE IN DOMINO.

RESTINCTA Etenim sæua iracundiæ

flamma, qua plurimum homines exardere so-
lent, iustitiam nos colere edocet, qua maximum
tibi Deo sacrificium exhibeamus, ut salui deniq;
efficiamur, & cum eo ipso filio sacratissimo in cę
lis perpetuis temporibus habitemus. Iustitię ob
seruationem sacrificium uocat, quod non sit tibi
uirtus alia gratior, qua etiam tuo magis sanctissi
mo nomini consecremur. Maxima enim est iu-
stitiae amplitudo. Quae rectitudinem cunctis
actionibus humanis imponit. Qua erga te Deū,
& proximum, quod nobis est nostro iniunctum
beneficio exequimur. Ex cuius quidē legitima
obseruatione leges omnes, & prophetae depen-
dent. Verum profecto id est, & immaculatū pia
culum, quo tibi in errores innumeros, & sordes
prolapsum humanum genus conciliatur, diri-
gitur, expurgatur. Non.n. suauibus nidoribus,
aut concinnis uocibus delectaris: Non lectissi
mis ornamentis, preciosisue tabulis gaudes: Nō
exactis cerimoniis, & aureis muneribus caperis.
Non ditissimę supellectilis, & magno facum ap
paratu mitescis, sed piētissimis uotis, castissimis
cordibus, integerrimis iustitiae holocaustis leni
ris, flecteris, & possideris.

AT Si quis iustitiae opera finxerit, tuique sa
cratissimi corporis, & sanguinis sacrificium im

mutauerit, Antiquam ecclesiæ consuetudinem, & Patrum authoritatem neglexerit, Missas abrogauerit? qua nam alia orationis uis? quæ uitæ moderatio? quæ carnis afflictio? quæ crux? quis mundanarum rerum contemptus? quod sacrificium tibi offerri poterit? pro quo a filio tuo exorari uolueris?

HVIVSCEMODI Enim uitæ hominibus non est sperandum in Domino, quod intestino ambitu labefactari turgescunt, & alterius patriæ bonis efficiuntur indigni. Illis autẽ spes esse debet, & expectatio firma, qui recte uixerint, & sese tibi optimum sacrificium, uiuentẽq; hostiam exhibuerint. Qui fide integri, & æternę uitæ scientissimi non esse non possunt.

EX ALIIS Vero multi quidem sunt, qui dicant.

QVIS OSTENDET NOBIS BONA?

HOC .n. Sacrosancta pietas habet, ut fide uiuat, iustitia speret, spe gaudeat, & nõdum fere delibatis bonis perfrui uideatur. Multi plane sunt, qui eiusmodi sententiam proferunt, quod unum tantum bonorum genus admittunt, quibus immersi sunt, Cætera uero omnia respuunt, tanquam uana, & commentitia, quæ nequaquam nos maneant in futura post mortem uita

immo neq̃ uitam ipſam putant corporis diſſolu
ta compagine ſupereſſe, ſummumq̃ bonum in
fallaci, & turbulenta ſenſuum uoluptate conſti-
tuunt. Audiant ergo hi, & deſipere aliquando
deſinant, quum ipſe idem optimus, de quo ha-
betur ſermo, Orator noſter Ieſus ſumma pietate
nos moneat inquiens.

SIGNATVM EST SVPER NOS LV
MEN VVLTVS TVI DOMINE.

AC Si diceret. Non ſunt alterius uitæ bona?
Sed quomodo lumen, & ſplendor æterni patris
extat effigiatum in nobis? ſi diſſoluto corpore di
ſpereat anima? In facie præſtantiores ſunt oculi.
Oculus diuinæ Maieſtatis ſummus eſt, & ſplen
didiſſimus intellectus. Hic uero ſui effigiem in
ſibi ſimilem ſubſtantiam imprimit, quæ noſtra
eſt anima. Quam ea etiam ratione creaſſe Deus
conſpicitur, ut ad eius ſimilitudinem conſtituta
ſibi quandoq̃ perenni beatitudinis uinculo iun
geretur. Quo igitur pacto non ſunt alterius uitę
bona? O inſipientes, & ſtulti corde, q Theſau-
rum, qui intus in ueſtro animæ ſacrario latet,
penitus ignoratis, aut negligitis, quod alienas
ſordes præponitis ueſtris gemmis & auro, inſi-
miſq̃ delectis ſuprema nauſeabundi contemni-
tis. Signatũ eſt itaq̃ lumen uultus tui Domine

in nobis triplici tuæ maiestatis radio insignitsi. Meminimus.n.,intelligimus,& amamus.A memoria intelligentia prouenit,ab utraq; amor exoritur. Tribus sane istis imperfectis luminibus in tuum sacratissimum, & effusissimum lumen ascendimus,ubi nostra sunt gaudia,ubi finis est noster,& requies sempiterna. Maximum profecto alterius uitæ indicium nostra hæc in nobis est tui splēdoris imago.Maximum, & diuinum filii tui sapientissimi argumentum,& ratio.Quæ & humanæ uitæ immortalitatem,& alterius patriæ habitationem ostendit.Si.n.id nobis natura inditum est,ut fluxis,& terrenis rebus noster ad plenum animus satiari non possit, si diuina, & quæ a materiæ sordibus abiuncta sunt, esse perpendimus, Si naturam, statumq; nostrum nequaquam a suo fine, & natiuo desiderio defraudari contingat, Si ad ipsam deniq; æternitatem peroptandam communi quodā instinctu propellimur,Quid est,quod regionem illam esse non credimus? aut despicimus? in qua & firma uitæ possessio, & optimus ob administratam in terris iustitiam fructus accipiatur? Nostrum id imbecille lumen,quod tui splendidissimi Solis, non quidē speculum est,aut esse potest, sed umbra, si paulo pensiculatius aduertimus, non erit

cur de alterius uitæ bonis ambigere debeamus? Atq; ideo ſeſe colligat homo,& quæ intus effigiata, deſcripta, puriſq; coloribus adumbrata complectitur, aduertat, ſpectet, conſideret, ut ab eo omnis prorſus ſuſpicio tanti myſterii ſubmoueatur. At tuum poſtea Domine ſuper humanas uires nobis demiſſum lumen, eſt, quod in bonorũ tuorum ſpem nos maxime debuit erexiſſe, quod uaticiniis, quod miraculis, quod ſanctiſſima uetere, & recẽtiore lege, quod apoſtolis, quod euangeliis, aliiſq; ſacris patrum editionibus longe, lateq; omnes gentes, & populos illuſtrare uolueris. Hac ratione effectum eſt, ut pię litteræ te patrem luminum uocent, A quo ſane omne pro ſui natura cuiq; datum, eſt optimum, omneq; inſuper condonatum perfectum eſt. Non enim uno tantum, ſed duplici luminis tui beneficio nos afficere uoluiſti. Quibus uelut maieſtatis tuæ oculis gratiores ſumus, ita etiã magis, ac magis redderemur obnoxii: & facilius ad arcem, fontemq; ſplendoris tui auſpicatiſſimi proueheremur. Bonitate tua, & clementia quum creaueris omnia, tuo etiam fulgore eadem exornaſti, quo in ſeipſis uera ſunt, & pro ſui conditione tuæ ſupremæ ueritati ſimilia. At quę maioris claritatis munere digna eſſe uidebantur, propria, & pecu-

liari quadam luminis dote signasti, ut rectius, & iustitiæ, & liberalitatis tuæ opera explicares: Et mirabilius in seipsa conuersa lumina tibi maiores indies gratias agere uiderentur.

QVO Fit, ut qui alterius uitæ bona nequaquam admiserint, emãcipatum in se lumen uultus tui non cogitent. Neq; in seipsos, & animam suam conuersi externa solum, & obliqua considerent. Terrena enim, crassaq; nimium corporis moles, & scelerum magnitudo tuæ in eis diuinitatis radium hebetem facit. Qui eadem ratione ita quidem obtunditur, & tenebrascit, ut nullum in eis, ne minimum sane uestigium lucis appareat.

AVDIANT Ergo sanctissimi filii uocem, qua signatum super nos non manuum, non pedum, non aliorum membrorum, sed uultus æterni patris lumen significat. Quem si hominis cuiusdam instar effingere uoluerimus, pedes ad elementa, brachia & manus ad Cęlos, caput & uultum eius ad Angelos & homines referretur. Qui ab eiusmodi cõficti corporis partibus sibi designatum splendorem acceperint.

ATQVE Ideo amantissimus idem Orator noster Iesus datam sibi a patre in corde suo lætitiam memorat, quod a pręstantissima sui parte

non ipſe ſolum, qui eius filius eſſe,& appellari promeruit,ſed cuiuſq; generis homines illuſtrati fuerint,& inter ſacratiſſima beatorũ numina collocati. Non poteſt enim non maxime lætari animus,& gaudere,ſi ſe nouerit ueræ felicitatis factum eſſe participem, Ac tanto quidem ex ea cognitione lætitia maior exoritur,quãto ad præſtantiorem beatitudinis,& trãquillitatis ſtatum perpenderit deſtinatum fuiſſe. Ridere ob hanc potiſſimum cauſam uidentur Cęli,qui micantibus aſtris præ radiorum multitudine,& uarietate exultare quodammodo conſpiciuntur. Suo quoq; fulgore hilares & iucundi Angeli amore flagrant,illuminant alios,pariter & accendunt. Feciſti.n. (ſicut ſcriptum eſt) ſpiritus, illos,& miniſtros tuos,ignem urentem.

SIQVIS Ergo eſt,qui ſeipſum minime nouerit, ſed cecutiens alterius uitæ bona neglexerit,ei maxime Diuinum eſt implorandum auxilium.Quo dicat.Exalta ſuper nos lumen uultus tui Domine,quoniam obcecati ſumus,& ipſum, quod ab ortu nobis dediſti, iam fereextinctum eſt lumen. Tenebris mundi huius, & ſenſuum laqueis præpediti ad fontem ſplendoris tui decurrimus,ac ſupplices te rogamus,ut de oculis tuis exiguus eniteat radius, qui ad caligantem

mentē deueniat, & crassitudinem eius cum opa-
citate disrumpat. Nanq; ab ea felici admodum,
& peroptata illustratione uehementi cordis lętitia
afficiemur: Et eorum bonorum, de quibus
maxima facta est nobis pollicitatio, desiderio
conflagrabimus.

QVA ratione effectum est, ut quum eius-
modi filius tuus Domine de fallacibus iudeis
fecerit mentionem, quod nequaquam tuo lętati
lumine cęlestia aspernati sint bona, nec unquā,
nisi mundana hæc, & fluxa petierint, Dicat.

A FRVCTV FRVMENTI, VINI, ET
OLEI SVI MVLTIPLICATI SVNT.

QVONIAM. s. rebus huiusceemodi solis di-
tescere uoluerunt. Non curarunt Patrē, & filius
eius agnoscere. Sanctissimum trinitatis myste-
rium reiecerunt, suis in me impietatibus acti,
quæ ad corpus, & fortunam attinuissent, perde-
re timuerunt. Quæ uero animæ felicitati con-
duxissent, pęnitus abrogarunt. Ego uero, qui fi-
lius tuus sum Domine, & tuo iussu pedibus ter-
ras calcaui, ut illos, & aliorum turbam a pecca-
torum uinculis uindicarem, Qui supercęlestius
bonorum prędicator extiti, & authoritate tua in
genuus distributor. Qui non ut corporalia, &
fluxa, sed spiritalia, & æternę uitæ alimenta ho-

minibus impartirer, acceſſi, qui præter id quod acerbiſſimum mortis ſupplicium pertuli, pro eo rum recuperatione & ſalute quotidie Patrem in uoco, ac meas inſtantiſſime illi preces effundo, Ego inquam.

IN PACE IN IDIPSVM DORMIAM, ET REQVIESCAM.

POSTQVAM Enim a ſomno mortis tua benignitate ſurrexerim, non eſt mihi amplius ut eorum manibus iacter, odiiſue perturber: Sed pulchro & iucundiſſimo ſopore pacis deti- near. Qui ſumma eſt gloria, ſumma quies, ſum- ma felicitas. Circa idipſum igitur pacis propoſi- tum, in quo ab æterno ego, & Pater una cū ſan ctiſſimo flamine uerſati ſumus, perſeuerabo, cu- piens mortalibus ſalutem, & eiſdem ſpiritalem alimoniam prebens, ut quæ ſua ſunt, quærant, & reuiuiſcant: ac mecum ipſi idem, quos arden- tiſſimæ quidem dilexi, perpetuis pacis tempori- bus requieſcant.

INDE Summa ſeruatoris humanitas, ſum mam officium, ſummum, & incredibile pietatis exemplum accipi poteſt, quod tot oblitus ſit ini quitatum noſtrarum, quibus illum ſumma iniu ria affecimus, nomen eius deſpeximus, uitam abſtulimus, mores, & inſtituta contempſimus,

in malo deniq; proposito perseueramus. Ipse tamen se in sua erga nos antiquissima pietate permansurum significat, & pollicetur. Velit ergo mitescere impius, parcere iniuria lacessitus, amare infensus, quiescere aduersis casibus agitatus. Resipiscat iracundus, desistat a uanitatibus cupidus, satietur auarus. Et una cum seruatore suo, qui pro illis assidue pces effundit, orent, oës clament, inuocent, exaudientur. Ita.n.quisq; illius beneficio quum proprium lumen, animiq; decorem inspexerit, cęlestia consequetur. In quibus se cum eo pariter pacatissime dormire, & requiescere gloriabitur. QVONIAM inquit ille.
TV DOMINE SINGVLARITER IN SPE CONSTITVISTI ME.

SINGVLARIS Spes data fuit illi redemptionis, & humanæ pacis a Patre, propter quam se humilem reddidit, & tantam malorum omnium molem sustinuit, quibus deniq; consumatis cęlestem nactus est pacem.

ITA ETIAM Singularis sit nobis ea spes, ut in pace uiuamus, & relictis mundanis sordibus, conspecto exiguo in nobis lumine ad Diuinum, & Altissimum solem oculos erigamus.

QVEM, Te pater optime rogamus omnes, pro quibus assidue orat filius tuus Iesus, & humiliter obsecramus, uelis, ut eius ipsius ductu, & auspiciis attingere ualeamus, qui Tecum una cum fęlicissimo nexu uiuit, & Regnat Deus, in sæcula. Amen.

V

IN PSALMVM. VERBA MEA AVRIBVS PERCIPE. QVI VINCENTI AD HAE REDITATES IN SCRIBITVR, ET QVIN TVS EST.

t Anta eſt in nobis Domine ex infirmitate noſtra, quã ſentimus aſſidue, concer-tatio, ut nequeamus ſine ope miſericordiæ tuæ ſub ſiſtere. Licet enim uictrix ratio ſuo iure de ſenſibus triumphare deberet, inter dum tamen noſtra culpa ſuccumbit. Queniam oculos noſtros ad te non tollimus terrena hæc, & infima nimium auide proſecuti. Si ſciremus familiarem, ac intimum nobis hoſtem deuince-re, ipſumq; infrenem appetitum aureis, quos de diſti nobis, uinculis continere, facile quidẽ eſſet alios ſuperare, Quibus Cęleſtis hæreditas, ad quam nati ſumus, ſubtrahitur. Creaſti nos Do-mine, & ſub umbra alarum tuarum legitime con

gregasti, ut nobis peccatorum, & miseriarũ uulneribus, te Duce, consuleremus. Sumus uelut in torrente quodam, hoc in uitæ curriculo constituti. Vbi nisi nobis tanquam rector, & auxiliator affueris, certe peribimus. Quare quum gloriosissimus filius tuus te semper pro infirmitatibus nostris orare uoluerit, nosq; ita credamus, non alio instrumēto, quo tibi orationes nostras componamus, utemur, quam quo ipse emoriens tibi obsequi uoluit, ut non inutiles terrarum angustias, uanamq;, & instabilem promissam hæreditatem, sed firmas, atq; amplissimas, quæ in cęlis sunt, opes, eo authore conquirere ualeamus. Et quoniam nullus est, qui alterius non egeat auxilio, concordes omnes, unus pro alio, & pro omnibus quisq; ad te supplex recurrit, inquiens.

VERBA MEA AVRIBVS PERCIPE DOMINE: INTELLIGE CLAMOREM MEVM.

SI.n.orare uolumus, uerba prius necesse est, ut ore formemus. non quod penetralia cordium nostrorum te lateāt, quia singulos eorum sinus, & latebras perscrutaris, dumq; uelis, cogitatus omnes enumeras: Sed ut quisq; accendat magis in tui obsequium, & amorem: Dumq; uerba idonea labiis componere studet, animo fit magis in

tento, totusq; a tui contemplatione pendere con spiciatur. Modus etiam orandi percipitur, si tecum colloqui uideamur. Non.n.sciunt omnes quid orent, quid petant, quid tuæ sit placitum uolũtati. Data est sane ob eam causam a te Deus hominibus lingua, ut animi conceptus ualeant explicare: Indeq; alius, atq; alius alterius exẽplo discat non modo inter homines fari, ut quibus egeat, exprimat, sed etiam ad Cęlum, unde exortus sit, intẽtissimas preces effundat. Non potest homo interdum præ nimio, quo angitur, affectu se abstinere a sermone cum mutis, dum de anxietate sua conqueritur. Aut.n.aduersæ fortunæ casus enumerat, aut secum ipse recenset quænam omiserit, aut obeunda sint, ut uoti compos efficiatur. Sermone animus gaudet, clarescit ratio, Tedium abigitur, spiritus recreatur, mens sibi refocillata constat, & quæ sua sunt, recto cursu prosequitur. Quãto magis tecum homo eniti debet, ut colloquatur, qui non elinguis, aut mutus, sed eloquentissimus Deus es? Qui scriptis, prophetis, operibus, quæ tuã enarrent gloriam, nobis quotidie loqueris? Atq; ideo dulcia, omnique suauitate suauiora facta esse eloquia tua dicimus, & constituta supra mel, & fauum. Hac ratione ad te formata uerba dirigimus, quum ta

men prius quales noſtri fuerint mentis conce-
ptus, agnoueris. Verba, quibus animus explica
tur, & tuæ interdum ita demulcentur aures, ut
pro factis nobis reputata ſint, & a te (licet im-
merito) exaudiamur. Hac ratione audemus in
conſpectu tuo compoſitos proferre ſermones, &
animati coram ſolio maieſtatis tuæ prodimus:
Nam uſq; adeo pius es, & miſericors Deus, ut &
filium tuum te pro nobis indeſinenter orare uo
lueris: Et nos (ni fallor) tua ineffabili pietate,
ut oremus, orare quodammodo uidearis. Hinc
plane fit, ut congregatio tua, quam inſtituiſti, &
tuis inſignibus exornaſti, ſui ipſius confiſa iu-
ges preces effundat, pientiſſimaq; uerba pronun
ciet, quibus opem tuam imploret. Verba mea
(inquit) auribus percipe Domine, quæ nullo
ſunt prorſus ornata fuco, aut Lenocinio præpa-
rata. Verba inculta, & auribus tuis indigna, ſed
tamen puro corde prolata: Verba, quibus ſi de-
ſunt facta, animus deeſſe non poteſt. Quæ ſane
mea eſſe teſtificor, quoniam ieiuna, manca, inſul
ſa quum ſint, tuæ ſapientiæ, & gratiæ ſupplemē
to indigent, ut coram tua amplitudine merito
proferātur. Eoq; audētius mea ad te facio uerba,
quod ore ad os quandoq; maiores noſtros non
dedignatus es alloqui. Quod etiam unigenitus

tuus quoties ad orationem accesserit, non corde solo, sed labiis id executus est, dum a se calicem, quem bibiturus erat (si fieri potuisset) auferri precatus est: Et suum tibi in cruce spiritum commendauit. Ipse quoq; filius, tuum est admirabile uerbum. Quo uelut ex ore mentis tuæ fecundissime prodiens tuam exprimit potestatem, ita se tibi gloria, & honore parem ostendit. Verba mea (inquit) ecclesia) auribus tuis percipe Domine, ut quandoq; ipsa eadem digna efficiatur audiendi uoces tuas. Quibus (ut solebat) se sponsam, amicam, & columbam filii tui, formosam, atq; dilectam abs te, & ab eo pariter appellari persentiat: Atq; ideo hilaris, & iucũda, omni argento, auroq;, & gemmis ornatior coram te posita ingentes tibi gratias agere uideatur.

AVRIBVS Tuis, te rogat Domine, ut sua uerba percipias, quoniam nullis aliorum precibus uti statuerit, ut imploratam gratiam consequatur: Animosior fortasse facta, quam deceat, sed spe, & confidentia bonitatis tuæ suffulcta. Aures uero tuæ mitissime Deus sunt iustitia, & pietas. Nanq; iniusta, & impia audire nõ potes. Neq; una tantum iustitiæ aure indigemus, ut orationes nostras, & inculta uerba percipias, quod sane nostris operibus indigni sumus, ut audia-

mur a te. Sed misericordiæ tuæ facti participes sperare audemus, & petere, quæ alioqui iuste no bis concedi non possent. Quare altera ex tuis ma gis grata nobis est auris, quæ facilius demulce tur, & patet, ut peccatorum uoces admittat. Dex tramq; propterea illam appellare poterimus, qua quidem melius, atq; facilius nostra uota se cũdes. Grata uero auditus attentio optimam in telligentiam præparat, & orantem sæpius uoti compotem facit.

QVVM Illius itaq; uerba auscultaueris Domine, ut clamorem suum intelligas, te orat ecclesia. Sperat.n. immo certa est, si petitionem eius bene perceperis, non tantum uocis eius cla morem, sed etiam cordis meditationẽ intelliges. Clamat ad te, ut penetralia eius, & animi uolun tatem respicias. Clamat, non ut audiatur solum, sed etiam intelligatur, & postquam audita, atq; intellecta fuerit, exaudiatur a te.

CLAMOR iste, bone Deus, magnaq; spon sæ filii tui uociferatio undenam prodiit? Est ne insana, aut insolens facta, quod tam temere co ram te, & pientissimo sponso strideat, exclamet? Es ne tu Domine usq; adeo surdis auribus? aut ita procul distas ab ea, ut elatiórem longe quam deceat, uocem emittat? Nonne tua ubiq; uis ui

get? urget pręſentia? conſpectus adeſt? Nonne Cęlũ,terram,maria,& Elemẽta omnia occupas? Tota inſanire non poteſt,quoniam eam elegiſti, & mira animi pulchritudine decoraſti.Quæ cuꝫ inſania,& inſolentia ſe eſſe non patitur.

EXCLAMAT Ergo,quoniam uehemẽter tibi afficitur,& exaudiri peroptat. Exclamat,ꝙ in maximis iactationibus conſtituta, quo ſummopere indiget,auxilium tuum implorat.Quando mandata tua deſpiciuntur, pietas non obſeruatur,iuſtitia opprimitur,rectus uiuẽdi modus aufertur,commune Reip.bonum omittitur:ſeditionibus,odiis,ſimultatibus,& atrociſſimis bellorum turbinibus cõplentur omnia: Tuiqꝫ ideo nominis hoſtibus manus dantur,ut illam cõturbent,agitent, & niſi tuo numine adiuta fuerit; prorſus inuertant. Hęc ingentis clamoris ratio, hæc implorationis uehementis cauſa. Qua quũ maxime ſe affligat eccleſia, ne pereat,ad te confugit,& intentiſſima uoce precatur:ut uerba ſua quomodocunqꝫ prolata auribus tuis percipias Domine, & percipiendo intelligas clamorem ſuum, qui ab intima pectoris meditatione prodierit.

NON Dixit percipe, & intellige,ſed percipe intellige clamorem meum. Quoniam auriuꝫ

tuarum perceptio ab intelligētia tua non diſcrepat, immo unum, & idem ſunt. Atq; ideo dum te precatur, ut uerba ſua percipias, idem exprimere uiſa eſt. ac ſi dicat, me, meumq; cogitatum, & clamorem intellige. Et quoniam tua etiam intelligentia, quando iuſtæ ſunt peccatorum preces, pro tuæ ſacratiſſimæ uoluntatis ſentētia haberi poteſt, hinc factum eſt, ut poſt illam, tuam etiam intētionem, & almæ uoluntatis decretum eccleſia implorare non differat. inquiens

INTENDE VOCI ORATIONIS MEAE REX MEVS, ET DEVS MEVS.

SIQVIS Sane a Principe quicquam duxerit impetrandum, primum roget illum, ut adhibeat aures, opus eſt, deinde, ut petita intelligat, Demum ſi hæc iuſta fuerint, annuat. Vno, & eodem contextu tibi tria hęc nurus tua petere uiſa eſt, ut quoniam iuſtus es, & omnia momento libras, uerborum apparatu te non indigere monſtraret. Ac ſi dixiſſet. non in oratione mea attentum te faciam Domine, neq; ut minutim quæcunq; dixero, intelligas, obſecrabo, ſed ut ſtatim, quum me audieris, immo antequam mea proferam uerba, te oro, & obſecro, ut exaudias me, & intendas uoci orationis meæ.

Atq; ita intendas,ut quod cupio,tu quoq; uelis, & ſtatuas, Vtriuſq; noſtrum ſit unum, & idem uotum,una, & incommutata uoluntas. Ad tui enim obſequium nata ſum,tibi parendum eſt.a te meæ pulchritudinis ſperanda eſt conſeruatio Rex Meus,& Deus meus.

NANQVE Licet me ſponſam filii tui eſſe uolueris,Te tamen una cum ipſo Regē meum, & Dominum appellare conſtitui: Quoniam es. Neq; ſolum te Dominum uoco,ſed etiam Deum optimum maximum.Qui regas omnia,imperes uniuerſis,tuo iure,quod ſuum eſt, unicuiq; diſtribuas.Dum ſane tua adminiſtratione,& pro uidentia maxime indigeo, Te ſocerum meum, aut filium tuum ſponſum appellare non audeo, præſertim, quod mei plurimum niteris amiſerim; ſuſceptæq; a te dignitatis, & authoritatis fere mihi ablatum ſit munus: Quod delinquentium ignauia,& inſolentia impiorum,uera tibi, & inculta quidem,facta ſum ſerua, nullo ferme tecum affinitatis, aut beneuolentiæ nexu coniuncta.Intende pater, quoniam infeſtor undiq; ab hoſtibus, qui me quotidie perturbant,& lacerant.Qui me affligunt,& fere uſq; ad internicionem deducunt.Intende oculos,& mentē tuam, intende manus, & dexteram potentiæ tuæ, ut

uirtutem, & mirabilia faciat in terra Aegipti. Quæ sane hostilis est, & uirulenta, ac omni amaritudine amarior. Ita. n. liberata quum fuero, si mihi intenderis, in terram promissionis deueniam. Quæ plane sancta est, suauis, & omni iucunditate iucundior. Duritiem, & asperitatem sonat Aegyptus. Vbi nulla quidem animi hæreditas, nulla libertas, nulla mansuetudo, aut requies inuenitur. Intende Pater optime, succurre, & subueni, ut si me in dilectam, & formosam habueris, nunc quoq; me ad decorem pristinum redire uelis, & diligas. Quando decolorauit me Tuus sol, quoniam cum alienigenis commisceri coacta sum, & puritatis meæ Candorem, quo splendescebam, amittere. Intende, & spiritum tuum demitte, ut recreer, & renouetur in me facies animæ meæ. Intende, rectoq; cursu propera, ac magna uirtute calamitati meæ succurre. Quoniam supplex, & ex intimis cordis penetralibus ad te preces meas effundo. Quas præ nimio pietatis ardore, unde incipiam nescio, & si tumultuarie incepero, non uideo quo tendam, aut quibus uerbis sermoni meo inculto, inconcinnisq; uocibus finem imponam. Vereor propterea optime Pater, ne quum his prȩludiis me ad orandam maiestatem tuam accingo, deficiam, soloq;

exordio contenta me tuæ prorsus sapientiæ, & pietati committam. Oraui etenim sępius te, & ad orationis calcem perueni. Nunc uero id agere mihi meus non suppetit animus, aut uires sufficiunt, quod noctis quadam caligine obtenebrari uidear: Et inimicorum tuorum (quos in sinu meo, & complexu inuita detineo) impietate conspergar. Oraui, oroq;, & in futurum orabo, ut quantum in me erit, paucis comitata noctis huius tenebras (quas te odisse scio) procul abiiciam. Speroq; matutinis tam iustitiæ, quam pietatis tuæ temporibus exaudies uocem meam. Atq; idipsum præ nimia lętitia repeto.

ORABO AD TE DOMINE, ET MANE EXAVDIES VOCEM MEAM.

NON Enim tuus Sol nubibus lętari solet, aut tenebrosis illabitur oculis. Lux tua animi puritatem desiderat, qua, quum affectus fuerit splendere maxime ualeat: Et demum inter proxima tuæ Maiestati, atq; felicia numina collocari. Orabo ergo mane, & mane exaudies me. Si uero non mane orauero, nõ utiq; exaudies. Quãuis. n. semel e matris utero exierim, fonteq; purissimo abluta, e defedato prius sim orta conceptu: Quum tamen ex meis pleriq; omnes in perniciosam denuo, & frequẽtem labem inciderint,

amissam lucem recuperent, & tanquam stellæ de profundo noctis oriantur denuo, opus est, ful goris tui prçstantissimi radiis illustratæ.

ORARE Potuit, & proculdubio antequã filii tui, seruatorisq; nostri lumen spectaretur, orauit ecclesia. Sed nisi, postquam uti maximus, & optatissimus Sol, ubi delituisset, apparuit, ex audita non fuit. Orauit te ipse idẽ assidue filius, ut institutum ab æterno legationis munus sibi demandaretur: suæq; sanctissimæ, quam elege- rat, ciuitati lucem pariter, & salutẽ afferret. Non erat ullum ei noctis impedimentum, quod tua, & ipsius est una, & eadem Lux, quæ totum uni- uersum illuminat. Sed tamen post diuturnas mundi huius tenebras matutino tẽpore factus est uoti compos a Patre. Atq; ideo scriptum au- spicatissime legitur. Surge, & illuminare Hieru salem, quia uenit lumen tuum, & gloria Domini orta est in te. Quando ille ipse, & tu pariter exau diri promeruisti. Eo tempore dixisse poteras o felicissimum mane. & uere aureus solis ortus, quo tam salutaris, & gloriosus mihi dies illuxit. Felix oratio, quæ te tantum ex olympo solem de duxit. Beatissimæ preces, quæ post longam ser- uitutis caliginem me summo libertatis splendo re donarunt. Faustissimus, alboq; lapillo signan

dus dies, qui me Regiam ciuitatem instituit, & ueluti dilectissimam sponsam, Aeterni Patris filio perpetuo connubio iunxit. Per imam noctẽ oraui, & mane exaudita sum. Antequam exaudirer, sperabam omnino tanquam aurora quædam mane una cum fulgentissimo sole consurgere. Quum uero, quod diutius efflagitassem, denique obtinuerim, moxque mihi per tempus lumen defecerit, stellarum instar, quæ interdum deliquium patiuntur, mane denuo tibi assistam Domine, ut mane me hilarem, & clarescẽtẽ efficias.

QVOD Quum item hac tempestate contigerit, bone Deus, neque unquam magis tua hæc luna defecerit, ob innumeras agitatorum hominum sordes, ad te suum splendidissimum solem conuersa in hunc modum alloquitur.

MANE ASTABO TIBI, ET VIDEBO. QVONIAM NON DEVS VOLENS INIQVITATEM TV ES.

ASSISTAM Igitur, atque ita pręparabo me, ut pro tua pietate meis annuas uotis. Quod quidem est mane tibi assistere. Nam qui imparatus ad orationem accesserit, tibi in tenebris herere dicitur, immo uerius non herere, aut assistere, sed distare procul, neque is unquam uoti compos efficitur. Paratus est, qui uiam Domini, in

qua ambulet, præparauerit, & rectas iustitiæ se-
mitas faciet. Imparatus uero, qui iniquitates ob
seruauerit, & ueritatis, atq; modestiæ pondus su
stinere non poterit. Astabo igitur mane tibi, &
uidebo. ipsa eadem inquit ecclesia, ac si dicat, nisi
eo tempore tibi astitero, utiq; non uidebo gloriā
tuam, neq; petitio mea grata erit in conspectu
tuo. Clausi mihi erunt oculi mei, ac uere cecu-
tiens obuertam illos, & expectabo unde matuti-
num mihi lumen appareat, quo tuæ serenitatis
uultum prospiciam. Tunc sane ex aperto cogno
scam te uerum Deum esse, atq; intelligam nulla
impietate quāuis minima inflecti posse, sed puri
tatem cordis, atq; animi sinceritatem expetere,
ut gratiam tuam infundas, tibiq; fidelium cętus
pares, atq; concilies. Quo. n. pacto fieri potest, si
iustus, & pius es, ut impietatem, & iniustitiam
diligas? si hominibus bonum procuras, ut malū
uelis? Et qui dolose congregationi tuæ officiunt,
ut eos protegas, atque defendas? Duæ nanque
(nescio qua sorte) inuentæ sunt ciuitates. Qua
rum Dei altera Hierosolima, quæ pacis inspe-
ctio interpretatur, altera Babilon, & cacodemo-
nis dicta est. Quam ob assiduam eius inquietu-
dinem, & prauitatem odisti, quod neq; tu illam
feceris, sed a semetipsa (te ferme inuito) ad mi-

feriarum ima deciderit. Ego uero ciuitas tua tecum mane ueluti ftella confurgens, Quam elegifti, & deftinafti ad gloriæ tuæ hæreditatem, fpero exaudies me: & quemadmodum filii tui coniugio, ita Cęleftis quoq; patriæ fructu donabis. Quo felices illæ nuptiæ perpetuis temporibus celebrentur. Altera uero eft, quæ fub iniquitatis Principe fuum malignum, & deteftãdum coaluit fpiritum. Quæ item coram te fanctum, quod dedifti illi, labefactare, & a uoluntate tua auertere non erubuit. Quæ feliciffima feruatoris fponfalia detrectauit, Quæ faftus, furoris, cędis, rapinæ, mendacii partes fecuta eft: Et tibi ueluti nunquam affiftere uoluit, ita neq; gloriam maieftatis tuæ profpiciet: Semperq; ad uefperas animo, & oratione cõtendet. Non. n. pudet Virum impium, & iniuftum fua petulantia confifum orare, & petere, quæ iufto Dei iudicio illi concedi non poffunt. Mala, & execrabilis confuetudo ita hominum ingenia obtundit, uelat, obnubilat, ut neq; feipfos, neq; alia in tuo beatiffimo lumine, fed in propriis tenebris intueantur. Quam obrem quantouis fplendore natiuo refulgeant, nunquam ad mane tuum confurgunt, uerum in uefpertinis luminibus negociantur.

DVPLICI Hac rerum contemplatione fex

Dierum opera in mundi fabrica diſtinguuntur. Quorum ueſperę, & mane coniuncta ſingilatim circulum complent, tuæ ſapientiæ, & bonitati gratiſſimum. Quo etiam fit, ut (quum ueſpera non ſolum rei cognitionem in proprio genere, uerumetiam ſequentis diei initium ſonet, quo res creabilis in uerbo perſpici dicitur) in hunc modum dies ſeptimus, qui ſane ſabbati, & quietis eſt, ueſperas non habere dicatur.

QVICVNQVE Igitur ad te conſurgunt, te uident, tuo ſempiterno lumine gaudeant. In quo ſeipſos, & rerum omnium opificium ſpectant, te laudant, & tibi gratias agunt, ſuam omnem in te quietem, & tranquillitatem conſtituunt.

QVARE Quum huiuſcemodi omnia tibi tua eccleſia memoret, aliorum ſibi aduerſantiuȝ perfidiam, inquietudinem, iacturam reticere nõ poteſt inquiens.

NEQVE HABITABIT IVXTA TE MALIGNVS, NEQVE PERMANEBVNT INIVSTI ANTE OCVLOS TVOS.

SI ENIM Iniquitatem non odiſſe nõ potes, malignum hominẽ, qui & iniquus eſt, quomodo apud te habitare permittes? Tua ſane

summe Pater habitatio est florida, lęta, suauis. Apud te purum, & immaculatum animarum consortium, frequentes Angelorum cętus, Beatorum spirituum agmina, Tot speciosissima, & candidissima lumina in tuum conuersa solem. Quæ nihil profecto malignæ noctis, aut tenebricosi silentii prorsus admittunt. Malignorum autem habitatio deserta est, arida, & obscura. Vbi fletus, & stridor dentium. Vbi angoris, & incendii finis esse non potest. Noluerunt siquidem benedictionem, & procul remota est ab eis. Voluerunt maledictionem, & adiecta est illis.

DE INIVSTIS Vero quid dicam? Qui ob id, quod abusi sunt authoritate illis cõcessa, per obliqua, & inuia incedentes declinauerunt a semita mandatorum tuorum. Quid inquam mihi dicendum est? Habitabunt ne iuxta te? In tuum ne illos suscipies habitaculum? Quod quidem malcolentiæ nihil, sed suauissimum bonarum actionum spirat odorem. Suscipies ne, an reiicies potius? Si reiicies, illuc prius aduentasse dicẽtur. At quomodo per iniustitiam facti sunt Regno tuo immaculato propinqui? Non reiicies ergo iniustos, aut propelles a te gloriosissime Pater, sed ante oculos tuos permanere nõ poterunt. Eminus certe, atq; in immensum tua

prospiciunt lumina. Verum tanta est iniustitiæ uis, & abhominabile scelus, ut eiusmodi labe infectos homines intueri non possis. Atq; ideo coram te concident, & non subsistent eorũ iudicia. Vires, gesta, imperia, tetræq; tyrannides nõ permanebunt, sed corruent in profundum. Neque sane illos in sinu meo complectar, nisi forte per fraudem, & simulatam fidem sese mihi in gremium introcluserint. Quos demũ detectos procul abiiciam, & tuis sacrosanctis uirtutum, & donorum monilibus ornata gaudebo corã te Deo meo, Patre, & Domino uniuersorum. Abiiciam plane procul iniustos, quia amore ardeo erga te. Et tu uersa uice me diligis, atq; unicam tuam appellas. Diligis me, & inimicos meos odio habes, qui me, & nomen tuum sanctissimum persecuti sunt gratis.

ODISTI OMNES, QVI OPERANTVR INIQVITATEM PERDES OMNES, QVI LOQVENTVR MENDACIVM.

ODISTI, Quoniam perperam egerunt, antequã filius tuus demitteretur ab alto. Odisti, quoniam post aduentum eius in suis iniquitatibus durissime perseuerarunt. Vbi neq; timor ullus potestatis tuæ, neq; pœnarum tremor inuen

tus est. Sed petulantia, libido, ambitus, impietas, & insensissimum tuæ Diuinitati mendaciũ. Odisti eos, & conturbasti, odisti, & regno tuo, tua gratia, tua felicitate priuasti. Immo seipsos odio uisi sunt habuisse coaliti, atq; coacti in desideriis suis: Non diligentes sanctum suum, non curantes spiritum ueritatis. Qui (quotiescunq; uoluissent) locutus esset in illis. Neq; solum locutus, sed mirabilia operatus, ut de ciuitate perdita ad sacrosanctum hominum conuentum deducti suas infirmitates cum immortalitate mutassent. Neq; duæ profecto essent ciuitates, quarum altera Demoni, & perditissimo omnium spiritui deseruiret: Sed una tantum ciuitas, una cõgregatio, unus conuentus. Qui longo bonarum mentium ordine tibi summo, uero, optimo omnium Principi obsequeretur. Velut.n. unitate gaudes Domine, ita multitudinem spernis, Quę simplici unitatis uinculo necti non potest. Quo fit, ut Beatissima trium Hypostasum tibi sit unitas, & simplicissima atq; indiuisa perfectio. Non potest duabus in Ciuitatibus, ubi incertus est ordo, communis pax, & rectus uiuendi modus institui. Cum una, & eadẽ ueritate uarii, & cões hominum cõsensus nequeunt inueniri. Veritas omnis pura est, atq; sincera, quæ quidem alteri

ueritati repugnare non potest, neque ullo quãtulo cunque mendacio cõmisceri. Ipse tu ueritas es, & ueritatum omnium fons, atque principium. Filius tuus est ueritas, immo primum ueritatis uerbũ, per quod facta sunt sæcula, & cui ueritates aliæ subministrant, Veritas est amor ille tuus immẽsus ex tua fecũdissima, & filii ueritate profectus. Qui certe in odium, & furorem aduersus mendacium commutatur. Odio habes, & merito quidem iniustum, quod tuam in externis actibus inuiolabilem iustitiam administras. Sed eũ qui mendacium profitetur, maxime odisse debes, quoniam intestinis tuis, & peculiaribus ornamentis opponitur. Iniustus quoque licet opere, & sermone sit mendax, & secus, quam dictet ratio exequatur, non tamen omnem prorsus reiicit ueritatem. Ex multis sane, & simplicibus, & compositis mentis actionibus, quæ ueritatem attingunt, adiectis falsis falsitatem, & errorem enunciat. At qui omnibus modis est mendax omni prorsus ueritatis lumine caret, & in profundissima tenebrarum nocte uersatur.

ODISTI Igitur recta ratione mendaces, neque id solum, uerumetiam perdidisti. Immo se ipsos turpiter perdiderunt, eo quod non custodiuerint se ab inquinamentis animarum suarũ.

Perdidisti, & in futurum perdes loquentes, & sentientes mendacium. Non.n.mendax ille solum est, qui aliud corde sentit, & aliud uoce pronunciat: sed etiam qui tacet, dum male sentit de fide, de moribus, de sui ipsius, & alterius uita. Is nanque est ueritati contrarius, qui dum hac in falsitate perseuerauerit, perdendus omnino est, atque extra egregię, & perspicuę ciuitatis terminos statuendus. In qua scriptum est habitare illos solũmodo, qui ueritatẽ in cordibus suis locuti sunt. Qui non egerunt dolum in lingua sua. Detestandi profecto utrique, At minus hi, quoniã sibi ipsis tantummodo nocere queunt: Illi uero & sibi, & aliis. Non enim quis mendax est ore, nisi prius mendacium in corde formauerit, credat illud, aut non credat.

EXCLVDETVR Etiam ab hac tua sanctissima ciuitate uir sanguinolentus & dolosus. Atque ideo ab ecclesia subditur.

VIRVM SANGVINVM, ET DOLOSVM ABHOMINABITVR DOMINVS.

QVOD Qui in Sanguine suas uersant manus, atroces sunt, & impii, nulla religione, nulla humanitate prędití. Sed ferarum more, effigie, animo, natura abusi sunt sua. Quos quidem non

modo perditissimos uoluit Dominus: Verum etiam abhominabitur illos, & nomina eorum. Quantum.n.sit Deo optimo infensum, per uim eius tam celebre, tantisq; artibus, & ingeniis con structum opus dissolui, nemo est, qui merito ambigat. Sęuities, quæ humanum genus nõ mu tat solum, sed etiã inuertit, summa profecto est, & quæ superbam Babiloniam a Cęlesti cõsortio procul abducit. Eiusmodi enim uitæ homines, qui in sanguine suas assidue uolutant manus, fa cile in se omnia uitiorum genera cõplectuntur. Maligni siquidem sunt, iniusti, mendaces, & lu porum omnium rapacissimi. Quibus certe (ut uidere est) omne scelus frontem perfricuit. Qua ratione sponsa filii tui dilecta, quum se nouerit ab huiusmodi perditionis cõuentu exemptam, in hunc modum tecum dum loquitur, summo pere gloriatur.

EGO AVTEM IN MVLTITV DINE MISERICORDIAE TVAE INTROIBO IN DOMVM TVAM: ADORABO AD TEMPLVM SAN CTVM TVVM IN TIMORE TVO.

SI LICET Gloriari, maxime glorior (non enim aut odisti me Domine, aut pdere uoluisti)

ſalua per te facta ſum. Protexiſti me a malignantium conuentu, & longo interuallo ab iniquorum conſortio diremiſti. Sine tuo numine reprobata eram, & ex meis quibuſq; actionibus ad tantam ſplendoris tui gloriam eleuari non poteram. Verumtamen miſericordiæ tuæ beneficio immortali Donata ad Beatiſſimas atrii tui ſedes deſtinata ſum, atq; infimis mundi huius anfractibus liberata. Si glorior itaq; non in meipſa, ſed in tua miſericordia glorior, qua ſanctiſſimã Domum tuam ingrediar, & me cęleſti familiæ tuæ adſcribes. Tua hæc eſt gloria optime Pater, non mea, quod imbecilla ſum, & infima, quod in peccatis concepta, tuæq; ampliſſimæ liberalitati id muneris eſt merito tribuẽdum. Domum tuam glorioſam, ac præ omni laude digniſſimã qua li me credis animo ingreſſuram? Qua lætitia? Quo iubilo? Qua exultatione ſentiam oſcula ſponſi mei amantiſſimi genis meis infigi? Qua ſuauitate, & ſpirantiſſima fragrantia Diuinum eius os meo indigno, ſed dilecto ori iunctum experiar? Quo ipſe uultu? quibus congreſſibus me in Thalamum ſuum ſuſcipiet? Quo me honeſtabit conuiuio? Quibus ueſcemur epulis? Quo cęlitum concentu, atq; tripudio tam fęlices, atque pręſtantes nuptiæ celebrabuntur? Geſtit fere

nunc in immensum animus meus, dum hęc ipsa commemoro. Quæ me longo post temporis spacio prestolantur, inde quæso considera mi pater, & Domine (quod iam optime nosti) lętabor ne, aut potius gestiam, quum me Domum tuã sanctam recepero. Quando uno, & eodem actu te Deum optimum, Sanctissima trinitatis lumina: Angelorum choros, Cęlitum cateruas, totum deniq; ac triforme uniuersum potero contueri.

TVNC Etiam adorabo te Domine ad templum sanctum tuum in timore tuo. Adorabo, quoniam Deus es, non ubicunq; (in Domo. n. tua, ut scribitur, mansiones sunt multæ) sed iuxta altare tuum in tabernaculo tuo. Vbi est locus, qui sancta sanctorum uocatur, ubi alata sedent cherubin. Quorum alæ faciem tuam obuelant. Quoniam nequimus per eorum naturam in tuę diuinitatis perspicuam notitiam deuenire. Licet enim hi sacratissimi spiritus inter res creatas splendididissimæ intelligentiæ priuilegium habeant, non possunt tamen suis quantumuis pernicioribus alis ad contemplationem tui altissimam euolare. Siquis ergo eo cursu uellet tantæ felicitatis metam attingere, palam est eum, nisi ad obuelatam faciem tuam, peruenire nõ posse. Atq; ideo non nostro, aut Angelorum uolatu eo

usq; pertingimus,sed tuo opus est numine,aura, & afflatu.Quo & primam Domus tuæ partem, ubi est assidua temporis uicissitudo:Et secundã, quæ septem sydcribus, ęque ac lampadibus exornatum candelabrum,cęlum habet: Et postremam deniq;,ubi tuum est propitiatorium,ascendamus.

TABERNACVLVM Tuum in terris, quod in circuitu adorarẽt populi,statuit Moses. Vbi arca fęderis,& inuisibile sanctuariũ aderat immensam tuæ Maiestatis amplitudinem pręfigurans.Tabernaculum istud sancta tua se ingressuram sperat ecclesia,ubi adoret te,sempiterna q; beatitudine perfruatur.Aliud enim est adorare te,& adorare teipsum ad Templum sanctũ tuum.Adoramus te dum hoc in sæculo miserabilem uiuimus uitam.Adoramus,dum in peccatis sumus,te Deum optimum prędicamus, a te ueniam petimus:Sed extra templum tuum existimus. Dum sane gratiæ tuæ beneficio priuati sumus, Dum nos sancti spiritus uascula nõ esse pernoscis: Tunc uere neq; habitacula domini dici meremur, neque in templo tuo sanctissimo habitamus.

SIQVIS Ergo uelit perfecte tuum colere numẽ,Te in ornatissimo,& pulcherrimo animę

suæ templo requirat. Se tibi templum efficiat, ut aliud in semetipso, & admirabilius templum in spiciat. Vbi adoret te, summoq; intelligentiæ, & uenerationis splendore affectus in tui amorem exardeat, ac in perspicuam maiestatis tuæ notitiam rapiatur. Tunc enim iuxta aram immensę pietatis tuæ, & gloriæ constitutus te in timore tuo colet, & adorabit. Non ob id, quod de tua bo nitate diffidet, sed quia teipum ueneratione quã maxima, prosequetur.

INDE Quoq; si quis recte adorationis munus exercere uoluerit, tuam timeat potestatem, uereatur recedere ob obseruatione mandatorum tuorum. Se noscat impurum esse, & innumeris erumnarum sordibus inquinatum. Neq; tamen ita uelim diffidat, ut in Dei iram incautus incidat, quam in diffidẽtię filios influxam legimus. Verum opposita ratione confidat, speret, amet, colat, ut ex templo huius sęculi manufacto ad perpetuum, & admirabile Trinitatis templum tuum deueniat. Quo fit, ut sponsa filii tui, de qua noster cęptus est sermo, quum se eius dilectam agnouerit, antequam eiusmodi tam felici successu potita sit, quinimmo in maximis perturbationibus posita ad te uoces suas in hunc modum emittat.

V

DOMINE DEDVC ME IN IVSTI-
TIAM TVAM PROPTER INIMI-
COS MEOS: DIRIGE IN CONSPE
CTV TVO VIAM MEAM.

SI ENIM (ut mihi per ſanctos patres in notuit) digna effecta ſum, ut tecum in tuo habitem thalamo. Quum tamen nondum tempus tantæ felicitatis aduenerit, te precor Domine, ut in iuſtitia mea non modo me perſeuerare ſinas, ſed etiam efficaciter uelis, & ſtatuas. Sunt enim undiq; mihi, quibus premor, anguſtiæ. Eſt malus ille Demon ſathan Babiloniæ caput, & Princeps, qui meis quotidie greſſibus implicatur. Qui cõgregationis tuæ filios irretit, & illaqueat. Qui meis ornamentis, & bonorum operum odoribus perperam emulatur. Qui a recto iuſtitiæ calle totis uiribus non ipſe ſolus, ſed una cum tota Demonum acie me diuertere ſtudet, in me aſſidue machinatur, ſeditiones parat, & nutrit, ſenſuum blandimenta proponit: Honori meo, & gratiæ inuidet, & me perdere ſatagit, ut tota mortalium una ſit ciuitas: Quę illius miſerabili, ac funeſtiſſimo adminiſtretur imperio. Hi ſunt inimici mei: propter quos te rogo Domine, ut deducas me in iuſtitiam tuam: inimici enim tui ſunt, qui libidinibus exarſerunt ſuis: non cru-

bescentes propriam cuiusq; speciem immensæ tuæ pulchritudini prçposuisse, Hi sunt, qui me infestant assidue, & mille artibus stimulant, ut similis illis fiam, & a peccatis detinear in sempiternum. Hi sunt, qui mihi mundi huius opes, honores, uoluptates gregatim assidue iactant, & concinunt: ut meas (sirenarum more) fallaciter demulceant aures. Verumtamen maximę inimicitiæ signa eorum perhibent oculi. Quibus me torue aspiciunt, dum meam perditionē procurāt, Quum uideant me in suas nequaquā partes posse pertrahere.

ATQVE Ideo enixius, quo fieri queat te oro, & obsecro, quoad hisce in agitationibus marsero, me regas, & dirigas uiam meam. Quæ alioquin intorta est, & obliqua nimis in conspectu oculorum tuorum, qui sunt tuæ sanctissimæ uoluntati conformes. Via mea in hunc modum sapientiæ tuæ filo directa non mea erit, sed tua. Et quæ secus delitescere consueuit, mihi tuo patescet lumine. Quo & ipsa cum adolescentulis tuis longo ordine ad te ualeam peruenire. Et tu, sponsusq; meus pulcherrimus ante ascensum meum mihi mel gratiæ suæ, & pietatis rorem assidue influat; eo quod certissima ratione cognosco.

V

QVONIAM NON EST IN ORE EORVM VERITAS. COR EORVM VANVM EST. SEPVLCHRVM PATENS GVTTVR EORVM, LINGVIS SVIS DOLOSE AGEBANT.

LICET.n.innumeris blandimētis afficiar, nosco tamen, quoniam mendaces sunt: Et ab eorum corde mendacissimo quas insinuant, proueniunt actiones. Lux mea nō capitur nugis, Verborum Lenocinio ueritas non obfuscatur. Eorū guttur, & pectus impietatum omnium receptaculum est, atq; sepulchrum. Quo scelus omne recondant, atq; ita sepeliant, ut exhaustum nullo unquam tempore uideatur: licet assidue malorū omnium, & iniquitatum flammas euomet, & eructet. Os.n.a gutture, guttur a corde, cor ab animi malignitate, & uirulentia amarescit, ac quoscunq; uoluerit, inficit. Non enim ea est Demonis, malignorum spirituum, & iniquorum hominum amaritudo, aut pestis potius, quę suū dumtaxat, ubi exorta est, occupet locum: Sed foras exit, ampliaturq; nullis pręscripta finibus. Neq; ferme tantum cuipiam dulcedinis, aut nitoris comparatum est, ut nequeat (nisi illum adiuueris) eorum tabo, & contagione cōmaculari. Mille etenim sunt iniquorum artes, & studia so

lertiſſima, quibus die, nocteq; in probas, & conſtantes animas inuehantur • Quumq; ſenſuum illecebris eas irretire non poſſint, uanitatis aura, & auiditate glorię capere ſtudent, ut modus nullus relinquatur intactus, quo inclinari queant, & perpetuæ perditioni ſuccumbant•

QVAMOBREM Tu omnium paſtor, & rector ſanus, & oculatiſſimus iudex inquit nurus hæc tua.

IVDICA ILLOS DEVS: DECIDANT A COGITATIONIBVS SVIS SECVNDVM MVLTITVDINEM IMPIETATVM EORVM • EXPELLE EOS, QVONIAM IRRITAVERVNT TE DOMINE.

IVDICA Illos, aut potius deſtrue, quod •n• emendari noluerint, caſtigatione non egent amplius, ſed inflictione, atq; inexorabili pœna. Iudica, & perde, quoniam perdendi omnino ſunt, qui iniuſte alios perdere uoluerunt. Iudicabis iudicio tuo ſanctiſſimo• & ultione iuſtitię condemnabis. Quando a prauis cogitationibus, & machinamentis ſe decidiſſe conſpicient ob innumeras eorum impietates. Cogitabant.n.me laqueis ſuis ad turpia, & inhoneſta pertrahere. Machinabantur mihi, & frequentiſſimas parabant in-

ſidias. Arbitrabantur mundi huius uoluptates eſſe perpetuas. Tuam deniq; miſericordiam conſequi non dubitabant, nimium ſperantes in te. Iudica ergo illos, & expelle a conſpectu tuo, inq; malignantium conuentu conſtitue, ubi ſe collocarunt. Reiice, quoniam irritauerunt te, & defecerunt tibi pariter inutiles facti. Nomen tuum ſanctiſſimum non agnouerunt. Te Dominum fortem, & potentiſſimum obliti uſq; in ſupremum uitæ Diē, qui de omnibus iudicat, in ſuis erratorꝝ inuolucris pmanſerūt. At uice uerſa qui tibi obſecuti ſunt Domine, oppoſito ſe habere modo neceſſe eſt. Quo fit, ut

LAETENTVR OMNES, QVI SPERANT IN TE, IN AETERNVM EXVLTABVNT, ET HABITABIS IN EIS.

VERA Enim, non ſimulata lætitia gaudebunt ſe in tui conſortium annumeratos fuiſſe. Lætabuntur, quos etiam lætari maxime cupio. Quoniam & ipſa Lætor de manibus inimicorū erepta. Lætabor, quod tua ſim, tecumq; diutiſſime fuerim. Neq; ſolum lætabuntur illi, ſed ſperabunt in te, ac exultabunt in ſempiternum. Longe ſane, quam lętitia, eſt exultatio maior. Et ualde iucundius, atq; felicius eſt ad æterna gau

dia prouehi, quam exultare. Neq; exultatio hæc sempiterna, grata tibi proculdubio uideretur, nisi in me, filiisq; tuis pietate tua, & misericordia inhabitares. O felix itaque, & faustissima dies, qua tanta lætitia afficiemur, qua promerebimur diuinitatis tuę habitaculum fieri. Si felix es Domine, quum habitabis in nobis, nonne felices erimus tecum, atq; dicemur? Si Deus es? nonne & nos tunc appellabimur Dii? Neq; solum, qui ad Cęlestia regna prouecti sunt tales eẽ dicentur, sed etiam reliqui omnes superstites erunt ea felicitate Donati. Quæ certe, nisi in sæculi consumatione, compleri non potest. Siquidem quotidie ad Cęlum expurgatę remeant animæ. Quæ tuam ita regiam habitent, ut ipse inhabitentur a te, & cõmuni quodam amoris glutino congrediamini. Atq; ideo.

GLORIABVNTVR IN TE OMNES, QVI DILIGVNT NOMEN TVVM QVONIAM TV BENEDICES IVSTO.

GLORIABVNTVR. Gloria tua, quonia; iactauerunt cogitatus suos in te. Gloriabuntur gloria, & honore nominis tui Sanctissimi. Gloriabuntur, & perennis gloriæ fructus accipient. Pura, & sincera erit Beatorum spirituum gloria. Quæ iustitiæ tuæ, & benedictionis mune

te afficietur. Vera erit, & tuo firmata nutu, quo-
niam nominis tui dilectio, cui innitetur, stabile
illi futurum est fundamentum. Gloria itaq; mea
talis, & tanta (ut spero) te authore mihi contin
get, ut non meis curis, & studiis, non meis actio
nibus, aut meritis me ad eam peruenire posse in
telligam. Enimuero.

DOMINE VT SCVTO BONAE VO
LVNTATIS TVAE CORONASTI
NOS.

ARMA Etenim tua, non nostra, illa sunt, quibus inimicos nostros superare potuimus. Arma iustitiæ, benedictionis, & uoluntatis tuæ sanctissimæ. Qua me sponsam filii tui ab æter no deligere uoluisti. Arma, quibus non cruore mactantur, aut in furorem, & mortem ciuntur homines, ut ea sunt, quæ nostra hac tempestate tractãtur. Sed quibus uita paratur, fouetur Spi ritus, pax & conciliatio animorum conquiritur. Dedisti, bone Deus, Arma, quibus uti noluerũt ignaui, sed inermes tam ab intestinis sensuum, quam ab externis hostibus superati sponte po- tius, quam ui concidere uoluerunt. Tuis uero spiritalibus uirtutum, & Donoru; armis armati aduersus eos mirifice pręualuerunt, & de utrisq; gloriosam palmam uictoriæ reportarunt. Quos

etiam aurea tuæ sapientię galea Coronasti,& ad amantino fortitudinis Clypeo protexisti, ut reiectis hostium uiribus felices ad suam hæreditatem accederent. Quæ in decantatissima Hierosolimæ Ciuitate uiuis ex lapidibus constructa reposita est.

AD Quam, Ego filii tui sponsa, & congregatio tua te rogo Domine, ut abiectis inimicis meis, me cito iubeas peruenire, ubi tecum dite scere ualeam. Qui uiuis, & Regnas Deus cum unigenito tuo, & Beatissimo flamine in sæcula sæculorum. Amen.

IN PSALMVM. DOMINE NE IN FVRORE TVO. QVI SEXTVS EST. ET SVPER OCTAVAM IN CANTICIS IN SCRIBITVR.

T. si causam habet, ut speret in Te populus tuus Domine, & in misericordia tua confidat, non tamen sic sua spe erigi meri to potest, aut debet, ut insolēs factus tuam nequaquam amplius iustitiam uereatur. Sudare, & algere illum necesse est, in laboribus, & erumnis die, nocteq; uersari, ut seipsum exuperet, ac proportionem animæ ad corpus, mentis ad sensus, Diuinitatis ad mortalitatem, spiritus ad carnem augeat, & iustissimum furorem tuum aufugiat. Ita.n. homo gradatim, quum usq; ad octuagesimum uitæ annum proficiendo peruenerit (ultra quem non est facile filum produci) maximum uirtutis robur, solidamq; meritorum magnitudinem sibi compa

raſſe intelliget. Qua quidem ſuæ cōditionis par
ta ſtabilitate Diuinæ pietatis ſubeat fundamen-
tum: Et ueluti a primo, ſenſuum, phantaſiæ, ra-
tionis, & intellectus quadrato, per intentiores
Duodecim fidei gradus, ſexq; uirtutum pariter
excellentiam, tanquam per coniunctiſſima me-
dia, luſtratis nouem Angelorum ordinibus, de-
niq; ſecundum attingat. Atq; ideo recte ſiquis
ſuipſius octocordium appellatum, hac in uita
pulſauerit inſtrumentum, octauumq; diuinę cir
cumciſionis diem per carnis macerationem fue-
rit imitatus, dicetur in Denarium (quo legis fi-
nis deſcribitur) numerum deueniſſe. Quumq;
in primis Beatitudinis normam, deinde Serua-
toris paſſionem, uictoriam, pietatem, Suipſius
confidentiam, ac Sexto loco timorem mortis, &
pericula inferni meminerit, obſeruaueritq;, nihil
ad uitæ perfectionem, quæ ſenario eſt ſimilis, ul
tra requiret. Ad hæc ſi ſex dierū fabricam homo
ſuſpexerit, ſeq;, ut ſui creatione, ita bonis operi-
bus eiuſmodi ſenarium nouerit impleuiſſe, non
modo ſuper Aereas regiones octaedra figura de
ſcriptas, uerumetiam ſe ſuper octauum Cęli cir
cuitum conſtituendum fore percipiet. Quo fit,
ut ille ipſe populus tuus dilectus Domine mę-
rens, & ingemiſcens errores ſuos, ne ſæuias, aut

nimium irascaris, Te in hunc modum, & sane consulto deprecari statuerit.

DOMINE NE IN FVRORE TVO ARGVAS ME, MEQVE IN IRA TVA CORRIPIAS ME.

SCIO Enim me in conspectu tuo errasse, & quotidie errabundum in mille laqueos uanitatis incidere. Propter quos si iustitiæ tuæ furorem in me exercere uolueris, utiq; nō subsistam. Afflictus est ob eas causam plerisq; plagis Aegyptus, ac ob populi numerationem a Rege factā, Hierusalem peste contabuit. Neq; tamen furor ille tuus usq; adeo progressus est, ut mali author funditus euerteretur. Sed dum seipsum emendauerit, illi te semper ignouisse cōspectus es. Furor sane tuus nescio uetus ne, an potius fictitius appellandus, est mortalium insaniæ, ac uarietati conueniens. Sed tua pietas tibi, tuoq; optimo, & Augustissimo imperio est pleniori iure condebita. Enimuero post primam illam protoparentis nostri iacturā periisset utiq; mortale genus, nisi iustitiæ tuæ furorem remittere uoluisses. Tanta siquidem ingratitudine, & ingentium beneficiorum memoria detestandus merito uidebatur, ut nunquam satis ipse, & ab eo progenies correpta, afflicta, damnataq; esse spectaretur. Creatus ex

nihilo, uirtutum, scientiarũq; munere prę̨ditus, animantium omnium Dominus, & delitiarum possessor. Qui toti terrarum orbi esset legitime imperaturus. Qui etiam ab aliis derelictam asse queretur hæreditatem in Cælis, nescio quo spiritu elationis, aut teterrimæ uoluptatis incendio se a tua uoluntate subtraxerit. Vere quum populus iste tuus ab eo lapsu se nouerit tua clementia liberatum, neq; modo ullatenus uideat ob innumeros stimulos posse in rediuiua salute cõstitui, Te ne fortasse, quam consueueris, magis excandeas, deprecatur, sed iustum furorem tuum incredibili pietate remissum denuo reprimas, & extinguas. Quum.n. ipse non solum sua infirmitate frequentibus peccatorum igniculis accendatur, uerumetiam tanquam furiis interdum agitatus in nomen tuum sanctissimum deferatur, ad seipsum ueluti ebrietate solutus, rediens ueretur ne pro furore suo furorẽ tuum incurrat. Dum enim aura uanitatis effertur homo, aut in libidines proruit, dum sitit aurum, aut in alterius uitam inuehitur, furit & debachatur infrenis. Cui sane si uelles pro demeritis debitas pę̨nas infligere, non esset ei locus, aut angulus, quo se reciperet, & speraret sibi posse ueniam impetrare. At quoniam pius es, & misericors nimis

VI

Domine, qui nunquam peccatoris interitum uoluisti, sed ut conuerteretur, & uiueret, audet coram te humiles preces, quibus exaudiatur, effundere, ut pro furore clementia, pro sæueritate mãsuetudine, pro iustitia benignitate, & gratia uti non dedigneris. Se noscit ad tui imaginem procreatum fuisse. Tuam sæpius liberalitatem expertus est, post frequentes casus erectus, in extremis uitæ periculis adiutus, maximis perturbationibus liberatus. Non ergo mirum si elatis in Cęlum oculis ueniam speret, & audentior fortasse factus, quam deceat, tibi tuo numismate obsignatam frontem, & pectus ostendat. Inquiens. Tua sum Deus optime soboles, tua imago: de tuis procreata uisceribus, Ne perdas me, aut uindictam sumas de peccatis meis, Ne sæuias, ne furore iustissimo conciteris. Sed mitescas obsecro, ac tuæ immensæ liberalitatis, & clementiæ recorderis. Obliuiscere ueteres iniquitates, postpone iniurias, reuoca in mentem largitatem tuã, filii tui promissum, atq; exhibitum pignus recense. Eiusmodi omnia quæso rememora, quæ tibi, tuæq; sincerissimæ bonitati, ut grata magis, atq; iucunda sunt, ita etiam decentissima iudicantur. Abige tristia, & amarulenta, reiice odiosa, & quæ pietatis nomen offuscant, ut dulcissi-

mus, & suauissimus, quẽadmodum es, sic quoq; passim ab omnibus habearis. Neq; etenim me latet Clementissime pater tam iustitia, quã amore in nos posse te, dum uolueris, furere. Hunc uellem in me tuum esse furorem. Quem in seipso Tarsensis ille tuus acerrimus persecutor expertus est. Qui dum in seruos tuos sæuiret assidue, sola audita uoce (cur me persequeris) concidit, & ex hoste dirissimo, factus est tuæ militiæ maximus propugnator. Tum uere pro impio furore amantissimus demissus est furor. Quem in tuos etiam martyres influxisti, qui omnibus tormentorum generibus superatis in tui amorem præ nimia lætitia conspecti sunt furere. Vere bonus, optimusque tuus est iste furor, quo nulla prorsus de causa tam uehementer in alterius fauorem & gratiam concitaris; ut ille ipse flagrantissimæ uoluntatis tuæ impetus quidam esse uideatur. Quisnam tecum hoc modo furere non concupisceret domine? Quis in furore tuo eiusmodi non argui solum, uerumetiam redargui non optaret? Quanquam enim misericors Deus es, non tamen ea leni, & tarda commiseratione, qua uti soles, contentus est homo, sed statim, & in medio peccatorum incendio constitutus tibi coniungi, a te rapi, & inuitus quodammodo per

trahi uelle uidetur. At nõ omnibus ea data fors est, aut secretissimi tui iudicii cõcessum munus. Sat ergo erit ne in me ultionis tuæ furorem demittas, quumq; laqueis peccatorum detinear, ut acta pęnitentia ad te redeam ob tuam grauem & consuetam benignitatem solutus. Ita.n. quuз me populum tuum furore illo non argues, nequaquam ira tua similiter corripiendum intelligam. Furor iram pręcedit, & reprehensio correptionem, ueluti sententiam tuam, iudicium. Expectare soles errantis gregis reditum ad uiam iustitiæ, neq;, nisi maxima iniuria lacessitus iura tua exequeris. Id sane est, in quo confidens ego audeo tuam pientissimam consuetudinem optare, ne quum peccauero, statim in me tua demittas iacula. Quibus neq; arguar, neq; ex abruptis misericordiæ tuæ rupibus in profundum deiectus, corripiar. Vnde nullus mihi pateat reditus: sed in perpetuis tenebris perseuerem. Neq; etenim ad id petendum a te insolẽtia prouehor, sed potius infirmitate. Quam quum inspexeris Domine, spero me exaudire dignaberis. Qui in hunc modum ad te meas inchoatas preces continuo:

MISERERE MEI DOMINE, QVONIAM INFIRMVS SVM, SANA

ME DOMINE, QVONIAM CONTVRBATA SVNT OSSA MEA.

NISI Enim mei misereri uolueris, spes mihi omnis uiuendi sublata est, timore mortis emoriar, temporaneam, qua crucior, infirmitatem in perpetuum incendium commutabo. Miserere mei, quia populus, & Congregatio tua sum, quam elegisti, manibus formasti, sanguine sacratissimo de inimicorum tuorum laqueis ingenue redemisti. Miserere denuo, si alias misertus es mei, flectare, si flexus es. Si amaueris ama, si me erexeris, erige, si me uiuum, saluumq; uolueris, nunc quoq; uelis, quum ope misericordiæ tuæ quammaxime indigeam. Viuo ego, an morior si ne te? Saluus ego, an perditus? Felix, an miser? Immo certe miserrimus. Si enim fragilem, & caducam hominis conditionem considero, nihil sane mutabilius, nihil ad id consequendum, ad quod destinatum est, ineptius, aut ferme infelicius esse reperio. Diuinam partem habet in se, & terrena prosequitur. Cęlum habet, ubi resideat, & terræ, quam incolere perpetuo uellet, afficitur. Super Cęlos etiam potest ascendere, diuinisque tuis luminibus illustrari, idq; nouit, & credit, & tamen nescio qua insania ad inferna, & tenebrosa proripitur. Plorabundus nascitur, uiuit

egenus, etiam si immẽsas opes habuerit, omniũ auidus, nunquam satur, trepidus, & suiipsius ignarus. Surgit quotidie, & cõcidit, tollitur, atq; deprimitur, inquietus, continuis uanitatum fluctibus agitatus, Siq; seipsum noscit, aut resipit, statim cogitatione distrahitur, Errabundus, inconstans, ingratus, immemor, & a seipso penitus alienus.

ESTNE magna hæc infirmitas, & ęgritudo? est ne miseratione digna, aut indigna? Tu solus es, qui id iudicare uales, quoniam iustus es, & sapientissimus iudex eius, & author. Magnum quidem miraculum in natura hominem sapientes esse dixerunt, quod cum Cęlestibus cęlestis sit, cum terrenis terrenus. Qui si propria ignauia iter ad hæc ima deflexerit, non est amplius naturæ miraculum, sed portentum. Diuina enim pars deberet mortalem partem deuincere. Qua quidem uiliter superata, sordescit hominis nexus, & suo defraudatus fine in monstrum fœdissimum cõmutatur. Fallit seipsum, naturam fallit, & te Deum authorem decipere uisus est, dum in hunc modum ineptit, furit, insanit. Neq; tũ certe ulla est miseratione dignus, quod ad turpitudinis, & malorum omnium extrema deuenerit. Incurabilis est ęgritudo, quæ

omnem Medicorum operam reſpuit. Quum quis uirtutum omnius receptui canit, iam uitiis emortuus eſt, a quibus amplius eleuari non poteſt.

NON Mea eſt eiuſmodi infirmitas (inquit populus tuus) Domine neq; adeo me miſerum puto, ut miſericordiæ tuæ capax eſſe nō poſſim. Mea. n. ſanabilis eſt ęgritudo, quia nondum totus meus contabuit ſpiritus. Qui me dum ad lumen Maieſtatis tuæ conuertor, uiuificat, & æternæ uitæ præmia pollicetur. Cõturbatum meum eſt corpus, quod terrenum eſt, & affectibus ſubditum, quod mortale, & obſcuritati obnoxium. Cõturbata ſunt oſſa mea, quibus totum corpus inſidere conſpicitur. Conturbata quidem, ſed nõ corrupta, conturbata, quoniam ſatis infecta cõcupiſcentia terrenarum rerum, ſed nondum putredine, & marcore uitiorũ conſumpta. Deterior facta eſt ſua culpa natiua eorum conditio. Atq; ideo dum uoluerit ſpiritus, conualeſcent, & ſaluberrimũ, te authore, medicamen uitę ſuſcipient. Sana igitur me (te rogo Domine) & cura meã eiuſmodi infirmitatẽ. Sana me, & medere meis uolubilitatis ulceribus. Quæ non modo carnis texturam, uerumetiã oſſa facillime penetrarunt. Cura, quoniam ope tua, & opera maxime indi

geo. Quamobrem te inuoco, te appello, & obsecro Domine, Domine, ut exaudias me. Nam si te semel inuocare, & clamare uoluero, credes fortasse me non tam uehemẽter angi, atq; egere misericordiæ tuæ auxilio. Cõturbata sunt ossa mea, infirmus sum. Neq; etenim ab eiusmodi infirmitate exempta mea prorsus est anima. Quæ sane dum corpori annectitur, atq; illi magis quã decuisset, obtemperat, eiusdem contagio inficitur. Qua ratione fit, ut denuo ipsam una cum corpore: & ossium uiribus perturbatam esse commemorem, inquiens.

ET ANIMA MEA TVRBATA EST VALDE. ET TV DOMINE VSQVE QVO?

TVRBATIONE Corporis turbata est anima, non quod per uim illi corpus sordem infligat. Sed occasionem prebeat, ut anima sua uoluntate deficiens illam admittat. Incitat corpus, anima reluctatur, dumq; hæc est uictoriæ compos, minime inficitur. Sed quum primum sæua illius dulcedine trahitur, tum primum allucinatur, & cedit. Mea (inquit populus) turbata est anima, quæ ut sensilis est, non ut diuinam rationem participat, eiusmodi perturbationibus exposita est. Et licet rõnis igniculus suapte

natura ſenſuum irritamentis obſiſtat, tanta tamen interdum uoluptatum inundatione impetitur, ut ſubmerſionem facile euitare non poſſit. Vehemens ergo perturbatio illa eſt, quæ mētis aciem obtundit, perſpicuitatem obnubilat, diuinitatem tollit, imbecillem, atq; egerrimam facit. Non perturbatus (inquit) eſt animus, quod is ſolam animę partem, quæ ad rationem pertinet, explicare uidetur. Sed mea turbata eſt anima, ut ſenſiles, quæ primo turbatæ ſunt, uires, & ipſam denique rationem uitiatam eſſe commemoret.

MAGNVM Quidem eſt nobis deſiderium ſanitatis in corpore, quæ in quodam humorum temperamento cōſiſtit. Sed longe maius eſt animæ. Quoniam ueluti pręſtantior, ita etiam nobis magis eſt propria. Et modica animæ perturbatio pro illius dignitate omnem corporis langorem exuperat. Cuius etiam incolumitas tanta eſt, ut dum ſenſus, & appetitus obediunt rationi, ac in ea ueluti in regno quodam recte ordinata, atq; inſtituta ſunt omnia, corpus ęgreſcere nequeat.

DISCAT Ergo ſiquis utranq; ſui partem ſanam, atq; integram cuſtodire uoluerit, curare in primis animæ ſanitatem. Qua corpus ita ſe

habeat, ut (si contigerit) etiam aduersus astra preualeat. Neqꝫ ea uera est, aut esse potest salubritas corporis, quæ cum ęgritudine, & uulneribus animæ commoratur. Aut enim cito hæc pręterit, & in aduersam ualetudinem commutatur: Aut quantumuis perduret, magna quidem, & execrabilis est homini infirmitas. Qua, aggrauata anima ad perpetuam miseriarum gehennam deducitur. Valde itaqꝫ & anima, & corpus, & totus turbatus est homo, si carni, non spiritui uiuat, Si iniquitatis, non ueritatis principi obsequatur. Quem, quum eiusmodi infirmitate affectum se populus eius agnoscat, uehementi desiderio incolumitatis accensus, in hunc modum humiliter deprecatur.

ET Tu Domine usquequo? .S. medelam mihi adhibere differs, & protrahis? Quid immoraris? Quæ te ratio detinet? ne mihi tam uehemēter ęgrotanti succurras? Neqꝫ etenim bis tibi solum inuocato, corporis, ossium, animæ infirmitatem proposui: Sed tertio quoqꝫ loco uno, & eodem contextu te Dominum, & salutem meam appellare constitui, ut quanto distinear sanandi affectu, percipias. Quādo erit illa dies, qua mihi gratiam tuam infundas? Qua innumeris mūdi huius turbinibus liberem? Qua excrucior, insur

mitatem abiiciã? & gloriæ tuæ beneficio stabili
conualescam? Vsquequo Domine me perturba
ri, ac in peccatorum retibus detineri permittes?
Potes enim si uelis, mundare me, & ab intorta se
mita in rectissimam iustitię uiam deducere. Vbi
non timeam amplius, aut dubitẽ in tantas erum
naruꝫ ambages proruere. Tua est prona ad mea
sananda uulnera, bone Deus, uoluntas. Quid
ergo differs? Quid expectas? (si licet) quæso cõ
memora. Nanqꝫ si diutius immoraberis, nõ erit
forte locus, aut tempus amplius, quo mihi salu
taria remedia comparentur. Tanta enim est ma
lorum hominum lues, tantus inconstantiæ, &
morbosæ contagionis excessus, ut nisi protinus
lucis tuæ, & gratiæ aliquam firmitatem demit
tas, collapsura sint omnia, nullo unquam tempo
re surrectura. Non solum enim timeo clemẽtissi
me Pater extremum iudicii tui diem, sed etiam
singula temporum, & horarum momẽta perhor
reo. Quibus a nominis tui hostibus deuorer, &
florentissimus is tuæ Diuinitatis cultus magna
cum ignominia deleatur. Cõplura sunt (fateor)
errata, quibus te pro imbecillitate mea & pieta-
tem tuam offendi. Sed utiqꝫ nõ ea sunt, quibus,
te (ut ita dicam) inuito, ab eis deiici, conculca-
ri, & ferme ad nihilum redigi merear. Liberasti

ueterem illum populum tuæ Maiestatis ignarũ teterrima seruitute: Et me potestatis tuæ, gloriæ, imperii, ueritatis scientissimum perdes? atq; delebis? Instat. n. Tyrannus atrox, qui cruentissimis armis toto terrarũ orbi sola tuæ pietatis de causa minatur excidium. Et se frequenti uictoriarum successu iactat, ac temere audet quod reliquum est mihi uitæ prorsus adimere. Voles ne Deus optime gregem tuum ita relinquere? atq; in dando illi suffragio auxiliares opes differre? ut Dirus aper de silua exiens illum uoret? Templumq; tui nominis sacratissimum polluat, atq; illud, quod ipse ore tuo uaticinatus es, minime impleatur, Quo nobiscum te fore usq; ad cõsumptionem sæculi spopondisti? Mentieris ergo tu Domine? mentieris? Qui summa es, & ineffabilis ueritas? Ne itaq; amplius infirmitati meę subsidium prestare differas, obsecro. Succurre animæ, eam cõcita, ut a sopore iniquitatis resurgat, relictisq; terrenis sordibus erigatur in te. Putrescentes cogitationum fętus erumpant. Sordidatæ decorentur mentes. Impietatum, & seditionũ lętifera uulnera solidentur, ut & tibi, & honori tuo, & mihi, superatis tam huius, quam alterius sæculi hostibus, animo, ac corpore ualidus uiuam, & in pace quiescam. Neq; ideo amplius im

morare. Sed

CONVERTERE DOMINE. ERIPE ANIMAM MEAM. SALVVM ME FAC PROPTER MISERICORDIAM TVAM.

SI ENIM Auerſus es ob iniquitates meas a me, nihil aliud eſt, ut optem, niſi, ut tua beni-gnitate in me faciem miſericordię tuæ cõuertas. Qua quidem tua illa beatiſſima lumina præ ni-mia hilaritate coruſcare conſpiciam. Quumq; meo pertenui ſpiritus igniculo ad te conuerti ſummopere ſtudeam, hac tua pientiſſima cõuer ſione me non modo in te uerſum magis, ſed etiã erectum intelligam. Solet ex herbaceo genere quoddam ad ſolis motum ſua, quibus illum re ſpiciat, cõuertere folia: atq; ideo inſpectionis eius aſſecutum eſt nomẽ. Tu uerus, & ſpiritalis Sol, unde ueritatum omnium lumẽ accipitur, ſi me reſpexeris, quomodo fieri poterit, ut non conuer tar in te? Sed auerſus palleam, & affligar? Nõne es tu gaudium, fomentum, & uirtus animę meę? Nonne ipſa, tuum, quod non ſolum aſſidue enu trias, ſed etiam procreaueris, germen (ut ita di-cam) eſt anima? Conuertere igitur, & conuer-tetur, accinge te, ut illius protectionem aduerſus hoſtes tuos ſuſcipias, & ipſa, ut tibi perpetuo ob

ſequatur, parabit ſe, immo illã ſummo, ac celeri ſtudio præparatam inuenies. Suſpirat.n., ac ab imo pectore gratiæ tuæ rorem anhelat, & tuam clementiſſimam conuerſionem deſiderat. Qua etiam ſperet langoris ſui, & uulnerum ſalutare medicamen accipere. Atq; ideo, ut illam eripias, liberes, atq; cuſtodias, te populus tuus ſummopere deprecatur. Quoniam licet per corporis incitamenta defecerit, inq; ualetudinem aduerſam inciderit, animæ tamen allucinatione, & contagio labefactatum ſe nouit. Quamobrem illius in primis liberationem, ereptionem, ſalubritatem cupit, ut incolumis factus tibi immortales gratias agat, & habeat. Longe ſiquidem quum ab eo receſſeris, teq; modo ſequatur, ut reuertaris, te orat, & obſecrat, inq; tuo reditu oculi tui radios in animam eius defigas: atq; inde totum propter miſericordiæ tuæ amplitudinem ſaluum illum efficias, ſaluum ab inſidiis, ſaluum a mundi ſordibus, ſaluum ab imminentibus utriuſq; uitæ periculis. Qui etiam quum ſe adhuc perſentiat uiuere, ut ſanetur, auxiliũ tuũ implorat, inquens. QVONIAM NON EST IN MORTE, QVI MEMOR SIT TVI. IN INFERNO AVTEM QVIS CONFITEBITTR TIBI?

NVNC Nunc dum me uiuū sentio, neq̧ satis morti propinquum esse coniecto, adiuua me Deus meus. Quando in me uitæ tuæ (licet exigua) quædam semina inspicio, Quando nō est prorsus in me gratiæ tuæ ignis extinctus. Quando mei etsi crassa quadam caligine opp̄ssi, non tamen ceci penitus facti sunt oculi. Quādo non sum in fine malorum omnium cōstitutus. Adiuua inquam, & mihi opem largiorem tuæ pietatis impende, succurre, illumina, reuoca, trahe, confirma. Quoniam nisi hac me adiuueris tempestate, & mortis meæ tempus expectare uolueris, quomodo tui memor ero? quo pacto mei conscius fiam? Tanta.n. perturbatione tum me afflictuȝ persentiam (si modo me ullatenus sensero) ut neq̧ nominis, neq̧ pietatis tuæ memoriam me habiturum sperem, quo etiam pater optime fiet, ut tui oblitus ego, mei quoq̧ tu ratione legitima obliuiscaris. Scriptū est enim ignorat, & ignorabitur. Eius conditionis mors est, quæ sensualem sequitur uitam, ut quum aduenerit, nil, nisi quod ad sensum, & mundanas illecebras pertinet, homo ualeat cogitare. Quo enim pacto uirtutem, & iustitiam animaduertet, quuȝ fere nunquam fuerit ipse iustus in uita? Quo pacto sui ipsius curam habebit? Quem nunquam

agnouit? Quomodo Maiestatem tuã suspiciet? cui semper aduersatus est? Quiq; in terram pronus brutorũ instar oculos ad Cęlos extulit nunquam? Subibunt certe innumeræ uanitatum curæ, quæ præ longitudine temporis firmam sedem in animo collocarunt. Recordabitur delitiarum, cõmemorabit diuitias, mundi huius blandimenta recensebit. Dolebit uxorem, liberos, & amicos relinquere. Angetur non emisse agros, inchoata ædificia non extruxisse, in hostes non habuisse uictoriam, cui seipũm credat, nesciet, quũ de immortalitate animæ nihil sibi statuerit, imo de ip̃a cogitauerit nunquam, ac si aliena nõ esset a corpore.

AT BENE Viuat homo, & in lege iustitiæ ambulet, nonne tui memor erit in morte, Domine? Nõne inuocabit te? & seipsum agnoscet? Raro hęc (ut fertur) auis in terris inspecta est. Quæ licet uirtutum purgamentis nitescere uideatur: migrationi tamen inassueta tristabitur: ac non nisi magna cum difficultate tui memor erit, nisi illam forte adiuueris, & insolito clementiæ tuæ humore consperxeris.

DVM Viuit ergo populus tuus, ad te clamat Domine, ut conuertaris, & ubertim illi gratiam tuã infundas, ut neq; mortẽ mundi huius,

neq; alterius miserias horreat, aut patiatur. A te fortitudinem, atq; constantiam tuæ opis implorat, dum tempus adest, dum te suspicere potest, & in lege mandatorum tuorum proficere, dum in hac sensilium rerum palestra sese exercere ualet, & felicem palmam uictoriæ reportare. Nãq; (bone Deus) nisi te benignum modo illi præstiteris, in obitu immemor tui, immo suipsius oblita anima ad inferos prolabetur. Vbi horribiles patietur manes, ubi immensos dabit cruciatus, & pęnas, neq; te, neq; nomẽ tuum ullatenus profitebitur. Sed summa, atq; incredibili indignatione acta dolebit, desperabit, prauaq;/& execrabili impietate in tui detestationem consurget. Se in culpa suæ infelicitatis non esse cognoscet, tibi non confitebitur, Sed potius dira blasphemiarum iacula diriget. Cęlum, terram, maria prorsus inuerti cupiet, ueluti furens, insana, & miseriarum ignibus lacessita.

FERRESNE ęquo animo id Domine? uoles ne tam celebre, tamq; purum arte tua, & ingenio confectum opus deperdi? permittes hostes tuos acerrimos, qui tumido elati fastu conspirarunt in te, tuum populum deglutire? uastare animos? gregem disperdere? dissipare? confundere? ut non amplius in terris sit laus tua, neq; inue-

niatur, qui tuum celebret nomen, sed confusio⸗
ne, odiis, & perditione plena sint omnia?

NEQVE Enim Pater optime sum meiip⸗
sius adeo nescius, ut id de te ualeam arbitrari,
qui pientissimus es. Et licet errores mei sint mul
ti, quibus uenia indignus uidear, quum tamen
eorum me pęnitentia cęperit, ac in amaritudine
animæ uersatus sim, puto te mihi ob liberalitatē
tuam uelle ignoscendo succurrere. Sique forsan
quid ego pęnitens egerim (quod tamen nosti)
tibi rememorari uolueris, paucis certe cōplectar.
LABORAVI IN GEMITV MEO: LA
VABO PER SINGVLAS NOCTES
LECTVM MEVM. LACHRIMIS
MEIS STRATVM MEVM RIGABO.

INGEMISCENS Meas tenebras, labora⸗
ui expectans lucem tuam. Indolui gregis tui rui
nam, Laboraui corpore, & animo, famem, & si⸗
tim in deserto perpessus sum. Cedes, fugas, & ser
uitutem sęuissimam pertuli. Cum caldeis, cha⸗
naneis, & ammoreis bellaui sæpius. Nunquam
mihi requies fuit. Semper hinc inde agitatus
pro peccatis meis ad te preces meas effudi. Cum
apertis hostibus decertaui, sed cum occultis ma⸗
gis, cum quibus perpetuam pugnam habui. Et
ex meis sapientissimus habitus, uictus est, & ido

lis cultũ prebuit. Malus, & detestabilis est labor ille, qui hostibus manus dederit, bonus, atq; proficuus, quo illis obsistitur, & palma uictoriæ reportatur. Inde filii tui pręcursor uterum matris egressus optimos, sed duros ualde pęnitentiæ fructus, ac opera exercuit. Inde uates, martires, Virgines, cæteriq; pietatis tuæ optimi professores laborarunt, ingemuerunt, excruciati sunt, ut sibi, & mihi populo tuo salus esset, & requies pro futura. Vnigenitumq; proinde tuum in terram demitteres, quem uelut optimum, atq; fortissimum patriæ seruatorem agnoscerent, & adorarent. Laboraui ante eius aduentum, post etiam summopere laboraui, quoniam adiecta est maxima suscepti beneficii ingratitudo. Qua in homines, nedum in te Deum meum nihil certe deterius esse potest. Laboraui, & assiduus peccatorũ, certaminum, seditionum est mihi labor, & sudor iniunctus. Ingemisco, & miserabiliter fleo miseriam, & iniustitiam meam. Quoties mihi euidẽtia beneuolentię, fęderisq; tui signa dedisti? Quoties iacentem me, & a priuatis, publicisq; hostibus prostratum erexisti? cecutientẽ illuminasti? nutãtem firmasti? errantem mitissime docuisti? Et tamen ingratus ego, immo ingratissimus, e tanto felicitatis culmine quotidie concido. Pro-

pter quod, ut denuo reuertar ad te, tuq; pietate tua conuertaris ad me, ſtudeo, laboro, inſudo, defleo, ingemiſco, ueniam peto, auram tuæ benignitatis efflagito, imbrem tuę gratiæ concupiſco, a me ſpiritus, & carnis, internos, & externos hoſtes amoueas, rogo, ac in gremium miſerationũ tuarum me ſuſcipias, obſecro.

Neq; ſatis hactenus propterea me laboraſſe commemoro, quoniam immenſum quidem eſt, in quo miſer ego deliqui. Sed id ſolum ea ratione recenſeo, ut intelligas me in poſterum etiam laboraturum pro uiribus, ne deſtitutus a te in inimicorum meorum poteſtatem deueniam.

QVAMOBREM Deinceps per ſingulas noctes lauabo lectum meum. Qui ſane ſordidatus eſt, & innumeris peccatorum maculis inquinatus. Lauabo aquis amaritudinis, acrimonia conſcientiæ meæ purgabo. Quam in nocte per omnes eius latebras, & ſinus diſcutiens explorabo, ut omni (ſi fieri queat) labe purgata eniteat coram te, & poſt amareſcientia pocula dulciſſima fluenta deguſtet: Quibus ſaliat in uitam ęternam. Per noctem uero me polliceor lectum hũc, in quo diu iacui, abluturum: Quoniã fere cecus ſum. Et caligantes oculi præ ſua imbecillitate Diei lumen ferre non poſſunt. Interiorem homi

nem ſummo ſtudio, ſalutaribus purgamētis affi
ciam. Exteriorem lachrimarum profluuio irri-
gabo, ut uterq; doleat, & ingemiſcat. Quemad-
modum uterq; uoluptatum illecebris eſt obſcu
tus. Irrigabo lachrimis, quoniam uitii ariditate
ſiccescat. Madefaciam ſtratum, & fomitem cala-
mitatum mearum, ut uirtutis humor ſubintret,
qui ab ęterno paratę mihi pluuitę eſt deſtinatus.
Neque abre (ut noſti) Domine, me in tot, &
tantis afflictionibus perſeueraturum polliceor.
Quoniam.

TVRBATVS EST A FVRORE OCVLVS MEVS, INVETERAVI INTER OMNES INIMICOS MEOS.

VIDI Ex uetuſtiſſima progenitorum meo-
rum iniquitate a te ſententiam latam. Qua niſi
per uarios erumnarum caſus emēdaremur, nun
quam eſſemus in priſtinum reſtituti. Atq; ideo
ex ea cognitione turbatus eſt oculus meus. Tur
batus, quoniam infectus. Et unius tantum cauſa
totus culpæ obnoxius factus ſum ego. Tanta
fuit illius uiri tranſgreſſio, ut quum ipſe ſolus,
qui peccauerat, demeruiſſe quodammodo uide-
retur, iuſto furore tuo in deteſtationem criminis
omnis deinceps naſcitura proles damnata ſit.

Vna labe sordidati sunt omnes. Vno purgati sacrificio potuerunt tutissimam uitã agere. Quod nihil aliud eis superfuisset, quam, ut a mundanis illecebris abstinuissent.

NEQVE Miru3 est, si turbato oculo, meus quoqꝫ perturbatus sit animus, quoniam ipẽ tam bonorum, quam malorũ omnium est affectuũ ianua, qua quicquid decernitur intus, ante subierit, & quicquid extra conficitur, inde profectum sit.

ACRIOR Satis mea fuit afflictio, atqꝫ uehementior futura est. Quoniam in hac perturbatione diutius perstiti, expectans nostræ familiæ caput, & principem, qui uenturus erat, ut nos seruitute teterrima liberaret. Quo mox uinculo solutis aliud nobis detrectandum onus incũbit, quo & perturbamur assidue, & extremum uitæ periculum formidamus. Et si enim liberi facti sumus in uniuersum, denuo tamen nostra culpa in seruitutem peccatorum incidimus. Quibus & aduersus herebi potestates, & truces tui nominis hostes quotidie prȩliamur, quid dicam prȩliamur? immo nescimus quo pacto eorum furorem, & impetum fugiamus.

DICEBAM Ego populus tuus Domine, quãdo me pro filii tui imperio libertate donasti.

DISCEDITE A ME OMNES, QVI OPERAMINI INIQVITATEM. QVO NIAM EXAVDIVIT DOMINVS VO CEM FLETVS MEI.

DICEBAM, Vt męſti diſcederent impii, & abirent. Qui me in tam ſęua, & iniqua captiui tate diutius detinuerunt. Quoniam lætitia ple nus me ſentiebam tenaciſſimas eius manus, & laqueos euaſiſſe. Diſcedite, proculq;, & in malaȝ crucem abite, dicebam. Quod ad eum in me au thoritatis gradum non eſſent amplius reſtituen di, ſed ſplendori tuo inuiti cedere cogerentur. Et merito quidem geſtiens talia proferebam, quo niam experientia clara conſpexeram mei fletus uocem, & lachrimarum mearum ſingultus te Dominum exaudiuiſſe. Venerat enim princeps ille auguſtiſſimus, qui aurea reddidit ſęcula, qui occluſos Cęlos aperuit, clauſtra inferni con fregit, ſpolia animarum opima ſecum in trium pho duxit, uniuerſum totum mirifice illuſtra uit. Tumq; uere (ut ab uno ex prophetis dictum accipitur) fuerat mihi quoq; dicendum. Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, terrenoq; carce re ſoluis, & liberas, abireque in pace illum uelle uideris. Quia conſpexerunt oculi eius ſalutare tuum.

DICEBAM Hæc omnia iubilans , & mei ipsius conscius factus uidebar digito Cęlum attingere. Neque immerito gloriabar in te , qui es gloria mea, salus mea , quem summopere colui , & ueneratus sum.

AT Modo quum denuo, & sæpissime in latětes spiritalium inimicorum laqueos incidam , qui aperte non audent sua in me arma dirigere , ne acres tui nominis hostes exitiale in me bellus exerceant, uellem, & maxime optarem læta, & iucunda uoce usque ad sydera mihi exclamare liceret.

EXAVDIVIT DOMINVS DEPRECATIONEM MEAM DOMINVS ORATIONEM MEAM SVSCEPIT.

PVLCHRA Etenim, alboqꝫ signanda in hunc exclamandi modum mihi data esset occasio. Nam usqꝫ adeo & spiritu , & corpore opprimor, ut parum profecto absit, quin me infelicio rem, quam alias , esse crediderim . Dura certe, & difficilia erant priora, quibus arctabar, uincula. Dura, tetraqꝫ seruitus, qua spiritalis Tyrãni monitis obtemperabam inuitus . Sed duriores forsan, & lachrimabiliores sunt eę, quæ me ꝓmunt, angustiæ. Ceciderat inimicus, & mea culpa surrexit. Oblato purissimi corporis sacrificio expia

tus splendebam. Et deinceps non semel, sed sæ-
pissime infectus sum. Vagabatur alias fere per
totum terrarum orbem ab ortu solis ad occasu3,
ab austro ad aquilonem fausta tui nominis cele-
bratio. Frequens, & pius cultus tuus, cultaq; pie
tas per ora, cordaq; hominum iactabatur. Nūc
uero undiq; & ab iis, qui tuo censentur nomine,
laceraris. Tua angusta nimium, & prophanata
religio. Subeunt monstra, portenta surgunt, quę
nostra ignauia, aut supplicio potius, e medio tol-
li non possunt. Letalia uenena sparguntur, quæ
me usq; adeo, & ad intestina populum tuum in-
ficiunt, ut complurimi assueuerint inde iam ali-
mentum, & uitam accipere in alienam pęnitus
naturam mutati. Romana increpatur ecclesia.
Tuus relictus in terris principatus aufertur, tol
luntur sacra, immutatum est sacrificium, celiba
tui connubia pręponuntur, innouantur leges,
omnia deprauantur. Sunt ne hæc sola, quæ mi-
sellus ego perpetior? Nequaquam. Nanq; alieni
genæ non fortes, dicam, sed fortissimi facti sunt
super me. Quotidie suum ampliant, & iactant
imperium, agros, & ditiones arripiunt, & nemo
est, qui audeat se hominem profiteri, aut qui cō-
fidat in te. Pusillanimes, & inermes facti sunt
omnes, quoniam apud eos Domus tuæ zelus est

nullus. Quadere maxime cupio exaudiri a te Domine. Atq; utinam me iamiam exauditum perciperem, uelut alias intellexi meam abs te exauditam orationem fuisse. Deprecatus sum, ut langores meos auferres a me, Oraui ut tibi gratus fierē, & pristinę redderer dignitati. Nunc quoq; idem, precor, ac uehementius oro, ut uelis, sentias, efficias. Tunc enim si idipsum pietate tua fuero consecutus, uere dicere potero, atq; liberius exclamare. Exaudiuit Dominus preces meas.

ERVBESCANT, ET CONTVRBENTVR VEHEMENTER OMNES INIMICI MEI. CONVERTANTVR, ET ERVBESCANT VALDE VELOCITER.

ERVBESCANT, Quoniam iniuste persecuti sunt, & odio habuerunt me gratis. Erubescant uicti, fracti, tuoq; iudicio accisi. Eorum gloria in ignominiam uersa est, gaudium in luctum, exultatio in lachrimas. Erubescant, ac conturbentur uehementer, & in sua perturbatione confusi pereant omnes inimici mei, quos tuos etiam statuisti. Omnes inquā tam ii, qui aduersus spiritu, quā qui in corpus, & fortunas meas acriter conspirarunt, pereant, & dissipentur, quoniam bella durissima uoluerunt. Vel si pietate

tua illos nequaquam perire uolueris, conuertantur ad te, cessentq; alii, & in sua semel habita infelicitate quiescant. Illi uero uerius erubescentes indoleant ad te conuersi, & de erratis pœnitētiā sponte suscipiant. Quoniā tanto tibi, aut gratius, aut illis salubrius id erit obsequii, quāto celerius offerretur.

SIC Itaq; bone Pater, quum in tantis malorum sentibus, & fluctuatione reperiar, fac quęso mitescas, neq; erubescam ego, quando illi de te nobis non erubuerint dicere: ubinam est Deus eorum? Qui tamen uiuis, Regnas, & pręsto es omnipotens una cum filio, & paracleto in sæcula sęculorum. Amen.

VII

IN PSALMVM SEPTIMVM. QVI INSCRIBITVR IGNORANTIA SEV EXERCITATIO DAVID. QVAM CECINIT DOMINO SVPER VERBIS CVS STIRPIS BENIAMIN. ET INCIPIT. DOMINE DEVS MEVS.

m E angit Domine ſolicitudo cõſcientiæ meæ. Quia ignoraui ſemitam iuſtitiæ tuæ, & uiam mandatorum tuorum frequentare neſciui. Ignoraui te, & neſcius meiipſius in ignorantia ita uerſatus ſum, ut niſi pius ſapientiæ tuæ affuiſſet afflatus, periiſſem utiq;, & me quoq; pęnitus ignoraſſes. At me, quum oculis rectis aſpexeris, oblitus es inſcitię meę: Et quę mihi inimici mei falſo obiiciunt, ignoraui. Malum, & deteſtabile quoddam, ignorantiam eſſe profiteor, quam doctam uocant. Sed bonum, & lau-

dabile,quæ cum innocentia iuncta est, & stulta sapientia nuncupatur. Subiit hæc pietate tua postquam illa recessit. Hac humilis factus sum, & diras persecutiones hostium tuli. Quæcunq; mihi obiecerint, dilui coram te, & exercitaui spiritum meum in salutari tuo. Interpretatus sum in bonum fraudes,& accusationes eorum, quod uiderem me per hos sentes, & tribulos incessurum, ut deniq; in patentissimam quietis planitiem deuenirem. Rectam hanc meam ignorantiam assero,tibiq; ueluti gratam, ita persecutoribus meis iniucundam denũcio. Qui calumniantur me tota die,& in Maiestatem tuam uelut impium conspirasse obiiciunt. Atra nimium,& obscura in me uerba pronunciant: Quoniam candore ueritatis priuati sunt, & liuore intrinseco nigrescentes animas pręferunt, qua summa impietate conspersas diutius cęlare non possunt. Timorem mortis ex infirmitate carnis, & pericula inferni perhorrui domine, Nunc calumniatorum uenena maxime pertimesco. Qui me ut ad ima deiiciant, abutuntur pietatis nomine, blandientes interdum, aut accusantes, ut desperatione conuincar. Sese ueluti achimelech, regni tui consortes impudenter efficiunt, filio tuo, quẽ tentarunt, terrena imperia promiserunt, de seip-

ſis confiſi omne fraudis ſcelus aggreſſi ſunt. Ego uero tuo adiutus numine hæc me ignorare profiteor, & coram te meam ab hoc crimine infidelitatis innocentiam concino, ut me uſq; in finem adiuues Domine Deus meus, & in hunc modũ mea licet inculta ſatis, & trepidiſſima uerba pronuncio.

DOMINE DEVS MEVS IN TE SPERAVI, SALVVM ME FAC EX OMNIBVS PERSEQVENTIBVS ME, ET LIBERA ME.

EXERCEOR Ego, & aſſueſco te Dominum Deum meum uocare, quoties ad te meas effundo preces, ut eiuſmodi appellatione dulciſſima in perſecutionibus meis me a deſperatione contineam. Si enim amo te, nihilq; magis quam tuam erga me beneuolentiam opto, opus eſt, ut ſæpius te inuocando gaudeam, ac ipſo gaudio ſubleuatus te laudem, tibiq; acceptum referam refrigerium animæ meæ. Exercetur lingua precibus, animus aſſueſcit confidere, mens cogitatione paſcitur, & a terrenis, ad Cęleſtia reuocatur. Felix ego ſi hac frequenti appellatione potero calumnias inimicorum euadere, qui me infidelitatis crimine taxare non erubeſcunt. Felix, ſi de torrente cedron accepto lapide ueritatis, ue

lut manu fortis nequitię monſtrum interimam?
Confido in te Domine, quoniam Deus meus es,
& non ſines ire in perditionem animam meam.
Quæ (ut noſti) manuum tuarum eſt opus.
Confido, ſperoq́ue, ceu alias quoq́ue ſperaui, te au-
thore, me ſaluum fieri ab iis, qui quærunt gra-
tis me interficere, ac omni conatu nomē tuum,
leges, & ueritatem ſupprimere. Saluum me to-
ties feciſti ab eorum inſidiis dum mille pararūt
artes, quibus execrandis parerem obſequiis, neq́ue
in umbram mortis, ſed in ipſam mortem incide
rem. At modo, quum me acrius quam unquam
alias, odio proſequantur, & mihi maieſtatis cri-
men obiiciant, Si ſaluum me feceris, a perſecu
tione diriſſima liberabis. Et ſi enim innocētiam
meam intelligo, ſatiſq́ue noſco non ignorari a te,
qui es omnis ſapientiæ, & ueritatis alumnus: ta-
men hoſtium inſidias pertimeſco. Qui modos
omnes, & uias tentant, quibus me lacerent, ac in
deſperationem deducāt. Non fuit ſatis mihi eos
toties illuſiſſe, me per ſenſuum illecebras in eo-
rum traxiſſe uota, innumeris fomentis, & concu
piſcentiæ ſtimulis agitaſſe, niſi nouo, & inaſſue
to quodam artificio obiecta infidelitate quære-
rent me in extremum uitæ perducere. Si tenta-
tio eiuſmodi tua inſtitutione mihi facta fuiſſet,

lętarer ualde, quod constaret me in bonorum numero constitutum fuisse. Scriptum est enim, Deus intentator malorum est, atq; ideo bonorum tentator. Ita siquidem Abraam, ut tibi filium in uictimam offerret, tentasti. Ita iob patientissimũ in summis afflictionibus expertus es. Populum tuum per deserta uagari, ut proficeret, statuisti. Tuos sanctissimos martires, apostolos, atq; prophetas perturbationibus premi, asperitatibus uexari, tormentis adigi, doloribus excruciari, nefandis motibus affici uoluisti, ut acciperent coronam uitæ, quam proposuisti diligentibus te. Virtus enim (ut legitur) in infirmitate perficitur: & qui legitime cum hostibus decertauerit, merito coronabitur. At mihi ignotum est, an tua hæc sit persecutio, aut rectius tentatio, Domine. Hinc est, quod uereor, & maxime quidem contristor, meq; ut liberes, oro, & obsecro. Si tua est: adiuua me, ut persistam usq; in finem, ne desperatione succumbam. Sin uero tua non est, me tam uehementi perturbatione, atq; molestia libera, ut in electorum numero collocer, & cęlestem subeam hæreditatem, quam ab æterno tuis fidelibus præparasti. Siq; hæc tentatio tua est, edoce, ut animatus sperem ueluti alias speraui, immo magis confidam in te? Et ex his inex

plicabilibus giris, anxietatibusq; eripe animam meam. Perturbor enim, uexor, excrucior. Quoniam innocens ego sum, & tantæ calumniæ causam prorsus ignoro. Eripe me bone Deus, aut appare, & indica mihi, cur me ita iudices. Indica, & si libeat, suade, ut infestationẽ eiusmodi ęquo animo feram. Quæ tanquam gladius acutus penetrauit spiritum meum, quoniam hæc est uoluntas tua. Quod si facies, afflictio conuertetur in gaudium, & non timebo amplius calumnias, obiurgia, contumelias pro nomine tuo pati. Dulcis mihi erit iniuria, suauis labor, iucundus timor, & dolor. Mihi erit pturbatio pabulũ, uexatio solamen, persecutio fomentum, ignominia Laus, insultatio gloria, detestatio maximum oblectamẽtum. Eripe igitur, & indica mihi uoluntatem tuam.

NE FORTE ALIQVANDO RAPIAT VT LEO ANIMAM MEAM, DVM NON EST, QVI REDIMAT, NEQVE QVI SALVVM FACIAT.

NISI Enim me adiuueris Domine, rapiet me inimicus meus, ut leo, & laniatam insectationibus animam deuorabit. Cuiusq; conditionis calumniam parum est pati, impiũ uero dici, maximum, & quod facile tolerari non põt. Hoc

est illud crimen, quo utique maius non datur. Hæc est illa labes, quæ statim animam fędat, & perimit, etiam si mille annorum spacio prius in sinceritate permanserit. Hanc maximam rapiendi homines Leo habet occasionem, ut insatiabilem repleat appetitum, & feritatem suam ostendat. Leonis formam, & uires induit aduersus me acerrimus persecutor, dum me his tormentis oppugnat, & labefactare conatur. Non enim in aliquem, nisi acriter dimicaturus insurgit natiuo, solitoq; fastu erectus. Fidei arma, & iustitiæ clypeus, in quem, ipse furens inuehitur, fortis est, & impietatis iacula nõ pertimescit. Rugit Leo, ut uehementius concitetur, uiru passim per corporis membra diffuso: & non nisi gloriæ cupidus pręliatur. Ego uero, qui pusillus sum homo, aut potius non homo, sed abiectio plebis, quo pacto sine tua ope subsistã? Non enim alioquin, licet ab hoc crimine immunis, queo me meis armis ab hoc hoste defendere. Neq; alius quidem est, qui me de illius manibus redimat, & postquam redemptus fuero, saluum efficiat. Solus ipse meus redemptor es, Seruator solus, atq; unicus fautor, & protector animæ meæ. Quem, quũ maximo angore perturber, inuocãdo, exagero, & me tibi commẽdo, ut benignis auribus audi

tus ego exaudiar: Et ferociſſimæ beſtiæ morſus, ac dilaniationem euitem. Non enim corporis uulnera, aut lacerationem formido, ſed animæ interitum pertimeſco. Quam redemptam alias, & ſaluam fieri uoluiſti. Hæc enim ea eſt anima, pro qua filius tuus humana perpeti uoluit, & cruce ſuſpendi. Hoc manuum tuarum opus, quod tanto miſterio fabricaſti: & pro cęli ornamento tuam regiam ſubiturum inſtituiſti. Non ergo mirum ſi tanto innixu liberationem eius efflagito: Si e profundo pectoris meam eductas uocem in tuis auribus intonare perſentis. Nãq; præ innocẽtia mea magis, ac magis fortaſſe quã deceat, in hunc modum libuit exclamare.

DOMINE DEVS MEVS SI FECI ISTVD, SI EST INIQVITAS IN MANIBVS MEIS, SI REDDIDI RETRIBVENTIBVS MIHI MALA, DECIDAM MERITO AB INIMICIS MEIS INANIS.

LICET Enim omnia noueris, quum tamẽ innocens ego ſim, mihi in hunc modum te alloqui uiſum eſt. Siquidem tãta mei eſt animi perturbatio, ut infidelitatis calumniam ferre non poſſim. Erraui fateor Domine in uia mandatorum tuorum; Sed impius nunquã fui. Scis quia

non mentior. Et si mentior, fac quæso, ut decidam a gratia tua per manus inimicorum tuorũ, uacuus, & inanis omni spe recuperandę salutis. Si feci istud, quod duri aduersarii obiectant, si cogitaui, si corde, aut opera a me unquam hæc acta fuit iniquitas, Si deniq; reddidi mala tibi, qui innumera mihi bona tribuere dignatus es, merito uincar, & iusta ratione succumbam. At neq; id unquam egi, neq; ut agerem animo habui, aut te tanta sum ingratitudine prosecutus, quum me de nihilo in lucem edideris, tibi similem factum, & glorię tuę participem. Quomodo id unquam adduci poteris ad credendum, aut cogitandum de me Domine Deus meus? qui omnia conspicis, & cordium secreta rimaris? qui omnia libras, omnibus in locis ades uiuacissimus, oculatissimus? quum in me nunquam is fuerit cogitatus. Sæpius mihi feruor ille charitatis ademptus est, quo te summopere uenerarer, mille uoluptatum illecebris prępeditus. At fidei lumen extinctum non habui, cui etiam coniuncta spes aliquantos potuit fructus reuiuiscentiæ peperisse. Fallere me credunt inimici mei, & in desperationem iniicere. At te non fallent, neque iustitiæ tuæ officia continebunt. Hoc ipsum est, quod me solatur, neq; sinet in perditionem abire

sustentans animam, uitam confirmans, & me (si id fecero) in hanc uocem compellit erumpere.

PERSEQVATVR INIMICVS ANIMAM MEAM, ET COMPREHENDAT, ET CONCVLCET IN TERRA VITAM MEAM, ET GLORIAM MEAM IN PVLVEREM DEDVCAT.

VELIS Nolis, id præ innocentia mea mihi imprecari ausus sum. Siq; fortasse mei misereri uolueris, neq; uolo, neq; ullatenus cupio. Solum enim iustitiam tuam imploro. Cuius instituto sanctissimo non ipse solum me corrigas (si id fecerim, quod mihi opponunt) sed etiam inimicus me summis odiis, & afflictionibus persequatur, nunquã desistat uerbis, & factis, meam impetere animam, incendiis urere, morsibus lacerare, comprehendere, conculcare, omnemq; gloriam meam, uitam, & nomen tanquã puluerem uentorum impetu agitatum disperdere. Id precor, id cupio, id a te pro iustitiæ debito libenter expecto, meum caput, meam uitam, & animã tibi deuoueo. Me animat, & ut temere tecũ loquar, efficit innocentia mea. Me impellit calumnia intolerabilis, tentatio atrox, persecutio impia, & quæ diutius, etiam in constantem uirũ exerceri

non possit. Parce Domine si pro timore audacia, pro precibus imprecatione, pro modestis, impudentibus usus sum uerbis. Parce, & ignosce mihi, quia ex abundantia cordis, coactus sum talem proferre sermonem. Nihil enim meipsum pendo, nihil animam meam existimo, nihil uitam, honorem, & gloriam esse puto comparatione bonorum tuorum. Quibus semel, ac sæpius me immensa liberalitate donasti. Ipse nãq; (ita me adiuues, & in hac maxima pertutbatione succurras) mea es anima, mea uita, meus honor, & gloria. Cuius auxilio fretus audeo orare te, ut non solum pro sinceritate mea, sed etiam pro honore tuo aduersus tam malignantes spiritus conciteris.

EXVRGE DOMINE IN IRA TVA; EXALTARE IN FINIBVS INIMICORVM MEORVM:

SI Etenim insurrexerunt aduersus me, neq; pepercerunt animæ meæ, quid est, quod me orare prohibeat? ut in eos insurgas, qui tui etiã declarati sunt hostes, quum & religionem, & nomen tuum acriter, & sine ulla modestia persequantur. Exurge inq̃, quoniã hactenus iacuisse uideris, hinc, atq; illinc debacchãtibus iis, qui sese, e, directo pietati tuæ innocentissimæ oppo-

fuerunt. Neq; solum te precor Domine, ut in eos insurgas, sed etiam ultricis iracūdiæ tuæ gladio psequaris, & punias. Diligendi sunt inimici (ut iubes) sed non, ii qui tibi indesinenter officiunt, & uolūtati tuę repugnāt. Qui seipsos negligunt, & relicto ueritatis lumine profundas tenebrarum noctes inhabitant: diligendi sunt, ut cōuertātur ad te (si fieri queat) & psecutiones eiusmodi derelinquāt. At indurata sunt corda eorū, & emarcuerunt ulcera impietatis. Quæ in letalem putredinem erumpentia omnem medicorū operam respuunt, & obduxit callum iniquitas. Aduersus quam irę tuę furor, iustitiæ impetus, amaritudinis poculum, lues incendii est totis uiribus imprecanda. Exurge igitur, ut exurgā ego: quoniam iaceo, & acerrimo mentis cogitatu perturbor. Qui iam fere mei ipsius oblitus uereor, ne in hostium potestatē deueniam, nisi adiuueris me, & ferme desperatione prostrato nō sit, qui mihi adiutrices porrigat manus, aut qui patientiam meam tibi acceptam fuisse commemoret. Sed iudicent, & proculdubio credant omnes, quod mihi exprobrāt hostes egisse, ac ob eam causam te merito mei obliuionem cœpisse. Exurge, adiuua, & te Deum meum ostende. In quo speraui, quē dilexi, & colui. Surrexit filius

tuus, & magna eius, immo amplissima uirtute generi humano succurrit. Qd' utiq; periisset, nisi pro eoipso in crucis ara perire uoluisset. Surrexit, & exaltatus est, superatis hostibus triumphauit, & beatas animas secum abduxit. Cur est ergo, q modo, quum me hac maxima eorumdē hostium persecutione, tentatione, calumnia, iactatione periturum prospicias, aduersus eos nō mouearis? Cur est, q uultus tui imagine obsignatam animam perdendam uelis? Cur patentissimas aures misericordiæ tuę illi nō porrigis? Cur obsurdescis? Cur iaces? & tibi magno cū dedecore insultari permittis? Non sum ego solus, qui pereo, nō enim usq; adeo aduersa mihi mea sors est, ut me miserum tantum, & calamitosum efficiat. Est etiam tua hæc patria, quę non spiritibus malignis solum uexata, sed potentissimis impiorum armis concussa indies labare conspicitur. Nescio an iudicio tuo id fiat, uel optima uoluntate, ut resipiscat populus tuus, qui fortasse nimium declinauit a recto. Sed si id in causa fuerit optime Deus, ne ulterius sæui exaltando inimicos tuos, qui gloriabundi suos late prætериisse fines conspiciuntur. Sed extende manus tuas, disturba progressus eorū, ne ii, qui sanctū numen tuum coluerūt, innocui; una cum delin-

quetibus magna cum ignominia pereant. Nãq
si eos amplius exaltaueris, uereor ne deinceps
populus tuus electus extolli non possit. Cuius
ni rationem habere uolueris, tui ipsius saltẽ me
mineris. Qui per prophetarum oracula, & poten
tissimorũ Regum exempla idipsum, quod sup-
plico, docuisti. Quare te iterũ precor, & depcor.
EXVRGE DOMIME DEVS MEVS
IN PRECEPTO, QVOD MANDASTI
ET SYNAGOGA POPVLORVM CIR
CVMDABIT TE.

STATVISTI Etenĩ (& ita locutus es) ut
pereant gentes, quæ bella uellent, & qui nollẽt
benedictionẽ, malediceretur illis. Mãdasti patri
bus nostris, ut lumen ueritatis agnoscerent, &
eorum animæ de ferarum, ac hominũ manibus
redimerentur. Et quicunq; humanum sangui-
nem effudisset, eius etiam magna cum solutio-
nis usura sanguis effunderetur. Quoniã & esset
& diceretur homo ad tuam imaginem procrea-
tus. Benedixisti Abraæ, & sicut stellas cęli semẽ
eius propagari iussisti. Credidit, & fructum iu-
sticiæ reportauit. Hæc uelim rememores Domi
ne, sæpiusq; mente reuoluas, & populo tuo refri
gerium, & respirationem condones. Iam enim sa
tis spiritu, & carne uexatus est. Iam satis pertur-

bationum ſtimulis agitatus, comprobata iam
eſſe poteſt fides eius, & puritas. Iã ſatis ſuperq;
cruor eius effuſus eſt, quo terra maduit, & ue-
luti effluxo flumine irrigata eſt. Qñ igitur, aut
qũo dabitur, ut fidelium animas de manu ho-
ſtium eximas? Vbi felix, & ampla eorum ſobo-
les, quæ longe, lateq; promiſſam illi terram in-
habitet? Exurge igitur, & antiquas ſanctiones
obſerua. Nam hic certe modus erit, & uia, qua
non hoſtes tui amplius inuenientur. Factus erit
grex unus, congregatio una ſub te unico, & ſin-
gulari animarũ paſtore. Sic enim purgatus mũ
dus, ac in decorem priſtinum reſtitutus lætabi-
tur, neq; amplius caligabit, diſſenſionum om-
nium, & miſeriarum immunis. Peribit populo-
rum, & gentium ſynagoga. Malignorum ſpiri-
tuum acies, & robur deficiet. ſurget eccleſia, mea
expurgata anima conquieſcet, & laudabitur no-
men tuum in uniuerſa terra. Circundabunt te
omnes nationes, & in circuitu menſæ tuæ exul-
tabunt ouantes. Vbi & iuſtitiæ, & pietatis pabu
lo ſatiatæ nihil ultra pro felici ſtatu requirent.
Cuius gratia tuus in terram demiſſus eſt filius;
Ea ipſa eccleſia nũc eſt, quę te orat, & obſecrat,
ut poſteaq̃ e beneficentiæ culmine, eius, aut alte
tius culpa decideris, ad id denuo reuertaris, ut

salua,tutaq; fiat,& a te despecta minime uidea-
tur. Quam quum mecũ ipse considero,de seipsa
loquenté meis in auribus sic intonare intelligo.
ET PROPTER HANC IN ALTVM
REGREDERE. DOMINVS IVDICAT
POPVLOS.

QVASI Dicat,& propter hanc.i.meipsam,
quam ueluti rem non meam præ amaritudine
animæ,sed alienam existimo: propter hanc inq̃
Ecclesiam in altum regredere Domine. Quoniã
satis a multitudine miserationum tuarum decli
nare iam uisus es,ad summam liberalitaté tuam
reuertere,super me largas misericordiæ manus
extende. Ne iaceas amplius,sed surgas,& me de
profundo miseriæ ereptum in supremo iucun-
ditatis gradu constituas. Quid enim proderit fi-
lii tui sanguine me redimi uoluisse, si solo nu-
tu modo,qui potes,me saluam fieri nolis. Reuo
ca cursum tuum, amoue persecutiones, pacẽ re-
stitue,seruæ tuæ consule,redde illi lætitiam salu
taris tui. Dominus etenim populos recta ratiõe
diiudicat. Nõ dixit. Tu qui es Dominus, habes
populos iudicare. Sed Dominus iudicat popu-
los: Vt ex ea absoluta loquendi forma daret intel
gi te uerum, & optimum Dominum neq; esse,
neq; merito appellari debere,nisi ꝑ iustitiæ exa-

mine populos iudicare uolueris. Qui quidē quū in præceps eant quotidie, hostium iniquitate, & impetu, iusto tuo iudicio, & opera indigere conspiciuntur. Si enim recte illos iudicaueris, secernes lucem a tenebris, a nigro candidum, purum ab impuro, aurum a stercore optima ratione distingues. Meipsum hac in parte (ausim dicere) nosco Domine, quoniam me, ut agnoscam sic statuere, & uelle uideris. Nosco populum tuū qui nimium certe conculcatur ab hostibus. Et quemadmodum illum me agnoscere sinis, ita ēt tuo ordine, & imperio statuisti me in hunc iudicii optādi sermonem prorumpere. Iudica igitur Deus causam ecclesiæ tuæ.

IVDICA ME SECVNDVM IVSTITIAM MEAM, ET SECVNDVM INNOCENTIAM MEAM SVPER ME.

VIDE Intellige, iudica, & si iustus sum, iustitiam meam admitte. Nil aliud enim quæro, aut opto, nisi ut adhibeas oculos, mentemq; tuā in me dirigas, & iustitiam administres. Innocēs enim sum eius criminis, quod mihi magna cum fraude obiectarunt hostes acerrimi. Hac spe uiuo, hac expectatione subsisto: hoc solo præsidio lætor, & foucor. Iudica, & iuste sententiam profer, quoniam nequaquam timeo. Sed si iudiciū

forte diſtuleris, non timebo ſolum, ſed etiá expa uеſcam truces hoſtium manus, diriſſima tenta-menta dolorum, intolerabiles cruciatus, ſupre-mum utriuſq; uitæ excidium. Hoc enim pacto ſi recta iudicii lance, tam meam, quam reip. tuę cauſam diſcuſſeris.

CONSVMETVR NEQVITIA PEC-CATORVM, ET IVSTVM DIRIGES SCRVTANS CORDA, ET RENES DEVS.

FINEM Suum habebit iniquitas, ceſſabit immanis impetus, perfidia deſtruetur, faceſſet dolus, abibit iniuria, ſubtrahetur ſeruitus, tyrã-nis protinus auferetur. Pro quibus iuſtitiæ inte gritas, iuſtorum erectio, fidelium exaltatio, iuſtũ imperium, optimus uiuendi modus, & ipſa de-niq; beatitudo ſuccedet. Cuius certe author eris tu ſolus Domine, qui cordiũ ſinus, & anfractus pro arbitrio luſtres, & conſpicis. Qui calẽtes ho-minum renes, ſanguinolentas medullas, abdi-tos cogitatus diſquiris, & penetras. Ad ueritatis comprobationem non indiges teſtibus. Tibi eſt pro uoluntate ratio, pro ratione uoluntas. Quo-niam hæc ſemper eſt recta, & nunquam niſi ad iudicii æquitatem inflectitur. Adiuua igitur, & magna ope ſuccurre. Quoniam.

VII

IVSTVM ADIVTORIVM MEVM A DOMINO, QVI SALVOS FACIT RECTOS CORDE.

NON Enim aliunde mihi ſperandum puto, q̃ a te, qui mihi uerus es Deus & Dominus. Nam ſcriptum eſt, maledictus homo, qui confidit in homine. Nulla uirtus noſtra, aut facultas eſt tanta, ut de ipſa quicquam ſine te nobis polliceri poſſimus. Tua enim uera, & communis eſt omnium uirtus, uera poteſtas, uerum, atq; iuſtum imperium. Noſtræ etenim uires ſunt potius infirmitates, ditiones noſtræ uanæ ſunt. & potius miſeræ ſeruitutes. Iactãda eſt ideo gloria noſtra in te, qui uera, & perennis es gloria. In te cogitatus noſtri clauo pœnitentiæ configẽdi, ut inde omne adiutorium, & leuamen accipiat anima. Auxiliares opes a te, ideo iuſtas expetimus, non quoniam ipſi iuſti ſimus (q; in peccatis uiuimus, & orti ſumus, ut noſti) ſed ideo iuſtas illas uocamus, quoniam ſecundum legem miſericordiæ tuæ, quibus ſtatuiſti miſeris mortalibus ſuffragari, eas p̃ſtare ſoles. Tuum enim ſemper ſanctiſſimum inſtitutũ fuit, ubi aliquã, licet exiguam, rectitudinem cordis inueneris, ſalutare tuum numen infundere. Modicus ſane tibi ſufficit locus ubi reſideas, modica rectitudo

tuæ amplissimæ diuinitatis est capax. Sinceritatis punctum totus inhabitas, totus dum amplexaris alios, ipse comprehenderis, bonitatis tuæ, & felicitatis profusor. Cuinam in hunc modum in te sperare non liceat? Vnde in tanto perturbationum cõflictu subsidium capiat, atq; respiret? dummodo non de terrę fructibus, more chain, sed de primogenitis gregis sui, & cordis adipe (ut abel) tibi offerat munera? Diligis enim longe magis paululum iusti candoris, q̃ lautissimũ sacrificium. Intus est, quod respicis. Quæ foris sunt, aut negligis, aut conniuere uideris. Hoc est, quod me solatur, & animat, quia non sum usq; adeo mei nescius, ut nõ uideam fidelitatem animæ meæ.

AT QVONIAM inimici mei iniuste me odio, & infamia prosequũtur, nisi emendauerint se, iustitiæ tuæ tela (ut spero) persentient, q; iniquitates eorum, & inueterata scelera ulterius ferre non possis.

DEVS IVDEX IVSTVS, FORTIS, ET PATIENS. NVNQVID IRASCITVR PER SINGVLOS DIES.

LICET Enim iudicium differat, lentoq; gradu ad uindictam diuina procedat ira, omnẽ tamen eius tarditatem perseuerantia malorum

perstringit. Fortis est Deus, quia in iustitiæ proposito pmanet, neq; ullatenus sententiã mutat, nisi peccator nouerit in melius animũ cõmutare. Patitur, tolerat, expectat, ut conuertatur, & redimat se de manibus inimicorum suorũ. Sed quum obduratione cordis in deterius elabatur, iustas illi ultiones infligit, & quotidie iracundię iacula torquet, ut se Deũ õstendat. Nõne etenim per singulos dies irãsci conspectus est? Nonne obcęcauit sansonem? Holoferni caput abscidit? pharaonẽ aquis absumpsit? Goliã sustulit? Herodem pediculari morbo cõfecit. Aegiptum septem plagis afflixit. Sodomam, & Gomorrã inuertit? Super uniuersam terram diluuium aquarum demisit? Hebręorum gentes percussit, ac uagari statuit, capta & afflicta Hierusalem? Iratus est sæpius, iræq; suæ signa dedit iustissima, quibus orbem perterruit. Ita etiam in hac maxima christianarũ rerum necessitate sperãdum est, immo certissime confidendum in hostes gladium suæ potentiæ conuersurum. Vbi & communis fidelium persecu[illegible]tio, & intestina hæc tentatio auferatur a me: quem inter alios maxime iaculãtur. Ad quos quidem duræ ceruicis, & inueteratos diebus malis homines, aut potius hominũ umbras sermonem meum conuerto.

NISI CONVERSI FVERITIS : GLADIVM SVVM VIBRAVIT . ARCVM SVVM TETENDIT , ET PARAVIT ILLVM .

O MALIGNI Spiritus, rabidissimæ gentes, & populi iudicium magnum, & ruinam uobis annuncio, nisi ad dominum conuertamini. Annuncio infelicissimum diem, quoniam ipse mihi hanc sententiam suggerit, & gladium acutum ostendit, sæpiusq; uibrauit, ut paulopost se illũ uestro sanguine diluturum uobis indiceret, & nosceretis furentius, q̃ unquam alias, in uos armis pro uestris demeritis sęuiturũ. Prostrauit Caldeorum Regem, Ammorreorum exercitus fregit, Moabitarum uires attriuit, superbam Babilonem destruxit. Hierosolimam sępius castigauit. Latissima, & uetustissima subuertit imperia. Et uos uestrorum scelerum creditis futuros impunes? Tetendit arcum, atq; ita illum tetendit, ut magis certe non posset. Parauit illum furore plenus, plenus incendio, quo supremum omnibus excidium interminatur.

ET IN EO PARAVIT VASA MORTIS . SAGITTAS ARDENTIBVS EFFECIT .

STATVIT Enim uasa, mortibus liquore

plena, ubi ſagittæ intinctæ in obſtinatos acriter dirigerentur. Mortis uaſibus, non uitæ potari debent, qui non ſapientię, ſanctiq; ſpiritus, ſed ignominiæ, & inſolentiæ uaſa effici uoluerunt, plena maculis, plena ludibrio, lutoſa, fragilia, cõſpurcata, ubi nullus odor eſſet inuentus. In eo, non arcu, ſed homine. i. per illũ parata ſunt uaſa mortis. Qui temerario auſu animam meam perſequitur, & quærit pium fideliũ cultum, ac religioné diſperdere. Sagittas ſuas ardentibus odio, & perfidia fabricauit, non aliis, qui integro pietatis moderamine uitam egere. Ardentibus, tãq̃ ardentia fulmina, ignita iacula debebãtur. Quibus impius extingueret ignis, quo facile totius orbis pietas cõflagraſſet. Signa complura dedit Deus ab alto, ſæpenumero furoris ſui protulit ultiones. Et tamen impius eccleſię perſecutor p̃cedente tempore nũquam expauit, ſed quotidie in deteriora delabitur.

ECCE PARTVRIT INIVSTITIAM, CONCEPIT DOLOREM, ET PEPERIT INIQVITATEM.

IN DIES Noua parturit, atq; confingit machinamenta malorum. Iniuſtitias concipit, & dolores. Non enim ſua tantum malignitate lętatur, ut dolore careat inteſtiõ. Immo excrucia

tur aſſidue, ſuoq́ꝫ liuore affligitur, atq́ꝫ conſumi-tur: Dumq́ꝫ prauos, & execrabiles fœtus concepē rit, dira iniquitatum uenena parit, quibus totū terrarum orbem inficiat.

LACVM APERVIT, ET EFFODIT. EVM ET INCIDIT IN FOVEAM, QVAM FECIT:

MISERIARVM Lacum, & pelagus aperuit & procurauit. Sed ipſe miſerrimus indies abſor betur ab eo, neq́ꝫ abſumetur unquam in crimi-nis ultionem. Foueam, in qua Chriſtiana iaceret religio, ſollicitauit, ꝓpriis effodit manibus: Sed in eādem temulētus, & furens ipſe incidit, & nō incidiſſe putat ſuę cōditionis ignarus, fouea hęc perditionis, & exitii eſt, quam nemo ueræ uitæ cupidus, alteri procurauit. Pulchra quidem, & laudabilis ea eſt pœna, quę cum eo ipſo delicto coniuncta eſt. Neq́ꝫ etenim iuſtius, aut uerius quiſq̄ corrigi, mulctariq́ꝫ poteſt, q̄ quum eo actu quo alios infeſtare cupit, affligitur, & incaute pe rit. Enimuero iuſtus Deus, qui bonis, & iuſtis ex inſtituto non opitulari non poteſt, illudet illi.

CONVERTETVR DOLOR EIVS IN CAPVT EIVS, ET IN VERTICEM IPSIVS INIQVITAS EIVS DE-SCENDET.

VII

NON Enim differre consueuit uindictam Deus, quũ exercuit iniquitas. Inimici dolor, & sæuitia suum paulopost ipso authore cõuertetur in caput, ꝙ nequaq̃ doloris culmine nostra afficienda sunt capita, quæ nunq̃ a puritate fidei recesserunt. Sed eius perfidissimum ita mulctandũ est caput, ut emeritas doli, & fraudis colluat pœnas. In cuius etiã uerticẽ propria eius iniquitas decidat, ut unde traxit originẽ, ibidem puniatur. Sedes. n. rationis caput esse describitur, in qua tam bona, q̃ mala consilia componuntur, in capite plures cõnumeratæ sunt uires, inter quas quũ ratio principatum obtineat, uerticis nomine merito quidẽ uocabitur. Quæ quũ suum sibi annexũ habuerit appetitum, mœrore cõficietur, & desperatione perenni affecta nunq̃ amplius audebit in fidelem tuã cõgregationẽ insurgere. De spiritus hoste loquor, & corporis, terrenæq; conditionis impio crassatore. Qui non cessat assidue truces in nos manus extendere, & humano sanguine uesci. Vterq; horũ quum fuerit diuina ultione correptus:

CONFITEBOR DOMINO SECVNDVM IVSTITIAM EIVS, ET PSALLAM NOMINI DOMINI ALTISSIMI

ITA Enim illi gratias agere potero, & debe

bo prędicans iustitiæ illius amplitudinem. Confitebor immortale beneficium ab eo salutis acceptum, solum eum uere probū, & iustum iudicē, immo ipsam iustitiam p̄dicabo, non desinā innumeras eius laudes cōmemorare. Dolebo non tanti esse, ut possim merita eius p̄conia celebrare. Enitar totis animi uiribus supplere, quæ ore explicari non poterunt. Psallam corde nomini Dei altissimi. Quod est super omne nomen, psallam, & exultabo in dies liber a tanto malorꝫ pondere. Et deiecta duræ, qua p̄mor, insectationis sarcina gloriabor. Gaudebit mundus, lætabitur omnis spiritus, & laudabit illū magnificans uictoriam eius, iustitiam, atq; triumphum.

QVAMOBREM (Vt futurum spero) te obsecro Domine, cui humillimas preces effundo, ut quod peto, fieri uelis, & statuas. Qui uiuis & regnas Deus cū unigenito omnium sæculorū principe, almoq; spiritu in sempiternum Amen.

Impressum Romæ in Campo Flore per Magistrum Marcellum Silber al's Franck Anno Dn̄i M.D.XXIII. quinto Idus Iulii. Pontificatus S.D.N. Adriani Pape. vi. Anno Primo.

